

**A MAGYAR TUDOMÁNYTÖRTÉNETI INTÉZET
TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI 21.**

Karasszon Dénes – Gazda István – Perjámosi Sándor

**A magyarországi történeti értékű
állatorvostudományi irodalom bibliográfiája
1574–1944**

A Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 39/2. kötetében („A magyar állatorvoslás kultúrtörténete II.”) megjelent könyvészeti összeállítás.

Ez a bibliográfia [Magyary-]Kóssa Gyula 1904-ben megjelent állatorvosi könyvészete – átdolgozott, tetemesen bővített és a művek részletes, szakcsoportokba rendezett, ellenőrzött címléírásait tartalmazó – folytatásának tekinthető.

Piliscsaba, 2006

A kötet borítóján a veszettség ellen oltalmazó Szent Hubertus jelképe, a keresztet hordozó szarvas látható (oltárkép-részlet, Hubertsburg, Németország)

A borítóképet készítette:
Vékás Magdolna

Szakszerkesztő:
Bodorné Sipos Ágnes

Karasszon Dénes

A magyar állatorvoslás
kultúrtörténete
II.

TARTALOM

I. FEJEZET

HATÁRTERÜLETI TÁRS- ÉS ROKONTUDOMÁNYOK

Az állatorvostörténet-írás szakirodalmához tartozó, 1944-ig megjelent könyvészeti, orvostörténeti, gyógyszerésztörténeti, gyógynövény-történeti, állattan-történeti, állatvédelem-történeti és élelmiszerhigiénéi munkák

Könyvészet (bibliográfiai feldolgozások, repertóriumok)

Orvostörténet (Egyetemes)

Orvostörténet (Magyar)

Gyógyszerésztörténet

Gyógynövények (phytoiatria, phytotherapeutika)

Állattan-történet, állatvédelem-történet

Vallásos-misztikus állatgyógyászat

Babona és mágia az állatgyógyításban

Empirikus népi állatgyógyászat

Alternatív gyógymódok

Állati eredetű élelmiszerek higiénéjének története

II. FEJEZET

AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZAKIRODALMA (1574–1944)

III. FEJEZET

AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZAKIRODALMÁNAK SPECIÁLIS FEJEZETEI

Forráskutatások az állatorvostörténet-írás egyetemes történetéhez

Forráskutatások az állatorvostörténet-írás hazai történetéhez

I. Általános művek

II. Az állategészségügyi rendészet körébe tartozó munkák

Állatgyógyászati ismeretterjesztő, népszerűsítő kiadványok

Az állatorvosi szaknyelv

I. Szótárak, műszótárak

II. Nyelvtörténeti, nyelvhelyességi írások

Az állatorvostudomány és a művészetek

Felsőfokú állatorvosi tanintézményünk alapításáról és első professzoráról 1944-ig megjelent könyvek, dolgozatok

Perszonáliák (Néhány, az állatorvostörténet-írás szempontjából is jelentős állatorvosról 1944 előtt írt megemlékezés)

I. FEJEZET

HATÁRTERÜLETI TÁRS- ÉS ROKONTUDOMÁNYOK²²

AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZAKIRODALMÁHOZ TARTOZÓ,
1944-IG MEGJELENT KÖNYVÉSZETI, ORVOSTÖRTÉNETI,
GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNETI, GYÓGYNÖVÉNY-TÖRTÉNETI,
ÁLLATTAN-TÖRTÉNETI, ÁLLATVÉDELEM-TÖRTÉNETI ÉS
ÉLELMISZERHIGIÉNEI MUNKÁK

KÖNYVÉSZET

BIBLIOGRÁFIAI FELDOLGOZÁSOK, REPERTÓRIUMOK

1. Wespriemi, Steph.: *Succincta medicorum Hungariae et Transilvaniae biographia. Excerpta ex adversariis auctoris. Centuria I.* Lipsiae, 1774. Ex officina Sommeria. 208 p.
Centuria altera. 2 partes. Viennae, 1778–81. Typis Io. Thomae nob. de Trattner. 4 lev., 221 p., 3 lev., 9 lev., 471 p., 3 lev., 1 t.
Centuria tertia. Decas I. et II. Tomus IV. Viennae, 1787. Typis Io. Thomae nob. de Trattner. 8 lev., 530 p., 4 lev., 1 t., 2 rézm.
Kétnyelvű kiad.: Bp., 1960–1970.²³
2. Memoria Hungarorum et Provincialium scriptis editis notorum, quam excitat Alexius Horányi, De CC. RR. Scholarum piarum. Pars I–III.
Pars I. Viennae, 1775. Loew. 741 p.
Pars II. Viennae, 1776. Loew. 719 p.; Pars III. Posonii, 1777. Loew. 695, [36] p.
Folytatása: Nova memoria Hungarorum et provincialium scriptis editis notorum quum excitat Alexius Horányi hung. Bvdensis cler. reg. scholarum piarum. Pars I. A–C. [Új magyar emlékek és magyarországi szerzők írásai, kiadásai. I. rész. A–C.] Pestini, Typis Matthiae Trattner MDCCXCII. [1792]. XXIV, 788 p., 6 lev.
Unicus

²² A jelen könyvészetben néhány tételt két szakcsoportnál is feltüntetünk, abban az esetben, ha az adott munka mindkét szakcsoport fontos alapműve (– a szerk. megj.)

²³ Wespriemi műve folytatásának tekinthető egy értékes, kéziratban maradt könyvészeti munka: Fekete Lajos: A magyarországi orvossebész, állatgyógyászati, állat-, növény-, ásvány- és vegytani szakirodalom könyvészeti kimutatása a XVI. századtól kezdve máig (1875). Lelőhely: OSzK Kézirattár, Fol. Hung. 1284

3. Adami, Pauli: Bibliotheca Loimica. Vindobonae, 1784. Apud Rud. Graeffer. 2 lev., 215, 17 p.
4. [Lübeck, Karl]: Ueber die medicinische und naturhistorische Literatur von Ungern. = Zeitschrift von und für Ungern, 1802. III. Bd. 1. heft. pp. 9–29.; 3. heft. pp. 201–214.; 1803. IV. Bd. 1. heft. pp. 27–42.
5. Az állattan története és irodalma Magyarországon. Irta Hanák János. Kiadta Pólya József. (A szerző arcképével.) Pesten 1849. Ny. Lukács és Tsa. XVII, 215, [1] p.
Könyvészeti és tudománytörténeti feldolgozás
6. Biographisch-literarisches Lexikon der Thierärzte aller Zeiten und Länder sowie der Naturforscher, Ärzte, Landwirthe, Stallmeister usw., welche sich um die Thierheilkunde verdient gemacht haben. Vervollständigt u. herausgegeben von Eduard Hering und Georg Wilhelm Schrader. Erw. Aufl. Stuttgart, 1863. Ebner & Seubert Verlag. X, 490 p.
7. A m. k. Tudomány-Egyetem orvostanárkari könyvtár jegyzéke. [Összeáll.: Semmelweis Ignác]. 1–2. köt. Pest, 1864. Emich. 156, 176 p.
Az orvosi karon belül jött létre az állatgyógyászati tanszék 1786-ban
8. Kiss József: Az állattan irodalmának története. Első közlés. = Sárospataki Füzetek 8 (1864) pp. 239–254.
Unicus
9. Balás Árpád: A kecskethelyi m. k. gazd. fels. tanintézet könyvtárának jegyzéke. Pest, 1869. Athenaeum ny. 94 p.
Kecskethelyen az intézmény alapításától kezdve tanítottak állatgyógyászati ismereteket
10. Szinnyei József, id. – Szinnyei József, ifj.: Magyarország természet-tudományi és matematikai könyvészete 1472–1875. Bibliotheca hungarica naturalis et matheseos. Száz aranynyal jutalmazott pályamű. Bp., 1878. Kiad.: Kir. M. Természettudományi Társulat. Nyomt.: Athenaeum. VIII p., 1008 has.
11. Szabó Károly – Hellebrant Árpád: Régi magyar könyvtár. Könyvészeti kézikönyv. 1. köt. Az 1531–1711-ig megjelent magyar nyomtatványok. 2. köt. Az 1473–1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok. 3/1–3/2. köt. A magyar szerzőktől külföldön 1480–1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványok. Bp., 1879–89. Akadémia. + Sztripszky Hiador: Adalékok Szabó Károly

Régi magyar könyvtár c. munkájának 1., 2. kötetéhez. Pótlások és igazítások. 1472–1711. Bp., 1912. Lantos.

A teljes mű megjelent CD-ROM formájában is

12. Daday Jenő: A magyar állattani irodalom ismertetése 1870-től 1880-ig bezárólag. Eredeti források alapján. Bp., 1882. Kir. M. Természettudományi Társulat. VII, 185 p. + Daday Jenő: A magyar állattani irodalom ismertetése 1881-től 1890-ig bezárólag, tekintettel a külföldi állattani irodalom magyar vonatkozású termékeire is. Bp., 1891. Kir. M. Természettudományi Társulat. VII, 308 p. + Szilády Zoltán: A magyar állattani irodalom ismertetése 1891–1900 végéig. Bp., 1903. Kir. M. Természettudományi Társulat. VIII, 506 p.

Folytatása évente az Állattani Közleményekben

13. Petrik Géza: Magyarország bibliographiája. 1712–1860. 1–4. köt. Bp., 1882–1892. Dobrowsky. + 1861–1875. Bp., 1885. MKKE. + 1876–1885. Bp., 1890. MKKE. + 1886–1900. 1–2. köt. Bp., 1908–1913. MKKE. + 1901–1910. 1–2. köt. Bp., 1917–1928. MKKE. + 1911–1920. 1–2. köt. Bp., 1939–1942. Egy. Ny.

Megjelent reprintben és CD-ROM formájában is. Ennek folytatásaként az 1921–1944 közötti korszak anyagának retrospektív összeállítása is megjelent nyomtatásban, továbbá CD-ROM formájában.

14. Daday Jenő (szerk.): Névjegyzék és tárgymutató a Kolozsvári Orvos-Természettudományi Társulat 1876-tól 1883-ig megjelent kiadványaihoz. Kolozsvár, 1884. OTT. 34 p. (Melléklet az Orvos-Természettudományi Értesítő 1883-as évfolyamához.) + Koch Ferenc: Névjegyzék és tárgymutató az Erdélyi Múzeum Egylet Orvos-Természettudományi Szakosztályi Értesítő 1884–1893-ik évfolyamához. Kolozsvár, 1895. Ajtai. 69 p.

15. Maizner János: A magyar orvosi irodalom. 16-század közepétől 1770-ig. Kolozsvár, 1885. Magyar Polgár ny. 32 p.

16. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 1–14. köt. Bp., 1891–1914. Hornyánszky.

Folytatta Gulyás Pál, újabban Viczián János. Szinnyei sorozata megjelent reprintben és CD-ROM formájában is.

17. A kolozsvári M. kir. Ferencz József Tudomány-Egyetem könyvtárának szak-címjegyzéke. Szerk.: Gyalui Farkas.

Ezen belül: III. köt. Orvosi és természettudományi szakkörbe tartozó művek. XXVII–XLV. szak és pótlék az I–XXVI. szakhoz. (6564 mű = 14.153 kötet, 30 térkép = 30 darab). Kolozsvár, 1896. Ajtai. 468 p.

Kolozsváron az Orvos-Sebész Tanintézetben, majd 1872-től az akkor alakult egyetem keretén belül állatorvosi képzés is folyt

18. A budapesti kir. Orvosegyesület könyvtárának betűrendes katalógusa. Összeállították Török Lajos és Temesváry Rezső. Bp., 1896. Lloyd. 270 p.
19. A budapesti kir. Orvosegyesület könyvtárának szakkatalógusa. Összeállították Török Lajos és Temesváry Rezső. Bp., 1898. Lloyd. XXI, 302 p.
20. A magyar birodalom állatvilága. A magyar birodalomból eddig ismert állatok rendszeres lajstroma. Magyarország ezeréves fennállásának emlékére kiadta a Kir. Magy. Természettudományi Társulat. (Fauna Regni Hungariae. Animalium Hungaricae hucusque cognitorum enumeratio systematica. In memoriam Regni Hungariae milla abhinc annis constituti edidit Regia Societas Scientiarum Naturalium Hungarica.) 1–6 rész 3 kötetben. Bp., 1900–1920. Franklin ny. (Bp., 1900. 472 p.; Bp., 1918. XII, 245 p.; Bp., 1920. IV. 84 p.)
21. Győry Tibor: Magyarország orvosi bibliographiája 1472–1899. A Magyarországon és hazánkra vonatkozólag a külföldön megjelent orvosi könyveknek kimutatása. A Magyar Tudományos Akadémia hozzájárulásával kiadta tagjai számára a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. Bp., 1900. Athenaeum. IX p., 1 lev., 253 p.
Latin címlappal is
22. [Magyary-]Kóssa Gyula: A m. kir. Állatorvosi Főiskola Könyvtárának katalógusa. Bp., 1902. Franklin. IV, 171 p. (M. kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai 6.)
A kötetkatalógus 3586 cím (6352 kötet) adatait közli. Pótlásai az Állatorvosi Főiskola Évkönyveiben. Az Állatorvostudományi Könyvtár 1984-ben hozta létre szakmatörténeti különgyűjteményét, mely Magyary-Kossa Gyula nevét vette fel
23. [Magyary-]Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Kilián. XII, 346 p. (Állatorvosi kézikönyvtár 8.)
24. Polikeit Károly: A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület közleményeiben 1856–1906-ig megjelent értekezéseknek ismertetése. In: 1856–1906. Emlékmű. Pozsony, 1907. pp. 136–180.
25. Kovács József: A debreceni m. kir. Gazdasági Akadémia könyvtárának címjegyzéke. Debrecen, 1914. Liebermann. 210 p. (A Debreceni Gazdasági Akadémia kiadványai 5.)
Az intézetben állattenyésztési szak működött
26. Katonai állatorvosi szakkönyvek. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 35. p. 234.

27. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvtárának címjegyzéke. Bp., 1918. Pátria. VIII, 226 p.
28. Szilády Zoltán: A magyar állattani irodalom repertoriuma. I. A legrégebb időktől 1870-ig. Bp., 1922. K. M. Természettudományi Társulat. 23 p.
Az Állattani Közlemények 21. kötetének melléklete
29. Szilády Z[oltán]: Die Geschichte der Zoologie in Ungarn. Hrsg. v. der Stephan Tisza Wissenschaftlichen Gesellschaft. Debrecen, 1927. Kertész ny. 115 p.
30. A Magyarországi Húsipari Munkások Szövetsége központi könyvtárjegyzéke és szabályzata. Bp., 1928. Szövetség. Világosság ny. 23 p.
31. Mayer F[erenc] Kolos: A babona, a kuruzslás és a nem akadémikus orvoslás bibliographiája. = Népegészségügy 9 (1928) No. 18–19. pp. 1340–1358.
32. A Budapesti Gyógyszerész-Testület Könyvtára. Szerk.: Funk József. Kiad.: Gyógyszerész-Testület. Bp., 1930. 190 p. (Pótfüz. Bp., 1937. Uo. 15 p.)
33. Székács István (összeáll.): Az Orvostképzés 1–20. évfolyamának [1911–1930] tárgy- és névmutatója. Bp., 1933. Egy. ny. 37 p. + uő.: Az Orvostképzés 21–25. évfolyamának [1931–1935] tárgy- és névmutatója. Bp., 1936. Franklin ny. 31 p.
34. Dóczy Jenő – Wellmann Imre – Bakács István: A magyar gazdasági irodalom első századainak könyvészete. 1505–1805. Bp., 1934. Egy. ny. 354 p. 6 t. + Dóczy Jenő – Bakács István – Gerendás Ernő: A magyar gazdasági irodalom könyvészete. 1806–1830. Bp., 1938. Egy. ny. 371 p.
Folytatása 1945 után jelent meg
35. Magyarországi selyemtenyésztési művek katalógusa 1752–1935. Bibliográfia. Bp., 1935. 48 p.
36. Klempa Károly: A Keszthelyi Festetics könyvtár. Keszthely, 1938. Mérei ny. 24 p.
37. Kertész János: A magyar közegészségügy bibliográfiája 1925–1935. Bev.: Hollós Gábor. Bp., 1939. Hollós. 181 p. (Klly. Közegészségügyi Értesítő, 1936–1938.)
38. Mauritz Béla – Sztrokay Kálmán – Kulhay Gyula: Mutató a Matematikai és Természettudományi Értesítő 1–50. köteteihez. [1882–1934]. Bp., 1939. MTA. 267 p.

39. Znakovszky Emma: A közegészségügyi magyar irodalma az 1920. utáni években. In: Mártonffy Károly (szerk.): A mai magyar egészségügyi közszolgálat. Bp., 1942. Állami ny. pp. 743–913. (A korszerű közszolgálat útja 13.)
Klly: A közegészségügyi magyar irodalmának válogatott jegyzéke az 1920. utáni évekből. Bp., 1942. Állami ny. 171 p.
40. A Budapesti Mészárosok és Hentesek Ipartestülete Könyvtárának címjegyzéke. Bp., 1943. Ipartestület. 32 p. (Pótfüz. Bp., 1944. Uo. 8 p.)
41. Andorkó Kálmán (összeáll.): Névjegyzék és tárgymutató a K. M. Természettudományi Társulat folyóirataihoz 1841-től 1941-ig. Bp., 1943. Természettudományi Társulat. 618 p.
42. Bodor Antal: Magyarország helyismereti könyvészete 1527–1940. Bp., 1944. Szerző kiad. [Pécsi egy. ny.] 424 has.
Reprint: Bp., 1994.

ORVOSTÖRTÉNET

EGYETEMES

43. Sambucus (Johannes): Icones Veterum Aliqvot, Ac Recentivm Medicorum Elegiolis Svis Editae, Opera I. Sambuci. Antverpiae, Ex officina Christophori Plantini. MDLXXIII. [1574] 68 számozatlan lev. (Újabb kiad.: uo. 1603.; Amsterdam, 1612., 1615.)
Az első magyar szerző által írt orvostörténeti munka és annak további kiadásai
44. Terelmes Mihály: Régi jegyzések, új hajtások. = Hasznos Múlatások, 1833. No. 28. (ápr. 6.) pp. 222–224.; No. 29. (ápr. 10.) pp. 225–229.
45. Adler Herman: A gyógytani rendszerek Paracelsustól korunkig. 1. füz. Pest, 1846. Landerer és Heckenast. 32 p.
46. Detsinyi Lipót: Moses törvényhozási éptana. A későbbi héberek gyógytudományának rövid vázlata. 1. rész. Budae, 1847. Typ. reg. Univ. Hung. 53 p.
47. Fekete Lajos: A gyógytan története rövid kivonatban. Pest, 1864. Demjén. VI, 247 p.
48. A járványos kórok és a gyógytudomány a középkorban és ma. = Orvosi Hetilap 9 (1865) No. 40. pp. 645–649.
49. Hyrtl József: A haruspexek boncztni ismeretei. = Pesti Napló 20 (1869) No. 232. (okt. 9.) p. 2.
50. Scheuthauer Gusztáv: A kórboncztn történelme. = Orvosi Hetilap 18 (1874) No. 5. pp. 80–84.; No. 13. pp. 239–241.; No. 16. pp. 299–302.
51. Hőgyes Endre: A kórtan viszonya a többi természettudományokhoz. = Orvosi Hetilap 18 (1874) No. 8. pp. 141–144.; No. 10. pp. 181–183.; No. 11. pp. 201–203.; No. 12. pp. 221–222.

52. Purjesz Zsigmond, id.: Az Ebers-féle orvosi Papyrus. Tanulmány az orvostudomány történelme köréből. Az Ebers által közölt adatok fölhasználásával. Bp., 1876. Eggenberger. 63 p.
53. Bódogh Albert: Az orvosi tudományok befolyása a közmivelődésre. In: A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1876 augusztus 22-től egész 28-ig Máramaros-szigeten tartott XIX. nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Bp., 1878. pp. 71–74.
54. Hyrtl, Joseph: Das Arabische und Hebräische in der Anatomie. Wien, 1879. Braunmüller. XLVII, 311 p.
55. Korányi Frigyes: Az újabbkori kór- és gyógytan módszeréről. Bp., 1880. Kilián. 48 p. (Népszerű természettudományi előadások gyűjteménye. III. köt. 22. sz.)
56. Purjesz Zsigmond: A betegségek felismerése hajdan és most. = Orvos-Természettudományi Értesítő 6 (1881) Népszerű előadás. Vol. 1. No. 1. pp. 15–26.
57. Török Aurél: Sebészet a történelemelőtti időkben. = Orvosi Hetilap 27 (1883) No. 46. pp. 1225–1228.
58. Purjesz Zsigmond, id.: A kosi és knidosi orvosi iskolák alapelvei. = Orvosi Hetilap 27 (1883) No. 47. pp. 1253–1255.; No. 48. pp. 1277–1279.; No. 49. pp. 1303–1305.
59. Tóth Lajos: A heveny fertőző betegségek tanának átalakulása. A Balassa-díjjal jutalmazott pályamunka. Bp., 1884. Eggenberger. VIII, 127 p.
60. Balogh Kálmán: A therapeutika fejlődésének némely útjai. = Orvosi Hetilap 28 (1884) No. 42. pp. 1150–1153.; No. 43. pp. 1175–1182.; No. 44. pp. 1203–1210.
61. Klug Nándor: Az élettan hajdan és most. = Természettudományi Közlöny 25 (1893) pp. 561–570.
62. Aujeszky Aladár: A narkózis fölfedezésének félszázados évfordulója. = Természettudományi Közlöny 28 (1896) pp. 617–623.
63. Purjesz Ignác: A percussio és auscultatio gyakorlásának kezdete Magyarországon. = Orvosi Hetilap 40 (1896) No. 12. p. 145.
64. Tihanyi Mór: Az ókori görögök gyógyászati ismeretei; az orvosi tudomány és orvosi rend fejlődése Hippocrates előtt. = Klinikai füzetek 8 (1897) No. 12. pp. 231–262. és klny.
65. Tihanyi Mór: Hippocrates élete és működése. Bp., 1898. 39 p.

66. Tihanyi Mór: Klaudios Galenos, az ókori görög orvosi tudomány legkiválóbb képviselője. Bp., 1899. Pesti Lloyd-Társ. könyvny. 24 p.
67. Tihanyi Mór: Aristoteles hatása az orvosi tudomány fejlődésére. = Orvosi Hetilap 43 (1899) No. 24. pp. 292–293.; No. 25. pp. 304–305.; No. 26. pp. 316–317.
68. Tihanyi Mór: A vérkeringés felfedezésének története. = Orvosi Hetilap 44 (1900) No. 27. pp. 417–418.; No. 28. pp. 433–434.; No. 29. pp. 450–451.
69. Breuer Ármin: A közegészségügy fejlődése a XIX. században. = Természettudományi Füzetek 25 (1901) No. 1. pp. 1–23.
70. Manninger Vilmos: Az antiszeptikus és aseptikus orvoslásmódok története. Bp., 1903. Orvosi Könyvkiadó-Társulat. 8, 152, 4 p.
71. Tihanyi Mór: Orvosok és orvosi tudomány az ókorban. = Orvosi Hetilap 47 (1904) No. 7. p. 99.; No. 8. pp. 115–116.; No. 9. pp. 131–132.; No. 10. pp. 150–151.; No. 11. pp. 165–166.
72. Tihanyi Mór: Természetvizsgálás és természettudományok az ókorban. = Orvosi Hetilap 48 (1904) No. 33. pp. 487–488.; No. 34. pp. 502–503.; No. 35. pp. 517–518.; No. 37. p. 545.; No. 41. pp. 600–601.; No. 42. pp. 614–615.
73. Berczeller Imre: A szülészeti és sebészeti antisepsis története. Bp., 1905. Singer és Wolfner. 121 p.
74. Fülöp Zsigmond: Az átöröklési problema történeti fejlődése Hippokratestől a jelen korig. Bp., 1906. Schmiedl. 44 p.
75. Konrádi Dániel: A ragály elleni mentesség tanának történeti fejlődése. = Budapesti Orvosi Ujság 4 (1906) No. 41. pp. 779–782.
76. Magyary-Kossa Gyula: Vallásos orvosok. = Gyógyászat 49 (1909) No. 17. pp. 273–274.; No. 18. pp. 292–293.
77. Győry Tibor: A mellkas kopogtatásának felfedezése (1761). = Orvosi Hetilap 53 (1909) No. 22. pp. 397–399.; No. 23. pp. 420–421.
78. Hollós István: Adatok a járványok és fertőző betegségek megismerésének történetéhez. = Közegészségügy 1 (1909) No. 12. pp. 97–98.; No. 13. pp. 109–110.
79. Hornyánszky Gyula: A görög felvilágosodás tudománya. Hippokratés. Bp., 1910. Akadémia. LVI, 506 p.
80. Pertik Ottó: Orvostudományi irányok. Bp., 1911. Pesti Lloyd ny. [2] 47 [1] p. (Az Orvostudomány melléklete.)

81. Bókay Árpád: A gyógyítás tudományának vázlatos története. = Gyógyszerészi Hetilap 50 (1911) No. 51. pp. 815–819.; No. 52. pp. 841–843.
82. Du Bois-Reymond [Emil]: Művelődéstörténet és természettudomány. Ford.: Kukuljevič József. Bp., 1913. Kurcz-Fejér ny. 56 p. (Darwin-könyvtár 7.)
83. Gorka Sándor: Az orvosi hallgatócső (sztetoszkóp) százéves jubileuma. = Természettudományi Közlöny 48 (1916) p. 667.
84. Korányi Sándor: A régi és az új belorvosi diagnostikáról. = Orvosképzés 10 (1920) No. 1. pp. 1–14.
85. Belák Sándor: Theoria és empiria az orvostudományban. In: A Debreceni Tisza István Tud. Társ. II. (Orvos-Természettud.) Oszt. Munkái. I. köt. Debrecen, 1923. 1. füz. pp. 19–28.
86. Győry Tibor: Visszatekintés az orvosi tudomány múltjára s előre pillantás a jövőbe. = Orvosi Hetilap 67 (1923) No. 40. pp. 506–509.
87. Mayer Ferenc Kolos: Az orvostudomány története. Orvosok és a kultúrtörténelem művelői részére. Előszóval ellátta: Magyary-Kossa Gyula. Bp., 1927. Eggenberger. XII, 286 p.
Reprint: Bp., 1988.
88. Ramón y Cajal, Santiago: Tudományos kutatásra vezérlő kalauz. Ford.: Salamon Henrik. Előszó: Lenhossék Mihály. Bp., [1927]. Novák és Társa. XII, 152 p.
89. Székelyhídi Hammer Dezső: A fertőtlenítés története. = Városi Szemle 13 (1927) No. 5–6. pp. 353–375.
90. Aujeszky Aladár: Immunizálás hajdan és napjaikban.²⁴ = Természettudományi Közlöny 61 (1929) pp. 625–635.; Állatorvosi Lapok 52 (1929) No. 20. pp. 251–253.; No. 21. pp. 270–272. és Bp., 1929. pp. 13–26. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 44.)
91. Magyary-Kossa Gyula: Orvosi kultúránk fejlődéséről és jövő kilátásairól. = Orvosképzés 19 (1929) No. 4–5. pp. 480–486.
92. Liszt Nándor: A dyskrasiák és diathesisek tana történelmi megvilágításban. = Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 1 (1930) No. 11–12. pp. 227–232.

²⁴ Lásd részletesebben az e témakörben írt munkánkat: Karasszon Dénes – Csaba Béla: Hungarian masters of Immunology. Az immunológia magyar mesterei. Bp., 1992. NOVORG International Kft. 197 p.

93. Kubányi Endre: A thrombosis-elmélet kialakulásának történelmi áttekintése. = Orvosi Hetilap 75 (1931) No. 9. pp. 218–220.
94. Hutýra Ferenc: A tuberkulózis elleni küzdelem két úttörője. (Koch Róbert, Bang Bernát). = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 22. pp. 326–330. + ua. A magyar királyi Állatorvosi Főiskola Évkönyve Az 1931/32. tanévről. Bp., 1933. pp. 12–22. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 47.)
95. Huzella Tivadar: A biológia fejlődése. In: Huzella Tivadar: Általános Biológia. Az orvostudomány alapjai az élettudományban. Bp., 1933. Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. pp. 24–29. (Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 135.)
96. Csaba Margit: A szövetenyésztés története és jelentősége. = Természettudományi Közlöny Pótf. 65 (1933) pp. 58–65.
97. Herczeg Árpád: Régi kórtani nézetek. = Budapesti Orvosi Ujság 31 (1933) No. 2. pp. 46–47.
98. Gaál István: Ősmaradványok szerepe a kínaiak gyógyászatában. = Természettudományi Közlöny 66 (1934) pp. 429–431.
99. Korányi Sándor: A tudományos orvostan fejlődésének útjai. = Gyógyászat 75 (1935) No. 1. pp. 9–12.
100. Kuhárszky Tihamér: A régi egyiptomiak anatómiai ismeretei. = Természettudományi Közlöny 68 (1936) pp. 23–29.
101. Orient Gyula: Régi római sebészeti műszerek és gyógyászati emlékek. = Orvosi Szemle [Kolozsvár] 10 (1937) No. 5. pp. 162–165.
102. Dobrovits Aladár: Természettudomány az ókori Egyiptomban. = Búvár 4 (1938) No. 11. pp. 849–854.
103. Kellner Dániel: A vitaminok felfedezése. = Jó Egészség 29 (1938) No. 3–4. pp. 26–27.
104. Hints Elek: Az orvostudomány fejlődése az emberiség művelődésében. Különös tekintettel a magyar viszonyokra. 1. köt. Az őskori és ókori orvostudomány. + 2. köt. A középkori orvostudomány. Bp., 1939. Eggenberger. 336, 429 p., 1 t.
105. Szumowski Ulászló: Az orvostudomány története bölcsészeti szempontból nézve. Ford.: Herczeg Árpád. Bp., 1939. Garab ny. XI, 649 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 167.)
106. Huzella Tivadar: A százéves sejtten a szerveződés sejten kívüli tényezőire vonatkozó újabb kutatások megvilágításában. = Orvosi Hetilap 83 (1939) No. 13. pp. 301–306.

107. Kazay Adél Ilona: A bakteriológia története. = Gyógyszerészi Szemle 4 (1939) No. 31. pp. 461–479.; No. 32. pp. 479–481; No. 33. pp. 493–494.; No. 35. pp. 525–527.; No. 36. pp. 543–545.
108. Koleszár László: A véletlen szerepe az orvos-természettudományi nagy felfedezések történetében. = Erdélyi Múzeum 45 (1940) No. 2. pp. 97–102.
109. Pólya Jenő: Az orvostudomány regénye. [Bp., 1941.] Béta. 628 p.
110. Kuhárszky Tihamér: A bebalzsamozás fejlődése és alkalmazásának módszerei a régi egyiptomiaknál. = Természettudományi Közlöny Pótf. 73 (1941) pp. 40–48.
111. Diósadi Elekes György: Paracelsus és a paracelsismus sorsa Magyarországon. = Orvostudományi Közlemények 3 (1942) No. 2. pp. 33–42.
112. Zimmermann Ágoston: A neurontan történetéből. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXXI. köt. Bp., 1943. No. 6. pp. 198–202.
113. Ráth-Végh István: A betegségek átültetése. Az orvostörténet kuriózumaiból. = Egészség 57 (1943) No. 3. pp. 95–96.

ORVOSTÖRTÉNET

MAGYAR²⁵

114. De Salvbritate et Morbis Hungariae. Schediasma. Avtore Frid. Iac. Fvker, Medico Hungaro. Lipsiae. Sumptibus Antonii Loewii Bibliopolae Poseniensis. MDCCLXXVII. [1777]. 116 p.
Fuker Frigyes Jakabnak a magyarországi egészségügyről és betegségekéről írt munkája
115. Finke, Leonhard Ludwig: Versuch einer allgemeinen medicinisch-praktischen Geographie (Ungarn, Siebenbürgen, Kroatien) worin der historische Theil der einheimischen Völker- und Staaten-Arneykunde vorgetragen wird I–III. Leipzig, 1792–1795. Weidmann.
116. Townson, Robert: Travels in Hungary, with a short account of Vienna in the year 1793. Illustrated with map and sixteen other copper-plates. London, 1797. G. G. and J. Robinson. XVIII, 506 p.
117. Novae ephemerides astronomico-medica annorum 1794–1801. In Inclyto Borsodiensi, signanter in Regio Camerali Oppido Miskoltz factae a Samuele Benkoe. Vindobonae, 1802. Math. Andr. Schmidt. VI, 204 p.
118. Hunter, William: Travels through France, Turkey, and Hungary to Vienna in 1792. To which are added several toms in Hungary in 1799 and 1800. 1–2. köt. London, 1803.
119. Pap Ignác: Sebészeti almanach 1843dik évre. I. évi kötet. Pest 1843. XV, 193 p.
120. Sugár Fábiusz: Az orvosok és az orvosi tudomány Magyarorszában a legrégebb időktől fogva századunk elejéig. Pest, 1861. Werfer K. 48 p.

²⁵ Az e témakörben megjelent további művekről lásd: Dörnyei Sándor: A magyar orvostörténeti irodalom 1715–1944. Piliscsaba, 2002. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 455 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 29.)

121. [Linzbauer Ferenc Xavér]: A magyar korona országainak nemzetközi egészségügye. Az egyes igazgatási tárgyak fejlődésének történetével – hivatalos adatok alapján. – Das internationale Sanitätswesen der ungarischen Kronländer. Mit der Entwicklungs-Geschichte der einzelnen Verwaltungs-Gegenstände – auf Grund ämtlicher Daten. Pesten, 1868. Kugler. 1–125 p. [magyar szöveg], 126–147 p. [német szöveg].
122. Linzbauer Xavér Ferenc: Az ország közegészségi védelme. = Gyógyászat 8 (1868) No. 46. pp. 913–916.; No. 47. pp. 927–930.; No. 48. pp. 951–954.
123. Fekete Lajos: A gyógytan a régi magyaroknál. = Századok 8 (1874) No. 6. pp. 380–395.; No. 7. pp. 477–491.
124. Fekete Lajos: Adalék a magyar sebészet történetéhez (A debreceni borbélycéh rendszabása 1647–ből). = Történelmi Tár 1 (1878) No. 1. pp. 87–98.
125. Högyes Endre: Magyar orvosi kulturánk uralkodó eszméi a múltban és jelenben. Művelődéstörténeti vázlat az Orvosi Hetilap huszonötödik évfordulója alkalmával. = Orvos-Természettudományi Értesítő 7 (1882) Orvosi szak. Vol. IV. No. 1. pp. 127–138.
126. Schwarz, Ignaz: Zur Geschichte der Medizin in Ungarn. Bp., 1890. Franklin ny. 46. p.
127. Eötvös Károly: A régi megyei fizikusok [physikusok]. = Budapesti Hirlap 10 (1890) No. 353. pp. 1–3.
128. Wertner Mór: Középkori magyar orvosok és gyógyszerészek. = Századok 27 (1893) No. 7. pp. 599–608.
129. Demkó Kálmán: A magyar orvosi rend története, tekintettel a gyógyászati intézmények fejlődésére Magyarországon a XVIII. század végéig. A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmánya által a Poór Imre-féle 100 arannyal jutalmazott pályamű. Lőcse, 1894. Dobrowsky és Franke. VIII, 555 p.
130. Földváry László: A pápai helv. hitv. chirurgusok panaszai és czéhszabályai 1751-ben. = Történelmi Tár, 1896. No. 2. pp. 373–382.
131. Szily Kálmán: [Illésházy József „Orvosságos könyvecskéje”]. Műveltségtörténeti adatok a XVII. sz. második feléből. = Természettudományi Közlöny 31 (1899) No. 12. pp. 718–719.
132. Breuer Ármin: A közegészségügy fejlődése a XIX. században. = Természettudományi Füzetek 25 (1901) No. 1. pp. 1–23.

133. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a sebészet magyarországi történetéhez. (Herniotomusok, lithotomusok, és oculisták). = Orvosi Hetilap 50 (1906) No. 50. pp. 1124–1125.; No. 51. pp. 1144–1146.
134. [Magyary-] Kossa Gyula: A régi magyar orvos czime. = Gyógyászat 48 (1908) No. 16. pp. 257–259.
135. Imre Béla: Szemelvények egy évszázados orvosi tanácsadóból. = Gyógyszerészi Hetilap 49 (1910) No. 5. pp. 66–69.; No. 6. pp. 82–83.; No. 7. pp. 98–99.
136. Ernyey József: Természettudományi mozgalmaink a 17–18. században. = Természettudományi Közlöny Pótf. 44 (1912) No. 3–4. pp. 113–129.
137. Békefi Remig: Orvosok, betegségek és gyógyítás Magyarországon az Árpádok korában. Bp., 1913. Franklin. 15 [2] p. (Klny. a Magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése 36. kötetéből.)
138. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a magyarországi sebészet történetéhez. = Orvosi Hetilap 62 (1918) No. 4. pp. 50–53.; No. 5. pp. 64–66.
139. Magyary-Kossa Gyula: Az orvos helyzete a régi magyar társadalomban. = Orvosi Hetilap 63 (1919) No. 33. pp. 381–383.; No. 34. pp. 393–395. és ua.: Budapesti Orvosi Ujság 27 (1929) No. 41. pp. 1178–1182.; In: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 1. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 59–68.
140. Adatok a magyar gényusz biológijához. = Állatorvosi Lapok 47 (1924) No. 21–22. pp. 140–141.; 48 (1925) No. 7. pp. 69–71. No. 8. pp. 79–81.
Összefoglaló Magyary-Kossa Gyula azonos című akadémiai székfoglalójából
141. Győry Tibor: Magyar orvosok szerepe az orvosi tudomány kiépítésében. = Orvosi Hetilap 68 (1924) No. 30. pp. 477–481.; No. 31. pp. 502–505.
142. Mayer F. Kolos: A magyar chirurgus-céhekről. = Orvosi Hetilap 69 (1925) No. 46. pp. 1118–1122.
143. Baradlai János: A borbélyok és sebgyógyító mesteremberek czéhe 1583. = Népegészségügy 7 (1926) No. 5. pp. 273–275.
144. Magyary-Kossa Gyula: A régi magyar sebészek társphara és remekébédje. = Népegészségügy 7 (1926) No. 18. pp. 996–1004.
145. Zalán Menyhért: A Pray-kódex forrásaihoz. = Magyar Könyvszemle Új f. 23 (1926) No. 3–4. pp. 246–278.

146. Magyary-Kossa Gyula: Magyar alkimisták. = A Természet 22 (1926) No. 23–24. pp. 138–144.
147. Közegészségügyi feladataink. Az 1926. október 24–30-ig tartott Közegészségi és Társadalompolitikai Országos Értekezlet munkálatai. Szerk.: Parassin József, Gortvay György. Bp., 1927. Franklin. XXII, 401 p.
148. Ernyey József: Adatok borbélysebészeink XVIII. századi életéhez. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 7. pp. 189–191.
149. Atzél Elemér: Magyarország egészségügyének rövid története. In: Bodor Antal – Gerlóczy Zsigmond (szerk.): Nyitott könyv. Bp., 1928. Országos Közegészségi Egyesület. pp. 51–55.
2. bőv. kiad.: Bp., 1939.
150. Szathmáry László: Magyar alkémisták.²⁶ Bp., 1928. Kir. M. Természettudományi Társulat. IX, 452 p.
Reprint: Bp., 1986.
151. Verzár Frigyes: A vércsoport vizsgálatok praehistorikus anthropológiai jelentősége. Debrecen, 1928. pp. 55–60. (A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság II. Orvos-Természettudományi Osztályának munkái. 3. köt. 1. füz.)
152. Daday András: Orvostörténelmünk kimagasló alakjai. = Népegészségügy 9 (1928) No. 16–17. pp. 1257–1265.
153. Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 1–4. köt. Bp., 1929–1940. 368, 337, 522, 254 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 121., 122., 128., 168.)
Reprint: Bp., 1995.
A kéziratban maradt 5. köt. postumus kiadványként jelent meg: Magyar orvosi emlékek. 5. köt. Bp., 1995. HOGYF. 340 p. Sajtó alá rend.: Karasszon Dénes, a függelék összeáll.: Pákozdy Katalin és Molnár László, a szerző életrajzát írta: ifj. Magyary-Kossa Gyula. Az 1–4. köt. reprintjét, valamint az 5. köt.-et Horváth Győző jelentette meg.
154. Kubacska András: Régi magyar természettudományi feljegyzések. = A Természet 25 (1929) No. 3–4. pp. 31–32.; No. 7–8. pp. 65–68.
I. 1. A „fülbemászó”. 2. Gyomorból kihányt férgekrol.; II. 3. Hóval hullott férgek., 4. Hiúz a Kárpátokból., 5. Magyar bivalyok.

²⁶ Lásd még az e témakörhöz kapcsolódó publikációnkat: Karasszon Dénes: Alkémista „principiumok” az állatorvostudomány történetében. = Magyar Állatorvosok Lapja 98 (Új f. 31) (1976) No. 3. pp. 201–204.

155. Adatok a magyar bacillusvadászokról. In: Kruif, Paul de: Bacillusvadászok. Ford.: Detre László. Bev.: Entz Béla. Magyar vonatk. kieg.: Győry Tibor, Bálint Nagy István. Bp., 1930. Gutenberg Könyvkiadó. pp. 315–344.
Benne:
A magyar bacillusvadászok, p. 317.
Paterson Hain János, pp. 317–319.
Semmelweis Ignác Fülöp, pp. 319–327.
Hőgyes Endre, pp. 327–329.
Lőte József, pp. 329–330.
Fodor József, pp. 330–333.
Jancsó Miklós, pp. 333–334.
156. Liszt Nándor: Az érvágás vagy vérbocsátás történelméből. = Debreceni Ujság 35 (1931) No. 77. (ápr. 5.) pp. 20–21.
157. László Ferenc: Egy régi imádságos könyv az orvosi tisztességről. = Állategészségügy 13 (1933) No. 8. pp. 105–106.
158. Daday, András: L'évolution de la science médicale en Hongrie. = Bulletin int. Committee hist. Sci. 5 (1933) No. 2. pp. 353–370.
159. Szathmáry László: Magyar iatrochemikusok. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 9 (1933) No. 5. pp. 297–320.
160. Kerbolt László: A beteg falu. A magyar falu szociális és közegészségügyi rajza. Előszó: Johan Béla. Pécs, 1934. M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet. 129 p. (A M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet közleményei 3.)
161. Korbuly György: Aquincum orvosi emlékei. = Orvosképzés 24 (1934) Különfüzet (március) pp. 106–148. és klny.
162. Magyary-Kossa, Julius: Ungarische medizinische Erinnerungen. Bp., 1935. Danubia. VII, 368 p., 3 t.
163. Tasnádi-Kubacska András: Paleopatológiai kutatások hazánkban. = Debreceni Szemle 10 (1936) No. 5–7. pp. 120–128.
164. A tanyai közegészségügy reformja. Közread.: Erney István. Szeged, 1938. Kerületi Orvosi Kamara. 58 p. (A Szegedi Kerületi Orvosi Kamara kiadványai 3–4.)
165. [Diósadi] Elekes György: Adatok a budai sebészek vizsgájához 1731-ben. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 9 (1938) No. 11. p. 262.
166. Johan Béla: Gyógyul a magyar falu. Bp., 1939. M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet. 296 p. (A M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet közleményei 7.)

167. XVI. századi orvosi könyv. Bevezetéssel közléteszi Varjas Béla. Kolozsvár, 1943. Erdélyi Tudományos Intézet. XXVI, 656 p. (Monumenta Transilvanica)
Előzményei: Varjas Béla: Egy XVI. századi magyar nyelvű orvosi kompendium. = Magyar Nyelv 36 (1940) No. 3. pp. 159–169, 193–197.; No. 4. pp. 264–269.
Lencsés György kéziratban maradt munkája. Állatorvosi kérdésekkel is foglalkozik
168. László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete. Bp., 1944. Magyar Élet. 512 p., [3] t. (Népkönyvtár 4.)
Később több kiadásban is megjelent

GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNET²⁷

169. Joannis-Davidis Rulandi Ratisbonensis..., Stephani Bethlen de Ictar... medici ordinarii Pharmacopoea Nova, in qua reposita sunt stercora et urinae ta eupoista pro omnibus totius corporis morbis internis et externis... curandis, jam primum edita pro pauperibus, militantibus... quibus... alia medicamenta non suppetunt... Leutschoviae 1644 sumptibus authoris [Brewer]. [32] + 189 + [18] p.
170. Taxa pharmaceutica Poseniensis, Cum Instructionibus Pharmacoperum, Chirurgorum & Obstetricum speciali mandato excelsi consilii regii locumtenetialis Hungarici assumpta, per regiam sanitatis commissionem revisa, relata, ac per titulum exc. cons. reg. locumtenet. superrevisa, approbata. Opera vero & studio Justi Joannis Torkos. Posenii, 1745. Typ. Royer. [7], 50, [4] p.
2. kiad.: Posenii, 1755. Litt. Royerianis. XII, 50, 4 p.
171. [Juhász Máté]: Házi különös orvosságok, melyek az orvosok nélkül szűkölködő betegeskedőknek vígasztalására következő-képpen a betűk rende szerént külön külön nyomtatásokból és írásokból szedettek egyben. Kolozsvár 1763. Akad ny. 148 p.
Újabb kiad.: Kolozsvár, 1768. [Akad. ny.] 148 p.; Kolozsvár, 1770. Akad. ny. 148, [5] p.
172. Taxa medicamentorum emendata pro regno Hungariae, et adnexis partibus pro anno MDCCCVII. edita. Bvdae, typis reg. universitatis hung. 74 p.
Pro anno 1810. Bvdae, 1810. Uo. 80 p.; Pro anno 1811. Bvdae, [1811.] Uo. 70 p.

²⁷ Az e témakörben megjelent további művekről lásd: Dörnyei Sándor: A magyar gyógyszerészettörténeti irodalom 1944-ig. Piliscsaba, 2005. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 316 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 35.)

173. Taxa medicamentorum in pharmacopoea pro regno Hungariae et adnexis partibus emendata contentorum pro anno MDCCCVIII. Taxe der in der umgearbeiteten für das königreich Ungarn und dessen angränzenden Provinzen eingerichtete Pharmacopoea enthaltenen Arzneyen für das Jahr ... Ofen, 1809. Gedr. mit k. ung. Universitäts-Schriften. 74 p.
Újabb kiad.: Ofen, 1812. Uo. 15 p.; Ofen, 1815. Uo. 56 p.; Ofen, 1816. Uo. 45 p.; Ofen, 1822. Uo. 36 p.
174. Házi-Patika, vagy Szükségben segítő Orvosi Könyvetske, a' Nem Orvosk' számára. A külső és belső Nyavalyák legnyomósabb és a' valóságos tapasztalás által békibizonyosodott Házi Orvosi Szereknek esméretére, kiválasztására és alkalmaztatására, vagy használására; az abban elő-forduló nyavalyáknak Betük szerént kidolgozott tökéletes Laistromával, és az azok ellen alkalmaztatandó Orvosi Szerekkel együtt Dr. Lutheritz Károly Fridrik után fordította és mind a' Városokon, mind a' Falukon való használhatáshoz alkalmaztatta Szabó J.[ózsef] Kassán, 1830. Wigand György. XXIV, 142 p.
175. Kováts Mihály: Magyar patika az az Magyar- és Erdélyországban termő patikai állatok, növények és ásványok orvosi hasznaikkal egyetemben. A falusi külörvosoknak, földes uraknak és lelki tanítóknak számokra. Hogy a falusi ügyefogyott, beteg adózó népen kevés költséggel és azoknak bizodalmas kívánságok szerént segíthessenek. 1. és 2. rész. Pest, 1835. Ny. Gyurián János és Bagó Márton Budán. 16, 488 p.; 3. rész: Magyar patika kalauza ó és új chemiai szótár. Orvosi terhek és mértékek. Patika vizsgálat. Pest-Buda, 1836. Ny. Gyurián János és Bagó Márton Budán. 155 p.
176. Alexy, Ludovicus: Animalia medicinalia. Dissertatio inauguralis medica. Budae, 1838. Typ. Gyurián et Bagó. 32 p.
A gyógyászati anyagokat szolgáltató különböző állatokat ismerteti
177. Feichtinger, Alexander: Animalia vertebrata Hungariae obtutu pharmacologico considerata. Dissertatio inauguralis medica. Buda, 1840. Gyurián-Bagó. 32 p.
Magyarország gerinces állatai gyógyszer-tani szempontból
178. A régiek gyógyszer-ei az állatorvos-ágból. = Gyógyszerészi Heti-lap 3 (1864) No. 39. pp. 616–617.; No. 40. pp. 638–639.; No. 41. pp. 653–655.; No. 44. pp. 695–697.
179. Erdődi Adolf: Az erdei állatok szereplése a múlt század gyógy-tanában. = Erdészeti Lapok 5 (1866) No. 6. pp. 279–282.
180. Galambos Márton: Gyógyszer-tan állatorvosok és mezei gazdák számára. Pest, 1871. Heckenast G. XIV, 427 p.

181. Karlovsky Géza, K.: A gyógyszerek magyar tudományos-, népies- és táj-elnevezései, latin jelentésekkel együtt. Gyakorlati kézikönyv gyógyszerészek használatára. Bp., 1887. Gyógyszerészi Közlöny kiad. VIII, 236 p.
182. Uhlár Béla: Az állatvilágból származott régi gyógyszerekről. = Gyógyszerészi Közlöny 3 (1887) No. 51. pp. 812–815.; No. 52. pp. 827–830. és ua.: Közegészségügyi Kalauz 10 (1888) No. 4. pp. 3–4.
183. Weider Gyula: Paraszt házi orvosságok. = Gyógyszerészi Közlöny 6 (1890) No. 35. pp. 562–565.; No. 37. pp. 595–597.; No. 39. pp. 627–629. + ua.: Egészség 4 (1890) No. 4. pp. 127–133.
184. Schwarz Ignác: A nitrum az ókori materia medica-ban. = Gyógyszerészi Hetilap 32 (1893) No. 23. pp. 361–362.; No. 24. pp. 374–375.
185. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a méregtan történetéhez. = Gyógyászat 35 (1895) No. 21. pp. 249–250.; No. 22. pp. 262–263.; No. 23. pp. 273–275.
186. A serumtherapia története. = Gyógyszerészi Hetilap 31 (1895) No. 33. pp. 514–517.
187. Uhlár Béla: Az altató szerek eredetéről. = Gyógyszerészi Közlöny 2 (1896) No. 50. pp. 597–599.; No. 51. pp. 608–610.
188. Schédy Sándor: A magyarországi gyógyszerészet rövid története. Bp., 1897. Szent László ny. 48 p.
189. Antik gyógyszerstan. = Gyógyszerészi Hetilap 36 (1897) No. 12. pp. 184–186.; No. 13. pp. 197–198.
190. Lósy József: Házi állataink a régi gyógyszerészetben. = Gyógyszerészi Értesítő 7 (1899) No. 44. pp. 705–710.; No. 45. pp. 721–727.; No. 46. pp. 737–742.
191. V. [Vondrasek J. József]: A régi-hinduk vegyi-gyógyszerei. = Gyógyszerészi Hetilap 38 (1899) No. 49. pp. 822–826.
192. Balló István: Régi paraszt házi orvosságok jegyzéke. = Ethnographia 11 (1900) No. 8. pp. 352–355.; No. 9. pp. 411–418.
193. Lukács Hugó: A gyógyszer történetéből. = A Gyógyszerész 3 (1901) No. 29. pp. 454–455.
194. Hanusz István: Orvosságok az állatvilágból. = Gyógyszerészi Hetilap 41 (1902) No. 19. pp. 290–293. és ua.: Bácskai Ellenőr 23 (1902) No. 42. pp. 1–2.

195. Magyary-Kossa Gyula: Adat a Magyar Gyógyszerkönyv történetéhez. = Gyógyszerészi Közlöny 19 (1903) No. 13. pp. 206–207.
196. Csippék János: A szerzetesrendek gyógyszertárai 1724–1790-ig. = Gyógyszerészi Közlöny 19 (1903) No. 36. pp. 591–593.; No. 38. pp. 626–627.; No. 39. pp. 643–645.; No. 40. pp. 657–659.; No. 41. pp. 672–674.
197. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar gyógyszer(ek) a veszettség ellen. = Állatorvosi Lapok 27 (1904) No. 10. pp. 310–314.; újabb kiad.: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 207–211.
198. Ernyey József: A Magyar Szent Korona Országainak területén érvényben volt gyógyszerkönyvek hivatalos gyógyszerének jegyzéke. 1774–1904. Bp., 1905. Magyarországi Gyógyszerészegylet. 170 p.
199. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a hazai gyógyszerészet történetéhez. A gyógyszertárak ellenőrzése hajdanában. = Gyógyszerészi Hetilap 45 (1906) No. 15. pp. 230–232.; No. 16. pp. 246–250.
200. [Magyary-] Kóssa Gyula: A legrégibb magyar recept. = Gyógyszerészi Folyóirat 2 (1907) No. 6. pp. 106–110. és ua.: [Magyary-] Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 1. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 328–330.
Nagy Gábor 1835-i közlésének a javítása
201. Magyary-Kossa Gyula: Egy XVII. századbeli magyar gyógyszerész kéziratai. = Gyógyszerészi Hetilap 46 (1907) No. 44. pp. 710–714.; No. 45. pp. 726–729.
202. Csippék János: Adatok a felvidéki „olejkárok” házaló gyógyszerárusok történetéhez. = Néprajzi Értesítő 8 (1907) No. 3–4. pp. 247–268.
203. Takáts Sándor: A magyar patika. = Századok 41 (1907) No. 4. pp. 332–343.
204. Ernyey József: A „Házi különös orvosságok” szerzői és forrásai. = Ethnographia 19 (1908) No. 1. pp. 34–35.
Lásd még a 171. tételt!
205. Tunner Károly: Adatok a másfél évszázad előtt a gyógyszertárakban hivatalosan tartott állatoknak a mostaniakkal való összehasonlításához. = Gyógyszerészi Értesítő 16 (1908) No. 38. pp. 748–750.; No. 39. pp. 763–764.
206. Sztojakovics D. Kornél: Az állati eredetű gyógyszerekről. = Gyógyszerészi Közlöny 24 (1908) No. 51. pp. 814–817.

207. Koritsánszky Ottó: Egy "régi jó idők"-ből való gyógyszeréről. = Gyógyszerészi Hetilap 48 (1909) No. 31. pp. 482–485.
Ujhely Ferenc 'A veszettségről' (1819) című könyvében leírt egy „electuarium hydrophobisum”-ot
208. A kassai borbélyok panasza a gyógyszerészek ellen. = Gyógyszerészi Közlöny 27 (1911) No. 33. pp. 542–543.
209. Erdős János: Az állati zsírok mint népies gyógyszerek. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 47. p. 308. és ua.: Gyógyszerészi Közlöny 33 (1917) No. 45. p. 624.
210. Kazay Endre: Az animismus a gyógyító tudományban. = Gyógyszerészi Szemle 1 (1917) No. 2. pp. 2–4.; No. 3. pp. 2–3.; No. 4. pp. 2–4. és ua.: Gyógyszerészeti Értesítő 39 (1931) No. 13. pp. 195–196.; No. 14. pp. 203–205.
211. Erdős János: Borz-zsír, medve-zsír stb. = Magyar Nyelv 13 (1917) No. 7–8. p. 237.
212. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar gyógyszerészekről és gyógyszer-tárakról. = Közegészségügyi Értesítő 1 (1925) No. 2. pp. 13–16.; 2 (1926) No. 1. pp. 9–11.
Újabb kiadásai:
Gyógyszerészet Haladása 3 (1926) No. 3–4. pp. 88–93.
Magister [Pozsony] 6 (1927) No. 19. pp. 149–152.
No. 20. pp. 157–158.
A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 5 (1929) No. 2. pp. 131–142.
Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 73–102.
213. Mayer Ferenc Kolos: A gyógyszerertan multjából. = Orvosi Hetilap 69 (1925) No. 35. pp. 847–849.
214. Orient Gyula: Az erdélyi és bánati gyógyszerészet története. Cluj-Kolozsvár, 1926. Minerva ny. 263 p.
215. Baradlai János: Pharmakologia profana. [Diószegi Borbély Mihály kassai borbély receptgyűjteménye 1676-ból.] = Gyógyszerészi Értesítő 34 (1926) No. 12. pp. 290–292.
216. Magyary-Kossa Gyula: Az olejkárok. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3 (1927) No. 5. pp. 339–406. Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 162–170.

217. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar gyógyszerek a veszettség ellen. In: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 207–211.
218. Medzibrodsky Ignác: Adatok a veszettség elleni híres gyógyszer történetéhez. = Gyógyszerészi Értesítő 37 (1929) No. 15. pp. 211–216.
219. Hauer Miksa: A gyógyszerertan ókori története. = Magister [Pozsony] 8 (1929) No. 8. pp. 80–84.; No. 10. pp. 98–102.
220. Baradlai János – Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története az ősidőktől a mai napig. I–II. köt. Bp., 1930. Magyarországi Gyógyszerész-Egyesület. 494 p.
Reprint kiadásban is
221. Daday András: Gróf Balassy Péter házipatikájáról. = Magyar Orvos 11 (1930) No. 24. pp. 525–526.; 12 (1931) No. 1. pp. 17–18.; No. 2. pp. 43–45.
222. A magyar gyógyszerész-kultúra emlékei. – Denkmäler der ungarischen pharmazeuti-schen Kultur. – Souvenirs de la culture pharmaceutique hongroise. – Remembrances of the Hungarian pharmaceutical culture. Bp., 1931. Globus ny. 4 p., 19 t.
223. Magyary-Kossa Gyula: Veszettség. Terjék. In: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 3. köt. Bp., 1931. MOKT – Eggenberger. pp. 63–64.
224. Kászonyi Ferenc: A vakondok szíve és a kutya koponyája mint gyógyszer. = Ethnographia 42 (1931) No. 3. p. 148.
225. Kazay Endre: Gyógyszereinkhez fűződő legendák, mondák és hiedelmek. = Gyógyszerészi Értesítő 39 (1931) No. 11. pp. 165–168.; No. 12. pp. 180–182.
226. Ábrahám Ambrus: Az állatok szerepe a gyógyászatban. (Organoterapiás gyógyszerek). = Magyar Gyógyszertudományi Társaság Értesítője 8 (1932) No. 6. pp. 356–398.
227. Orient Gyula: Erdély gyógyszerész-polgármesterei, szenátorai, országgyűlési képviselői és természetbúvárai. = Erdélyi Múzeum 38 (1933) No. 7–9. pp. 367–376.
228. Geiger Ernő: Gyógyszerkincsünk története. = Búvár 1 (1935) No. 12. pp. 809–813.
229. Novák István: A herehormon kutatás fejlődése 1927-től 1937-ig. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 13 (1937) No. 4. pp. 669–679.

230. [Magyary-Kossa Gyula] M.-K. Gy.: Orovostörténeti jegyzetek. Köpőly és pióca. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 30. (Az orvosi gyakorlat kérdései 60.)
231. Sarkadi Nagy Sándor: A gyógyszerek története. = Gyógyszerészek Lapja 37 (1942) No. 24. pp. 4–6.; 38 (1943) No. 5. pp. 7–8.; No. 6. pp. 5–6.

GYÓGYNÖVÉNYEK

PHYTOIATRIA, PHYTOTHERAPEUTIKA²⁸

E TÉMAKÖRÖKBEN MEGJELENT, A TUDOMÁNYTÖRTÉNETI
KUTATÁST SEGÍTŐ MUNKÁK

232. Herbarivm. Az faknac fvveknec nevekről, természetekről, és hasznairól, Magyar nyelvűre, és ez rendre hozta az Doctoroc Könyueiből az Horhi Melius Peter. Nyomtatott Colosuárat Heltai Gasparne Műhelyéből, 1.5.78. Esztendőben. [19] + 188 fol. – *Reprint kiadásban is megjelent*²⁹
233. Hasznos Es Fölötte szikseges könyv, az Isten fiainak és vtet felő hiueknek lelki vigasztalásokra és testi épőletőkre szerzettetőt FRANKOVITH GERGELY D.[octor] által. Mellyben sok rendbéli betegségek ellen való orvosságok is be vannak írva, mellyeket Isten az ő nagy io voltából és aiandekából, Embőrknek egéssegekre rendölt. Ecclesiast. 38. Tiszteld az oruost az sziksegert. [Monyorokereken] 1588. Esztendőben. [Manlius]. 118 számozott lev.
234. Az Keresztyen Szvzeknec Tiszteseges koszoroia. Melyben minden ű ioszagok erkölchőc, az kőzönseges viragoc által ki ielentetnec, és kepestetnec. Az Idegen nyelvűen irokat kőuetuen, Magyarul írá PEECHI LUKACH. Apoc. 2. Legy hű mind holtig, és meg adom neked az életnek coronaiat. Nyomtatott Nagyszombatba: M.D.XCI. 192 számozott lev.
235. Fives Kőnűv. Fiveknek és faknac nevőkről, természetőkről, és hasznokról irattatott és szőróztetőt Mag'ar nyelvűön az fő Doctoroknak és természet tődo orvosoknak Dioscoridesnek és Matthiolusnak

²⁸ Az e témakörben megjelent további művekről lásd: Gombocz Endre: A magyar növény-tani irodalom bibliográfiája. 1578–1900. Bp., 1939. Országos Magyar Természettudományi Múzeum Növényvtára. 360 p.; uő.: A magyar növény-tani irodalom bibliográfiája. 1901–1925. Bp., 1936. Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ. XIII, 440 p. (Folytatása a Botanikai Közleményekben, évek szerinti bontásban)

²⁹ Lásd még a Meliusról megjelent tanulmányunkat: Karasszon Dénes: Melius Juhász Péter „Herbarium”-ának jelentősége az állatorvoslás történetében. = Magyar Állatorvosok Lapja 94 (Új f. 27) (1972) No. 4. pp. 235–237.

bólts irasokbul. BEYTHE ANDRAS altal. Ecclesiastic: 38. Istentől vagy minden orvossagh... Tiztöllyed az Orvost az szikseghert. [Nyomet Vivaratt] 1595 [Manlius]. 135 (valójában 136) számozott lev.

236. Lippai János: *Calendarium Oeconomicum Perpetuum* Az az Esztergami Érsek Urunk ő Nsága Psoni Gondviselőjének Majorságról irt Laistroma, minden Esztendőre, kiből minden Major Gazda hórul hora egész Esztendő által mit munkálottasson az Majorság körül, meg tudhattya. Most újjonnan Magyar nyelven ki bocsáttott. Nyomtattatott Nagy-Szombatba 1662. Az Akadémiai bötűkkel Schneckenhaus Menyhárt Venceszló által. 5, 72, 4 p.

Később több kiadásban is megjelent, lásd például: Lippai, J.: Calendarium oeconomicum perpetuum. Az az Esztergami Érsek Urunk ő Nagysága Psoni gondviselőjének Majorságról irt Laistroma, minden esztendőre, kiből minden Major-Gazda hórul hora egész esztendő által mit munkálottasson az Majorság körül, meg tudhattya. Kassán, 1721. Az akadémiai bet. 62 p.

Új kiadása: Kassán, 1751. 4 lev., 62, 2 p.

237. Miskoltzy Ferencz: *Manuale chirurgicum*, avagy chirurgiai utitárs, melyben az egész anatomia, égi jegyeknek ereje, a testi tagokon külső képen történhető nyavalyák és eseteknek a seb-kötés, ér-vágás, vagy akár minémű chirurgiai foglalatosság által teendő orvoslása; ezen felül a flastrom és ungventumoknak készítése rövid kérdések által magyaráztatott, és most élőben magyar nyelven kibocsáttatott. Győr, 1742. Ny. Streibig János Gergely. XLIV, 486 p. + *Vocabularium latino-ungaricum*. A deák nyelven megnevezett minden magán-magán való orvosságok az ő természetek és tulajdonságaikkal együtt az alphabetum szerint magyarul.

238. Csapó József: *Uj füves és virágos magyar kert*, mellyben mindenik fűnek és virágnak neve, neme, ábrázatja, természete és ezekhez képest különbféle hasznai, értelmesen megjegyeztettek. Posonyban, 1775. Landerer Mihály. 306, 19 p.

2. kiad.: uo., 1792.

Reprintben is megjelent: Bp., 1988.

239. Plenck, Joseph Jacob: *Icones plantarum medicinalium secundum systema Linnaei digestarum, cum enumeratione virium et usus medici, chirurgi atque diaetetici*. Centuria I. – Cent. VIII. fasc. II. Viennae, 1788–1812. Rudolph Graeffer.

A gyógynövények képeiről szóló munka nyolc kötetben jelent meg

240. Veszelszki Antal: *A növény-plánták országából való erdei és mezői gyűjtemény vagyis fa és fűszeres könyv*, mellyben azoknak

deák és oláh neveik, külső, belső és közhasznaikkal egyetemben Mathiolusból s más több fa- és fűvészirókból a közrendű hazafiak kedvéért szálsként egybeszedettek. Pesten, 1798. Ny. Trattner Mátyás. 460, 60 p.

241. Diószegi Sámuel – Fazekas Mihály: Magyar fűvész-könyv, mely a két magyar hazában található növényeknek megismertetésére vezet, a Linné alkotmánya szerint. 2 rész. Debreczenben, 1807. Csáthy György. XVI, 608 p. (I. rész. Egyhímese. Sokhímese. – II. rész. Kétfőbbhímese. Lopvanószök.)
Reprintben is megjelent: Bp., 1988.
242. Diószegi Sámuel: Orvosi fűvész-könyv, mint a magyar fűvész-könyv praktika része. A fűvészek és nem fűvészek számokra készült, és közhasznavehetővé tétetett. Debreczenben, 1813. Csáthy György. XX, 396 p.
243. Wagner, Daniel: Pharmaceutisch-medicinische Botanik, oder Beschreibung und Abbildung aller in der k. k. österreichischen Pharmacopoe vom Jahre 1820 vorkommenden Arzneypflanzen in botanischer, pharmaceutischer, medicinischer, historischer und chemischer Beziehung, mit besonderer Rücksicht auf die botanische und pharmaceutische Synonymie, und Verfälschung oder Verwechslung der abgehandelten Arzneystoffe mit getreuen, genau nach der Natur gezeichneten und ausgemahlten Abbildungen. 2 Bde. Wien, 1828–29. Gedr. bei Ferd. Ullrich. VIII, 431, 1 p., 1 atlasz 249 t.
244. Kubinyi Ágoston: Magyarországi mérges növények. Alsóbb osztályú, kivált nép iskolák számára. Budán, 1842. A magyar kir. egyetem bet. 84 p., 1 lev., 30 t.
245. Peller József: Magyarországi orvosi növények. Pesten, 1843. Ny. Trattner-Károlyinál. X, 68 p. (Latin címlappal is: Plantae officinales Hungariae indigenae. Dissertatio inauguralis botanico-pharmacologico-medica.)
246. Deér Endre: Néhány lap a chinakérgék történetéből. = Gyógyszerészi Közlöny 3 (1887) No. 33. pp. 523–526.
247. Borsodi Miksa: Gyógynövények. Gazdák használatára. Bp., 1890. Franklin Társulat. 63 p. (Falusi Könyvtár 37.)
2. bőv. kiad.: Bp., 1909. Franklin-Társulat. 76 p.
248. Rupprecht Gyula: A gyógynövények történetéből. = Gyógyászat 32 (1892) No. 33. pp. 397–401.
249. Ernyey József: A secale cornutum történetéből. = Gyógyszerészi Értesítő 8 (1900) No. 48. pp. 757–761.; No. 50. pp. 789–792.

250. Vondrasek J. József: Bibliai gyógyszeranyagok. = Gyógyszerészi Értesítő 11 (1903) No. 5. pp. 82–84.; No. 6. pp. 102–104.; No. 7. pp. 122–124.
251. Zelenyák János: A gyógynövények hatása és használata. Bp., 1908. Magánkiad. LII, 256 p., 40 t.
252. Moesz Gusztáv: Székely és csángó növények. = Magyar Nyelv 4 (1908) No. 1. pp. 29–34.
253. Gombocz Endre: A budapesti egyetemi botanikus kert és tanszék története. – Historia horti botanici nec non cathedrae botanicae Regiae Scientiarum Universitatis Hungaricae Budapestiensis. 1770–1866. Egy fejezet a magyar botanika történetéből. Budapesti m. kir. Tudományegyetem. Bp., 1914. Fritz Á. 8, 200 p., 12 t.
254. Gombocz Endre: Beythe András „Füves könyvének” kritikája. – Über Andreas Beythe’s „Kräuterbuch”. Bp., 1920. Hornyánszky. 29–34, [1] p. (Klny. a Botanikai Közleményekből)
255. Magyary-Kossa Gyula: A mákról orvosi tekintetben. = Állatorvosi Közlöny 23 (1926) No. 6–8. pp. 154–163.
256. Rapaics Raymund: A magyarság virágai. A virágkultusz története. Bp., 1932. Kir. M. Természettudományi Társulat. VIII, 423 p., 18 t. (Természettudományi Könyvkiadó Vállalat 101.)
Reprintben is megjelent: Bp., 1986. [1987].
257. Rác Lajos: Botanika és orvostudomány. = Orvosi Hetilap 77 (1933) No. 52. pp. 1193–1194.
258. László Ferenc: Pettyéni alias Gyöngyösi Márton orvos könyve. = Állatorvosi Lapok 57 (1934) No. 24. p. 357.
259. Gombocz Endre: A magyar flóra kevésbé ismert kutatói. = Természettudományi Közlöny Pótf. 66 (1934) No. 2–3. pp. 66–75.
260. Gombocz Endre: A magyar botanika története. A magyar flóra kutatói. Bp., 1936. Akadémia. 636 p.
261. Rác Lajos: „Növénybevéselt” orvosnevek. = Országos Orvos-Szövetség 39 (1936) No. 2. pp. 25–27.
262. Natter-Nád Miksa: Új virágos könyv. Kerti és szobai növényeink származása, története és ápolása. Bp., 1942. Pallas ny. 297 p.
263. Faller János: Növényeink a népies gyógyászatban, kuruzslásban és babonában. Bölcsészdoktori értekezés. Debrecen, 1943. Debreceni Egyetemi Növénytani Intézet. Nagy ny. 64 p.

264. Nagy Rózsa: Adatok a Baranyamegyei Nagyváthy növényekkel kapcsolatos szokásaihoz és néphagyományaihoz. Kolozsvár, 1943. Ferenc József Tudományegyetem. 44 p. (Dolgozatok a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetéből 12.)
265. Harcos Jenő: Gyógynövények régen és ma. = A Természet 39 (1943) No. 2. p. 22.
266. Harcos Jenő: Ismerték-e az ókori népek a piros gyűszűvirágot? = A Természet 39 (1943) No. 3. p. 34.

ÁLLATTAN-TÖRTÉNET, ÁLLATVÉDELEM-TÖRTÉNET³⁰

E TÉMAKÖRBE MEGJELENT, A TUDOMÁNYTÖRTÉNETI
KUTATÁST SEGÍTŐ MUNKÁK

267. Szent-Ivanyi, Martini: *Oeconomia philosophica, ex tribus tomis reverendi patris Martini Szent-Ivani Societatis Jesu Sacerdotis collecta, et in V. libros divisa; additio duplice indice: Altero Titulorum, altero Materiarum praecipuarum & praesertim Remediorum contra varios morbos & noxia animalia, etiam insecta. Tyrnaviae, Anno MDCXLVI. Typis academ. 10 lev., 304 p., 13 lev.*
Ua. Claudiopoli, 1748. Typis academicis soc. J. VIII, 304 p.
Ua. Tyrnaviae, 1754. Typis academicis soc. Jesu. 2 lev., 300 p., 13 lev.
Ua. Budae, 1782. Typis reg. universitatis. 4 lev., 300 p., 13 lev.
Állattani vonatkozásokkal
268. [1] Magyar encyclopaedia, az az minden igaz es hasznos böltse-ségnek szep rendbe foglalása és magyar nyelven világra botsátása Apatzai Tsere Janos által... + [3] Johannis Apatzai Oratio de studio sapientiae, in qva artium et scientiarum omnium utilitas, earumque ortus et... progressus... perstringitur... postremo modus ostenditur, quo gens Hungarica hujus sapientiae non tantum particeps fieri, sed brevi illas omnes... aequare saltem possit. Habita, cum recturam in... collegio Albensi susciperet... MDCLIII mense Novembri. + [3] [Epistolae.] Ultrajecti MDCLIII – [MDCLV] ex officina Joannis a Waesberge. [40] + 487 p. (2. kiadásban 1803-ban jelent meg.)
116 állat leírását közli

³⁰ Az e témakörben megjelent további művekről lásd Daday Jenő id. munkáit, továbbá:
– Allodiatoris Irma: *Bibliographie der Zoologie im Karpatenbecken. 1900–1925.* Bp., 1966. Akadémiai. 574 p.
– Kádár Zoltán – Priszter Szaniszló: *Az élővilág megismerésének kezdetei hazánkban. A magyar biológia rövid kultúrtörténete a kezdetektől a reformkorig (–1829).* Bp., 1992. Akadémiai. 134 p.
– Vig, Károly: *Zoological Research in Western Hungary: a History.* Szombathely, 2003. Vas County Museums. 356 p. című munkában közreadott bibliográfiát.

269. Dissertationes Septem, I. Physica curiosa de Plantis. II. De Feris. III. De Avibus. IV. De Piscibus. V. De Allodiaturæ rebus. VI. De noxiis animalibus œconomiae. VII. De Calendarii reformatione. Ex Parte Prima Decadis Tertiæ Curiosiorum, & Selectiorum variarum Scientiarum Miscellaneorum R. P. Martini Szentivanyi Societatis Jesu Sacerdotis Excerptæ, Et Seorsim Editæ. Tyrnaviæ, Typis Academicis Societatis Jesu, M. DC. LXXXIX. 302 p.

Természetrájk

270. Egy jeles Vad-Kert, Avagy az oktan állatoknak, úgymint: (1) A' Négy lábúaknak, (2) A' Madaraknak, (3) Az Halaknak, (4) A' Tsúszó-mászó állatoknak, (5) A' Bogaraknak, oet Koenyvekbe foglaltatott tellyes Historiaja. Melly Elsöben A' Tudós és Híres Franzius Farkas, Wittébergai Sz: Irás Magyarázó Doktor által Deák nyelven irattatott, és sok izbe kinyomtatott. Az után A' Böldog Emlekezetue Miskolczi Gáspár, Sok szép Ekklesiáknek mind Magyar-Országban, mind Erdélyben hasznos Tanítója által, Magyar nyelvre fordíttatott. Mostan pedig A' Magyar Nemzet kedvéért mint olyan hasznos Munka, közönséges haszonra Világra botsáttatott. Loetsén, Nyomtatott 1702. Esztendoeben. 612 p.

271. Danubius Pannonico-Mysicus, observationibus geographicis, astronomicis, hydrographicis, historicis, physicis perlustratus et in sex Tomos digestus ab Aloysio Ferd. com. Marsili [Marsigli]. Hagæ Comitum, Apud P. Gosse, R. Chr. Alberts, P. de Hondt. Amstelodami, Apud Herm. Uytwerf et Franç. Changuion. M. D. CC. XXVI. [1726]

Tom. I. 4 lev., 96 p., 46 t., 3 lev.; Tom. II. 3 lev., 149 p., 66 t., 3 lev.; Tom. III. 3 lev., 137 p., 35 t., 3 lev.; Tom. IV. 3 lev., 92 p., 33 t., 3 lev.; Tom. V. 3 lev., 154 p., 74 t., 3 lev.; Tom. VI. 3 lev., 128 p., 28 t., 3 lev.

Az állatvilágról is

272. Ioannis Severini Tentamen Zoologiae Hungaricae, seu Historiae Animalium, quorum magnam parte malit Hungaria. Posonii 1779. Typis Franc. Augustini Patzko. 111 p.

Természetrájk

273. Tentamen publicum ex regno animali quod in Regia Universitate Budensi Mense Septembri Anno MDCCLXXIX. Subibunt. Nobiles et Perdocti Domini Josephus Keresztury, Stephanus Tichy, Jacobus Ignatzius Reiff. Budae, 1779. Typ. reg. universitatis. Anno ut supra. 46 p.

274. Physiologicon, complexum historiae naturalis regna tria, autore J[oanne] M[olnár] B[aptista]. Budae 1780 [1781], typis Universitatis. [6], 78, 105, 91 p.
A három rész főcíme: Zoologicon + Phytologicon + Oryctologicon
275. Grossinger, Johannes Baptista: Universa historia physica Regni Hungariae secundum tria regna naturae digesta. Posoni et Comaromii, 1793–1797. Sim. Petr. Weber.
Tom. I. Historia quadrupedum Hungariae. XVIII, 591 p.
Tom. II. Historia avium Hungariae. XXIV, 462 p.
Tom. III. Historia piscium et amphibiorum Hungariae. XIV, 400 p.; Tom. IV. Historia insectorum. XIV, 416 p.
Tom. V. Regni vegetabilis pars I. Dendrologia sive historia arborum et fructuum. XII, 344 p.
A magyarországon található emlősök, madarak, csúszómászók, kétélűek, halak, rovarok és alsóbb rendű állatok leírása. A VI–IX., az oryktographiát, mineralogiát és hydrologiát tartalmazó kötetek kéziratban maradtak
276. Földi János: Természeti história. A Linné systemája szerint. 1. tsomó. Az állatok országa. Pozsonyban, 1801. Wéber Simon Péter. X, 48 p., 14 lev.
Az első magyar nyelvű állattani tankönyv
277. Természet-História és Mesterségtudomány a' Tanítók' és Tanulók' szükségekre 's az ebben Gyönyörködők' hasznokra készítette Kis-szánthói Pethe Ferencz. Első rész – Az állatokról. I. kötet. Bétsben, 1815. Kiadta a Nemzeti-Gazda-Hivatal. 523, 1 p., 51 t.
278. Állati mágnesség mérőserpenyűje. Szerzé Kováts Mihály Orvos Doctor, a' Magyar Királyi Pesti Tudomány Mindenségbeli Orvos Tehetségnek Tagja. Pesten 1818. Patzko Ferencz Jó'sef betűivel. XII, 256 p.
A belső címlap: Kisírtet az Állati Mágnesség ál-báját az Egészség-és Lélek-Tudomány Törvényeiből kimagyarázni. Szerzé Eschenmayer K. A. Tübingi Tanító Stuttgartban és Tübingenben. 1816. Fordítá; Tóldalékkal meg bővíté Kováts Mihály Orvos Doctor, a' Magyar Királyi Pesti Tudomány Mindenségbeli Orvos Tehetségnek Tagja. Pesten 1818.
279. K. I., ifj.: Az oktalan állatokon való kegyetlenkedés. = Tudományos Gyűjtemény 4 (1820) No. 5. pp. 87–93.
280. Trautmann, Leopold: Az Öszvehasznító Élőtermészettudomány-nak Alapvonatjai. Magyarul kiadta Lánghy István. Pesten 1829. Nemes Fűskúti Landerer Lajos' betűivel. (Forg.: Eggenberger Jó-zsef.) X, 3–146 p.

281. Az állat-ország fölosztva alkotása szerint alapul szolgáló az állatok természetleírásához s bevezetésül az összehasonlító bonctanhoz. Cuvier báró ... által. Természet után rajzolt ábrákkal. A második átnézett és öregbített kiadás szerint fordította Vajda Péter, m. acad. levelező tag. I. köt. Budán, 1841. A Magyar Királyi Egyetem betűivel. A m. academ. költségein. LX, 644 p.
Unicus. A II. köt. fordítása kéziratban a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában
282. Petényi Salamon János: Pár szó az emlősökről általában és a magyarhoniakról különösen. In: A magyar orvosok és természetvizsgálók Temesvárott tartott IV. nagy-gyűlésének munkálatai. Pest, 1844. MOTV. pp. 89–99. és klny.: Pest, 1844. Trattner–Károlyi. 15 p.
283. Petényi Salamon János állatkínzás elleni értekezésének rövid vázlata. In: A magyar orvosok és természetvizsgálók Kolozsvárt tartott ötödik nagygyűlésének munkálatai. Kolozsvár, 1845. MOTV. pp. 37–46.
284. Petényi Salamon felszólítása a honunkból már végkép[p]en kipusztult bőlények, és az elenyészés örvényében forgó hódok ügyében. In: A magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa–Eperjessen tartott hetedik nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1847. MOTV. pp. 215–218.
285. Batizfalvi Samu: Utasítás madarak, emlősök, hüllők és halak bőrének lefejtésére, kitömése és fenntartására. Pár sodronyváz és műszertáblával. Pest, 1853. Ny. Lukács L. VIII, 43 p.
286. Kubinyi Ferencz: A teve és ló állat- és őslénytan s a magyarok keletről kijövetelére vonatkozólag történelmi tekintetben. = Magyar Academiai Értesítő. A Matematikai és Természettudományi Osztályok közlönye 19 (1859) No. 5. pp. 397–446.
287. Petényi S. János hátrahagyott munkái. Kiadta a Magyar Tudományos Akadémia. a Math. s Természettudományi Állandó Bizottság vezetése mellett szerkeszté Kubinyi Ferencz. I. füzet. Pest, 1864. Eggenberger. 130 p.
Benne: Kubinyi Ferenc: Petényi Salamon János életrajza. + A beremendi mészkőbánya természetrajz- és őslénytanilag Petényi Salamon által leírva. + A magyarországi ásatag állatok maradványainak jegyzéke, Petényi Salamon J. által összeírva. + Bírálólatok.
288. Lázár Kálmán: Hasznos és kártékony állatainkról. Bp., 1874. 132 p. (Házi könyvtár 17.)

289. Herman Ottó: Az állatkínzás szakaszából. = Vasárnapi Ujság 24 (1877) No. 3. pp. 41–42.
290. Az állatország rendszeres osztályozása a főbb csoportok rövid jellegzésével az összehasonlító boncztan és fejlődéstan alapján. Egyetemi hallgatók számára írta dr. Margó Tivadar. Bp., 1883. Athenaeum könyvny. XXVIII, 180 p.
291. Herman Ottó (szerk.): Az állatok védelme. + Herman Ottó (szerk.): Védjük az állatokat. Bp., 1883. Állatvédő-egyesület. 107, 84 p.
292. Daday Jenő: Házi állataink eredete. = Orvos-Természettudományi Értesítő 8 (1883) Népszerű előadás. Vol. V. No. 5. pp. 111–142.
293. Margó Tivadar: A zoologia és az orvosi tudományok. In: Emlékkönyv a kir. m. Természettudományi Társulat félszázados jubileumára. Bp., 1892. Természettudományi Társulat. pp. 537–547.
294. XII. Nemzetközi állatvédelmi kongresszus. Állatvédelem. = Budapest és Vidéke, 1896. No. 29. p. 5.; No. 30. p. 4.
295. Horváth Géza: A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei. = Természettudományi Közöny 28 (1896) pp. 513–526, 624–628.
296. Székely István: Ösztön és ész. Az állat és ember összehasonlító pszichológiája. 1–2 köt. Bp., 1897. Ifj. Nagel Ottó.
1. köt.: *Tények és elméletek. VIII, 336 p.*
2. köt.: *Viták és elvek. IV, 147 p.*
297. Kukuljevič József, Saccii: Az állatvédelemről. Kőszeg, 1900. Feigl Frigyes könyvny. 23 p.
298. Kolosváry Gábor: Adalékok az állatlélektanhoz. Bp., 1920. Viola-Geist. 16 p.
299. Geszti Lajos et al.: A biológia magyar úttörői. Bp., 1925. Athenaeum. 236 p. (Természethistória 1.)
300. Kubacska András: Régi magyar természetudományi feljegyzések. 1. A „fölbemászó”. 2. Gyomorból kihányt férgekröl. = Természet 25 (1929) No. 3–4. pp. 31–32.
301. Horváth Géza: A magyar orvosok szerepe Magyarország állatvilágának kutatásában. = Állattani Közlemények 27 (1930) No. 1–2. pp. 1–6. és Orvosi Tudósító 3 (1934) No. 2. pp. 47–49.
302. Tasnádi-Kubacska András: A mondák állatvilága. Bp., 1939. Magyar Természettudományi Társulat. VIII, 372 p., 29 t. (Magyar Természettudományi Társulat Könyvkiadó Vállalata 114.)
303. Francé, Raoul H.: Az állat a történelemben. Bp., 1943. Dante. 360 p., 16 t.

VALLÁSOS-MISZTIKUS ÁLLATGYÓGYÁSZAT³¹

304. Ipolyi Arnold: Magyar mythologia. Pest, 1854. Heckenast. LVI, 600 p.
305. Wertner Mór: Csodahit, mystika s népgyógyászat. = Állam orvos 22 (1882) No. 2. pp. 14–16.; No. 3. pp. 24–28.; No. 4. pp. 43–45.; No. 6. pp. 58–60.; No. 7. pp. 74–79.; No. 8. pp. 86–87.; No. 9. pp. 93–95.; No. 11. pp. 108–111.; No. 12. pp. 117–118.; No. 13. pp. 141–144.; No. 14. pp. 157–159.; No. 15. pp. 172–175.
A Gyógyászat melléklete
306. Wertner Mór: Csodahit, mystika s népgyógyászat. In: uő.: Orvos-régészeti tanulmányok. Bp., 1883. pp. 40–70.
307. Krausz [Monostori] Károly: A ló, a szarvasmarha és a juh a mythologiában, a vallásban, a néphitben és a művelődés-történetben. = Állatorvosi Lapok 7 (1885) No. 1. pp. 3–7.; No. 2. pp. 34–38.
308. Wlislöckiné Dörfler A. Fanni: Kakas, tyúk és tojás a magyar néphitben. = Ethnographia 6 (1895) No. 3. pp. 205–213.
309. Kandra Kabos: Magyar mythologia. Eger, 1897. Pásztor Bertalan. XXXII, 532 p.
310. Kováts L[ászló]: Adatok a XVII. századbeli néphithez. = Ethnographia 11 (1900) No. 6. p. 280. és ua.: Gyógyszerészi Értesítő 8 (1900) No. 29. p. 464.
311. Liszt Nándor: Népies gyógymódok és babonák Hajdú-megyében. = Gyógyászat 42 (1902) No. 5. pp. 77–78.; No. 6. pp. 92–94.; No. 7. pp. 108–109.; No. 9. pp. 141–142.; + uő.: „Népies gyógymódok és

³¹ A modern szakirodalomról lásd (egyebek között):
<http://www.neprajz.mta.hu/index.php?inc=hirek&action=Cikk&CikkId=67>

- babonák Hajdú-megyében” című közleményem kibővítése s néhány szó a népegészségügy bajairól. = Gyógyászat 42 (1902) No. 37. pp. 588–590.; No. 38. pp. 602–605.
312. Bátky Zsigmond: Fogadalmi állatszobrocskák. = Néprajzi Értesítő 5 (1904) No. 8–9. pp. 265–268.
313. Kárpáti Kelemen: Fogadalmi szobrocskák a Dunántúlról. = Néprajzi Értesítő 6 (1905) No. 1. pp. 43–46.
314. Révai Sándor: Fogadalmi szobrocskák Máriagyűdön. = Néprajzi Értesítő 6 (1905) No. 4. pp. 300–301.
315. Magyary-Kossa Gyula: Lófestés a régi magyaroknál. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 43. pp. 513–514. és Ethnographia 17 (1906) No. 4. pp. 211–214.
316. Bellosics Bálint: Áldozati szobrocskák. = Ethnographia 19 (1908) No. 2. pp. 96–99.
317. Magyary-Kossa Gyula: Kígyó az emberben. = Ethnographia 19 (1908) No. 5. pp. 274–281. és MOE 2. köt. pp. 103–110.
318. Mészáros Gyula: A csuvas ősvallás emlékei. Bp., 1909. M. T. Akadémia. VIII, 471 p.
319. Komáromy Andor: Magyarországi boszorkányperek oklevéltára. Bp., 1910. M. T. Akadémia. XXIII, 783 p.
320. Kohlbach Bertalan: Adatok a kígyó kultuszához. = Ethnographia 21 (1910) No. 4. p. 254.
321. Csippék János: Sáfrányosok a Felvidéken. = Néprajzi Értesítő 11 (1910) No. 3–4. pp. 226–242.
322. –n –n [Zimmermann Ágoston]: Állati zsírok, mint népies gyógyszerek. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 47. p. 308.
323. Orient Gyula: A köznép gyógyszerei és miszticizmusa. = Revista Farmaciei – Gyógyszerészi Folyóirat [Kolozsvár] 5 (1927) No. 10. pp. 197–198.; No. 11. pp. 219–220.; No. 13–14. pp. 270–271.; No. 15. pp. 289–290.; No. 16. p. 305.; és ua.: Magyar Népegészségügyi Szemle 7 (1939) No. 1. pp. 2–9.
324. Paulovits Sándor: Magyarország kegyhelyei és azok csodái. A Szent Imre jubileumi év emlékére. Bp., 1930. 61 p.
325. Kászonyi Ferenc: A vakondok szíve és a kutya koponyája mint gyógyszer. = Ethnographia 42 (1931) No. 3. p. 148.

326. Berze Nagy János: A Szent László fűvéről szóló monda a népmesei kutatás megvilágításában. = *Ethnographia* 45 (1934) No. 1–2. pp. 35–42.
327. Sós József: Lélektani következtetések a népgyógymódokból. = *Magyar Pszichológiai Szemle* 9 (1936) No. 1–4. pp. 66–77.
328. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Kutyaűvölés. = *Ethnographia* 48 (1937) No. 1. pp. 83–85.
329. Szendrey Zsigmond: Szamár a magyar néphitben. = *Ethnographia* 48 (1937) No. 1. pp. 85–86.
330. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Az Ősi-i javas ember. = *Ethnographia* 49 (1938) No. 3–4. pp. 346–373.
331. Tasnádi-Kubacska András: A mondák állatvilága. Bp., 1939. Magyar Természettudományi Társulat. VIII, 372 p., 29 t. (Magyar Természettudományi Társulat Könyvkiadó Vállalata 114.)
332. Berde Károly: A magyar nép dermatológiája. A bőr és betegségei népünk nyelvében, hiedelmeiben és szokásaiban. Bp., 1940. Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. XI, 303, [1] p.
333. Faller János: Növényeink a népies gyógyászatban, kuruzslásban és babonában. Bölcsészdoktori értekezés. Debrecen, 1943. Debreceni Egyetemi Növénytani Intézet. Nagy ny. 64 p.
334. Czimmer Anna, G.: Orvosi vonatkozású néprajzi adatok a Kalotaszegről. = *Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának Munkálatairól* 58 (1944) No. 1–4. pp. 153–172.

BABONA ÉS MÁGIA AZ ÁLLATGYÓGYÍTÁSBAN

335. Természeti tudomány a' köznépnek. A' Babonaságnak orvoslására és a' köznép közzül való kiirtására irta és kiadta Fábián Jo'sef. Egy Réztábla rajzolattal. Weszprém-ben, 1803. Ny. Számmer Mihály bet. 6 lev., 269, 21 p.
336. A' mágyiás Ezer-mester, melyet Eckartshausenből, Philadelphiából és Wagner János Mihály írásaiból, a társaságos víg mulatságnak, s idő töltésnek okáért és a babonaság, kísértés, bűvölés, bájolás mesterségében vetett erős hitnek meggyengítése kedvéért egybeszedett és magyar nyelven kiadott Czövek István. Pesten, 1816. Trattner Ján. 164 p., 1 t.
337. Halász Márton: A vasárnapi gyermek. Babona-irtó könyvecske nép számára. Pesten, 1845. Iparegyesület. (Forg.: Emich Gusztáv). 85, 1 p. (Népszerű Könyvtár 2.)
338. A hunyadmegyei Hosdát községben babonával gyógyítják a boszorkányok a marhavészt. = Erdélyi Posta (Kolozsvár), 1863. No. 43. pp. 172–173.
339. Sipos Soma: A javasok, vagyis a kuruzslók népünk babonájában. = Magyarország és a Nagyvilág 8 (1872) No. 8. pp. 92–93.
340. Varga János: A babonák könyve. A magyar orvosok és természet-vizsgálók által 300 forint díjjal jutalmazott pályamű. Arad, 1877. Gyulai. 208 p.
341. Weber Samu: Babonák a Szepességben. = Századok 16 (1882) No. 9. pp. 769–774.
342. Thaly Kálmán: Gyógyítások ráolvasás és babonaság által. = Századok 17 (1883) No. 4. pp. 363–366.
343. Edelman Menyhért: Babona és kuruzslás. = Egészség 3 (1886) No. 5. pp. 209–222.; No. 6. pp. 237–254. és klny. Bp., 1889.

344. Wlislócki Henrik: Fákra aggatott fogadalmi rongyok a magyar néphitben. = *Ethnographia* 5 (1894) No. 5. pp. 320–326.
345. Istvánffy Gyula: Felvidéki tót babonák. 4. Egészségre vonatkozók. = *Ethnographia* 5 (1894) No. 5. pp. 338–350.
346. Istvánffy Gyula: Palócz babonák és gyermekjátékok. 3. Kuruzsló babonák. = *Ethnographia* 6 (1895) No. 2. pp. 112–113.
347. Szigethy László: Babona a gyógyászatban. = *Gyógyszerészi Hetilap* 34 (1895) No. 43. pp. 674–676.
348. Nagy József: Bács megyei babonák. = *Ethnographia* 7 (1896) No. 1. pp. 93–102.; No. 2–3. pp. 176–181.
349. Kovács János: A kuruzslás és varázsolás eszközei a szegedi boszorkányperekben. = *Ethnographia* 9 (1898) No. 3. pp. 204–211.; No. 5. pp. 354–363.; 10 (1899) No. 1. pp. 34–44.
350. Laufenauer Károly: A boszorkány-mesterek és boszorkány-asszonyok tana. In: Laufenauer Károly: Előadások az idegélet világából. Bp., 1899. K. M. Természettudományi Társulat. pp. 219–235.
351. Balló István: Ló-orvosságok és kuruzslások a XVI. századból. = *Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle* 6 (1899) No. 2. pp. 215–222.
352. Krenedits Ferenc: Állatok nyelvvilága. Madarak, házi állatok, rémek és csodák felől szájról-szájra szálló mondák, hitregék, mesék, bohókás történetek, hiedelmek, babonák, példabeszédek és népdalok nyomán összeállított állattörténelem. Bp., 1900. Wesselényi Géza. 320, 2 p.
353. Lehmann, Alfred: Babona és varázslat a legrégibb időktől a jelenkorig. Fordította dr. Ranschburg Pál. Átvizsgálta dr. Laufenauer Károly. 1–2 köt. Bp., 1900. K. M. Természettudományi Társulat. VIII, 546 p., VI, 412 p.
354. Katona Lajos: Régi magyar kuruzslások és varázsigék. = *Ethnographia* 11 (1900) No. 3. pp. 118–121.; No. 6. pp. 270–272. és ua.: *Gyógyszerészi Értesítő* 8 (1900) No. 16. pp. 254–255.
355. Krausz Sámuel: A vérbabona (vérrel gyógyítás). = *Ethnographia* 11 (1900) No. 7. pp. 289–297.
356. Szántó József: Babona a gyógyítás terén. = *Gyógyászat* 40 (1900) No. 19. pp. 298–300.; No. 20. pp. 313–315. és klny.
357. Kovács János: Népies gyógyászat: kuruzslás, varázsolás, igézés és ráimádkozás. In: Kovács János: Szeged és népe. Szeged ethnographiája. A „Dugonics-társaság” által pályakoszorúzott mű. Szeged, 1901. Traub B. és Társa. pp. 380–397.

358. Balásy Dénes: Udvarhelymegyei kuruzslószeres és gyógyítási babonák. = Ethnographia 12 (1901) No. 1. pp. 33–36.
359. Nemes Mihály: A ruthén néphit köréből. I. Kuruzslások. 2. Babonák. = Ethnographia 12 (1901) No. 8. pp. 352–356.
360. Istvánffy Gyula: Liptói tót babonák. = Ethnographia 13 (1902) No. 6. pp. 268–271.; No. 7. pp. 316–319.
361. Liszt Nándor: Babonás és népies gyógymódok Hajdú-megyében. = Gyógyászat 43 (1903) No. 13. pp. 204–205.; No. 15. p. 237.; No. 17. pp. 268–269.; No. 19. pp. 299–300.; No. 25. pp. 395–396.
362. Gajda Pál: Mikor a nép doktor. (Néhány népies gyógyszer és babonás gyógymód a Nagy-Kunságból.) = Gyógyszerészi Értesítő 11 (1903) No. 15. pp. 284–285.; No. 16. pp. 302–304.; No. 17. pp. 322–324.; No. 18. pp. 342–344.; No. 19. pp. 362–364.; No. 20. pp. 382–385.; No. 21. pp. 402–404. és ua.: Gyógyszerészi Hetilap 42 (1903) No. 15. pp. 234–236.; No. 16. pp. 246–252.; No. 17. pp. 262–265.; No. 18. pp. 278–281.
363. Balásy Dénes: Udvarhely vármegyei babonák. = Ethnographia 16 (1905) No. 1. pp. 40–42.
364. Révai Sándor: Baranyai babonák. = Ethnographia 16 (1905) No. 5. pp. 293–297.
365. Liszt Nándor: Népies gyógyító szokások és babonák Hajdú-megyében. = Gyógyászat 45 (1905) No. 46. pp. 743–744. és klny.: Debrecen, 1906.
366. Kácsor Mór: Népgyógyászat és babona a trencsénmegyei tótoknál. = Budapesti Orvosi Ujság 4 (1906) No. 48. pp. 907–910.; No. 49. pp. 928–930.; No. 50. pp. 951–952.
367. Barla Sz. Jenő: Régi babonás gyógymódok. = Ethnographia 18 (1907) No. 4. pp. 221–227.
*A 'Házi különös orvosságok' (Kolozsvár, 1761) c. kéziratról.
Lásd még a 171. tételt!*
368. Csippék János: Adatok a felvidéki „olejkárok” házaló gyógyszerárusok történetéhez. = Néprajzi Értesítő 8 (1907) No. 3–4. pp. 247–268.
369. Sztáncsek József: Privigye vidékén gyűjtött babonák, babonás szokások és házi gyógyszerek. = Ethnographia 19 (1908) No. 2. pp. 99–105.; 20 (1909) No. 4. pp. 243–244.; No. 5. pp. 294–300.; No. 6. pp. 357–362.

370. Mátrai Róza: Szarvasvidéki babonák. = *Ethnographia* 19 (1908) No. 3. pp. 159–165.; 20 (1909) No. 2. pp. 113–116.
371. Millner György: Egy híres kuruzslókönyv a „Pragmatica Sanctio” idejéből. = *Gyógyszerészek Lapja* 4 (1909) No. 39. pp. 2–4.; No. 40. pp. 2–4.; No. 41. pp. 2–4.; No. 42. pp. 2–4.; No. 43. pp. 2–4.
372. Hornyánszky Aladár: Dämonűzés szerekkel és cselekvényekkel az Ó-Testamentomban. In: Hornyánszky Aladár (szerk.): *Keleti Tanulmányok. Goldziher Ignác születésének hatvanadik évfordulójára írták tanítványai.* Bp., 1910. Hornyánszky V. pp. 151–164. (Keleti Könyvtár II. sorozat. 1. rész.)
373. Berze Nagy János: Babonák, babonás alakok és szokások Besenyőteleken. = *Ethnographia* 21 (1910) No. 1. pp. 24–30.
374. Relković Neda, davori: Kuruzslószeretek XVIII. századi jegyzéke Újbányán. = *Ethnographia* 23 (1912) No. 6. pp. 366–367.
375. Alapi Gyula: Bűbájosok és boszorkányok Komárom vármegyében. Komárom, 1914. Jókai-ny. 61 p.
376. Nyáry Albert: XVII. századi ráolvasások és kuruzsló szokások. = *Ethnographia* 26 (1915) No. 1. pp. 40–44.
377. Györffy István: Babonás hiedelmek és szokások a fekete-körösvölgyi magyaroknál. = *Ethnographia* 27 (1916) No. 1–3. pp. 81–89.
378. Kiss Vilmos: Boszorkányok gyógyszerkönyvéből. = *Gyógyszerészi Hetilap* 57 (1918) No. 6. pp. 74–75.
379. Kiss Vilmos: Boszorkányok, javas asszonyok gyógyászata. = *Gyógyszerészi Szemle* 2 (1918) No. 15. pp. 2–3.; No. 16. pp. 2–3.
380. Németh István: Orvoslás és kuruzslás. = *Gyógyszerészi Híradó* 1 (1919) No. 17. pp. 194–196.
381. Zimmermann Ágoston: A kuruzslásról. = *Állatorvosi Lapok* 43 (1920) No. 3. p. 23.
382. Bencze József: Kuruzslások és gyógyító népszokások a Dunántúlon. = *Gyógyászat* 63 (1923) No. 42. pp. 601–602.; No. 43. pp. 615–616.; No. 44. p. 627.; No. 45. p. 639.; No. 47. pp. 662–663.; No. 48. pp. 677–678.
383. Baradlai János: A magyar ősgyógyítók és kuruzslók. = *Gyógyszerészek Lapja* 20 (1925) No. 17. pp. 12–14.
384. Nyisztor Zoltán: Modern babonák. Bp., 1926. Szent István Társulat. 118 p. (Keresztény kis könyvtár 19.)

385. Verebélly Tibor: Orvostudomány és babona. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 17. pp. 473–480.
386. Zemplényi Imre: Palóc kuruzsló babonák. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 18. pp. 507–509.
387. Korányi Sándor: Kuruzslás és orvosi tudomány. + Temesváry Rezső: Kuruzslás és babonák. In: Bodor Antal – Gerlőczy Zsigmond (szerk.): Nyitott könyv. Bp., 1928. Országos Közegészségi Egyesület. pp. 29–31, 58–60.
388. Liszt Nándor: A kuruzslásról és kuruzslókról. = MONE. Orvostársadalmi Szemle. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének Időszaki Hivatalos Közlönye 5 (1928) No. 19. pp. 236–237.; No. 21–22. pp. 265–266.
389. Korányi Sándor: A kuruzslásról. = Népegészségügy 9 (1928) No. 18–19. pp. 1339–1340.
390. Beszámoló a kuruzslás elleni kiállításról (1928. szeptember 8–30-ig). = Országos Orvos-Szövetség 31 (1928) No. 15–16. pp. 172–176. + Gortvay György: Beszámoló a kuruzslás elleni kiállításról (1928. IX. 8. – IX. 30.). – Ausstellung des Staatlichen Socialhygienischen Institutes und Museums über das Kurpfuschertum. – Exposition du Musée de l'Hygiène: le charlatanisme. – Anti-quackery exhibition of the Hygiene Museum. = Népegészségügy 9 (1928) No. 16–17. pp. 1235–1250. + [Torday Ferenc] T. F.: A kuruzslás elleni kiállítás. = Budapesti Orvosi Ujság 26 (1928) No. 38. pp. 1091–1093.
391. Bálint Nagy István: A boszorkányok gyógyító és rontó kuruzslásairól. = Orvosi Hetilap 72 (1928) No. 7. pp. 196–199.; No. 8. pp. 226–228.
392. Hoffer József: A magyar nép körében elterjedt néhány babonáról. = Népegészségügy 10 (1929) No. 1–2. pp. 109–117.
393. Daday András: A magyar kuruzslásról. = Népegészségügy 10 (1929) No. 18–19. pp. 955–964.
394. Mayer Ferenc Kolos: Adatok a kuruzslás pszichológiájához. = Orvosi Hetilap 73 (1929) No. 29. pp. 721–724.
395. Bálint Nagy István: A boszorkányok gyógyító és rontó kuruzslásairól. = Századok 63 (1929) p. 288.
396. Moór Elemér: Az állattartással kapcsolatos szokások, hiedelmek és babonák Rábagyarmaton. = Ethnographia 44 (1933) No. 1–2. pp. 57–64.

397. Papp László: Boszorkányság, babona, kuruzslás a régi Kecskemét életében. = Ethnographia 44 (1933) No. 3–4. pp. 164–166.
398. Frankl Antal: Babonaságok a gyógyászatban. = Gyógyszerészi Hét-
tilap 73 (1934) No. 13. pp. 417–418.; No. 15. pp. 443–445.
399. Gonda Sándor: Babonák és kuruzslások a Tiszazugban. Kunszent-
márton, 1935. 30 p. (Klny. a Kunszentmártoni Híradó 1935 augusz-
tusi számából.)
400. Viski Károly: Rontás (betegség), varázsolás (orvoslás). In: Czákó
Elemér (szerk.): A magyarság néprajza. 3. köt. A magyarság szelle-
mi néprajza. Bp., [1935]. Kir. M. Egyetemi Ny. pp. 414–426.
401. Moór Elemér: Kuruzslások Rábagyarmaton. = Ethnographia 46
(1935) No. 1–4. pp. 28–31.
402. Györffy István: Hunyadmegyei látomások s kuruzslások a XVII–
XVIII. századból. = Ethnographia 46 (1935) No. 1–4. pp. 80–87.
403. Luby Margit, benedekfalvi: Bábalelte babona. Bp., 1936. Magyar
Könyvkiadó. 86, [2] p., 3 t.
404. Kaptay Ferenc: Babonák és kuruzslók az állatgyógyászatban. Tóvá-
ros, 1937. Lindenberg. 11 p. (Iskolánkívüli ismeretterjesztő állat-
egészségügyi előadás)
405. Kiss Géza: Babona, gyógyítás. In: Kiss Géza: Ormányság. Bp.,
1937. pp. 132–162.
406. Herkely Károly: Állatgyógyítás a Bánvölgyében. = Ethnographia
48 (1937) No. 4. pp. 474–475.
*Ló- és szarvasmarha gyógyításra és a betegségek babonás elhárítá-
sára vonatkozó adatok*
407. Csaba József: Néhai Törő Ferenc csákányi takács babonáskönyve.
= Vasi Szemle 4 (1937) No. 3. pp. 122–126.
408. Némethy Endre: Kemenesalji hiedelmek a földművelés és állatte-
nyésztés köréből. = Ethnographia 49 (1938) No. 1–2. pp. 230–231.
409. Bolváry Ilona: Jeles napokhoz kötött szokások és babonák Kalo-
csán. = Népünk és Nyelvünk 10 (1938) No. 4–12. pp. 105–106.
410. A baromfitartás népi hiedelmeinek, szokásainak, neveinek és mon-
dókáinak gyűjtése. Összeáll.: Morvay Péter. Veszprém, 1939. Fo-
dor ny. 14 p.
411. Spányi Géza: Orvostörténelmi és orvosethnográfiai adatok, egé-
ségügyi népszokások, babonák Szabolcs-vármegyében. In: Szabolcs
vármegye. Szerk.: Dienes István. Bp., 1939. pp. 185–200.

412. Trócsányi Zoltán: Régi újságharcok a babona ellen. = Búvár 5 (1939) No. 1. pp. 55–60.
413. Némethy Endre: Népi hiedelmek és szokások Muraszemenyéről. = Néprajzi Értesítő 31 (1939) No. 1. pp. 62–64.
Állattenyésztésről is
414. Fülöp Imre: Babonás szokások Endrődön és E.-Kondorostanyán. = Néprajzi Értesítő 31 (1939) No. 2–4. pp. 387–388.
415. Szegedkörnyéki orvosi babonák, varázslatok, kuruzslások. = Orvosi Hírlap 4 (1939) No. 19–20. p. 6.
416. Morvay Péter: Kaláka. Hiedelmek a népi baromfitartás köréből. Szombathely, 1940. Martineum ny. 8 p. (Dunántúli Szemle könyvei 169.)
417. Szendrey Zsigmond: A kígyó, a házikígyó és kígyókő. Adatok a magyar szokás- és babonaszótárhoz. = Dunántúli Szemle 7 (1940) No. 3–4. pp. 198–202.
418. Vajkai Aurél: Hiedelmek egy kéziratot orvosló könyvben. = Ethnographia 52 (1941) No. 2. pp. 111–117.
419. Szücs Sándor: Javasok a Nagysárréten. = Ethnographia 52 (1941) No. 3–4. pp. 265–274.
420. Ortutay Gyula – Eckhardt Sándor: Régi magyar varázslóasszonyok. = Magyarságtudomány 1 (1942) No. 4. pp. 564–590.
421. Hoffer József: A kuruzslásmódok kifejlődése és leküzdésükre irányuló törekvések. = MONE. Orvostársadalmi Szemle. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének Időszaki Hivatalos Közlönye 19 (1942) No. 9. pp. 95–97.
422. Csósz Gyula: Egy régi orvos-állatorvos kuruzsló. = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 19. p. 113.
423. Berde Károly: Régi kolozsvári kuruzslók és boszorkányok. = Kolozsvári Szemle 3 (1944) No. 1. pp. 29–36.

EMPIRIKUS NÉPI ÁLLATGYÓGYÁSZAT

424. Turnovszky Mór: Népies gyógyítás és háziszerek. = Egészség 11 (1897) No. 1. pp. 16–27.
425. [Vondrasek József]: Népies gyógyszerek és gyógymódok az Alföldön. = Gyógyszerészi Értesítő 10 (1902) No. 27. pp. 422–424.; No. 28. pp. 438–440.; No. 29. pp. 454–456.; No. 30. pp. 470–472.; No. 32. pp. 502–504.; No. 33. pp. 518–520.; No. 35. pp. 550–552.
426. Balassa Béla: A néptől ellesett gyógyító eljárások. = Gyógyászat 44 (1904) No. 12. pp. 184–185.
427. Madarassy László: Népies gyógyászat a Kiskunságból. = Néprajzi Értesítő 5 (1904) No. 7. pp. 241–246.
428. Székely Lipót: Népies gyógyítás Krassó-Szörény vármegyében. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 39. p. 465.
429. Bartos László: Népies gyógyítási módok Nádudvar (Hajdu vm.) vidékén. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 43. pp. 514–515.
430. Gönczi Ferenc: Az állatbetegségek elhárítása s gyógyításai a göcseji és hetési népnél. = Ethnographia 18 (1907) No. 2. pp. 91–99.
431. Benkóczy Emil: Néhány állatbetegség népies „gyógyítása”. = Ethnographia 18 (1907) No. 4. pp. 228–229.
432. Tömörkény István: Tanyai orvosságok. = Néprajzi Értesítő 8 (1907) No. 3–4. pp. 238–245.
433. Ernyey József: A „Házi különös orvosságok” szerzői és forrásai. = Ethnographia 19 (1908) No. 1. pp. 34–35.
Lásd még a 171. tételt!
434. Liszt Nándor: Szemelvények a XVIII. és XIX. század népies gyógyászatának irodalmából. = Gyógyászat 49 (1909) No. 3. pp. 44–45.; No. 5. pp. 76–77.; No. 10. pp. 159–161.

435. Herman Ottó: Debreczeni lófogatok. Bp., 1910. Hornyánszky. 16 p.
436. Barabás Zoltán: Népies orvoslásunk. = Gyógyászat 53 (1913) No. 1. pp. 14–15.; No. 3. p. 47.; No. 7. pp. 118–119.; No. 15. pp. 260–261.; No. 19. pp. 335–336.; No. 24. pp. 422–423.
437. Györffy István: Nagykúnsági krónika. Karcag, 1922. Nagy és Kertész Ny. 159 p.
438. Budai József: Népies gyógynövények és gyógyeljárások Borsod vármegyében. = Herba [Budapest] 7 (1924) No. 8. pp. 309–317.
439. Róheim Géza: Magyar néphit és népszokások. Bp., 1925. Athenaeum. 342 p. (Élet és tudomány 18.)
440. Ecsedi István: Hogyan készül a rühkendő? = Néprajzi Értesítő 21 (1929) No. 1. pp. 24–25.
A magyar juh rüh elleni ellenállóképességéről
441. Ecsedi István: A nótás csikósszámadó. = Népünk és Nyelvünk 1 (1929) No. 10–12. pp. 312–313.
Állatgyógyításról is
- 441/a László F.: Fodor Patritius fráter orvoskönyve. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 21. pp. 309–310.
442. Hegyi József: Betegségek és gyógyításuk. = Néprajzi Értesítő 24 (1932) No. 3–4. pp. 123–127.
443. Bedő Imre: A nép, a doktor, meg a patika. Szeged, 1936. Juhász. 24 p.
444. Tálasi István: A Kiskunság népi állattartása. Bp., 1936. Pázmány Péter Tud. Egy. 271 p. (Néprajzi füzetek 6.)
445. Szücs Sándor: Sárréti javasok. = Debreceni Szemle 10 (1936) No. 2–3. pp. 61–63.
A cikk kitér a jószággyógyítókra is
446. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: A veszettség és ijedezés gyógyítása az Alföldön. = Ethnographia 47 (1936) No. 2. pp. 155–158.
447. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Eleven csomó, mint hugyhajtó. = Ethnographia 47 (1936) No. 4. pp. 313–315.
A ló vizeletének elrekedését gyógyító népi eljárásokról
448. Rexa Dezső: Népi gyógymódok a XVIII. századból. = Ethnographia 47 (1936) No. 3. pp. 223–224.
449. Kovács László, K.: Állatgyógyító eljárások Telkibányáról. = Néprajzi Értesítő 28 (1936) No. 1–4. pp. 135–136.

450. Szendrey Zsigmond – Szendrey Ákos: Betegség, gyógyítás. In: Czakó Elemér (szerk.): A magyarság néprajza. 4. köt. A magyarság szellemi néprajza. Bp., [1937]. Kir. M. Egyetemi Ny. pp. 229–244.
451. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Adatok a veszettség gyógyításához. = Ethnographia 48 (1937) No. 1. pp. 82–83.
452. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Adatok a Felföld népi orvoslásához. = Ethnographia 48 (1937) No. 2–3. pp. 140–154.
453. Szabó Kálmán: Az állatok betegsége és gyógyítása a kecskeméti pusztaságon. = Ethnographia 48 (1937) No. 2–3. pp. 231–239.
454. Szendrey Zsigmond: A betegség okai és előidézői. = Népünk és Nyelvünk 9 (1937) No. 3. pp. 65–68.
455. Szabó Kálmán: Az alföldi magyar nép művelődéstörténeti emlékei. Bp., 1938. Országos Magyar Történeti Múzeum. 135, 1 p. (Bibliotheca Humanitatis Historica 3.)
456. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Egy bakonyi magyar falu paraszt állatorvosai. = Ethnographia 49 (1938) No. 1–2. pp. 52–66.
457. Szücs S.[ándor]: Veszettorvosok a Nagysárréten. = Ethnographia 49 (1938) No. 3–4. pp. 394–399.
458. Morvay Péter: Állatgyógyító eljárások. = Ethnographia 49 (1938) No. 3–4. pp. 430–431.
Egy felsőgörzsönyi (Veszprém megye) takács mintakönyvébe bejegyzett lógyógyító eljárások (1791)
459. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Adatok a népi orvosláshoz a Bakony-Balaton vidékén. = Ethnographia 50 (1939) No. 1–2. pp. 65–68.
460. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: A csatkai búcsú. Adatok a népi orvosláshoz. = Ethnographia 51 (1940) No. 1. pp. 50–73. + Pereszlényi Márta: Adatok a csatkai búcsúhoz. = Ethnographia 52 (1942) No. 3–4. pp. 284–285.
461. Dömötör Sándor: A veszettség megelőzéséről. = Ethnographia 51 (1940) No. 1. p. 95.
A kutya veszettségének megelőzése. Egy 1810-ben kiadott könyvből kézzel bejegyzett recept a Dunántúlról
462. László Gyula: A kergesség gyógyítása és a foggal való herélés a nagykövesdi (Zemplén megye) juhászoknál. = Néprajzi Értesítő 33 (1941) No. 3. pp. 268–272.

463. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Népi orvoslás a dunántúli búcsújáróhelyeken. = Magyarságtudomány 1 (1942) No. 1. pp. 116–139.
464. Luby Margit, benedekfalvi: Fogó legelőkön. Bp., [1943]. Athenaeum. 228 p.
A birka gyógykezeléséről is
465. Roska Márton: Román juhászat a Máramaros megyei Budescu Mare-n. Felvétel 1923. júliusában. Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából. III/1. 1943. Kolozsvár, 1943. pp. 113–121.
A logos szakszerű leírása, a román pásztorkodásról magyar nyelven megjelent közlések egyik leggondosabbika, pontos román népi terminológiával
466. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Népi orvoslás a Borsavölgyében. Kolozsvár, 1943. Erdélyi Tudományos Intézet. 188 p., 9 t. (Borsavölgyi kutatások)
467. Greszné Czimmer Anna: Adatok a Tiszántúl népies orvoslásához. = Debreceni Szemle 17 (1943) No. 11. pp. 253–258.; 18 (1944) No. 1. pp. 8–19.

ALTERNATÍV GYÓGYMÓDOK

468. Boehm, Karl: Der homöopathische Pferde-Artz. Eine Darstellung der wesentlichsten Erfordernisse für Gesundheitshaltung des Pferdes, sowie die Grundsätze und Lehren der Homöopathie, mit ausführlicher Angabe ihres Verfahrens zur Heilung der Krankheiten des Pferdes. Pest 1855. Gedruckt bei Landerer und Heckenast. V, 225 p.
469. Boehm, Karl: Der homöopathische Rindvieharzt, oder Darstellung der wichtigeren Krankheiten des Rindviehs, deren Ursachen. Erkennung und Heilung nach homöopathischen Grundsätzen. Pest 1857. Gedruckt bei Landerer und Heckenast. 148 p.
470. Hasonszenvi (homeopathikus) állatorvos. Vezérkönyv, miként lehet lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék, sertések, és kutyák betegségei esetén hasonszenvi gyógymód által gyorsan, biztosan és olcsón segíteni; a homoeop. gyógyszerek készítésének rövid megismertetésével. Dr. Fr. A. Günther: »Der Homoeop. Thierarzt« 8. kiadása után írta Náray Imre. Arad 1857. Ny. Goldscheider Henriknél. VIII, [2], 360 p.
471. Boehm, Karl: Der homöopathische Thier-Arzt, oder Darstellung der wichtigeren Krankheiten der Pferde, Rinder und Schafe, Schweine und Hunde, si wie deren Ursachen, Erkennung und Heilung nach homöopathischen Grundsätzen. 2. Auflage. Pest, 1862. Heckenast. 266, 147, 118 p.
472. Boehm Károly: Közhasznú hasonszenvi állatorvos könyv vagy népszerű oktatás, melyszerint a nem-orvos is a házi állatok legtöbb nyavalyáját, sokféleképp tapasztalt hasonszenvi gyógyszerekkel egyszerű, biztos és majdnem költségtelen módon maga orvosolhatja. Pest 1864. Első magyar egyesületi könyvnyomda. IX, 10–104, [8] p. *Korábban rövid summázata megjelent az 1863-as 'Hasonszenvi házi család-orvos' c. könyv függelékében is*

473. Oláh Gyula: Tanulmány a hasonszenvészet ismertetésére. = Gyógyászat 4 (1864) No. 41. 801–807., No. 42. pp. 828–831., No. 43. pp. 848–852., No. 44. pp. 869–878.
Válasz: Balogh Tihamér: Párhuzam a homoeopathia és allopathia közt. Pest, 1865. Kugler A. 129 p. + Oláh Gyula: A hasonszenvészet értéke. Felelet dr. Balogh Tihamér „Párhuzam a homoeopathia és allopathia közt” című művére. Pozsony, 1867. Ny. Wigand K. Fr. VIII, 239 p.
474. Bonqueval, J. Genty de: Villany-hasonszenvi gyógymód. Új tudomány. Elméleti és gyakorlati vezérfonal úgy orvosok, mint laikusok számára. Nemcsak a közönségesen idült vagy heveny, hanem még a gyógyíthatatlan betegségek sikeres kezelésénél is. Ford.: Tárnai Aulich A. Nándor. Függelékkel az állatgyógyászatról Palm Nándor, m. kir. állatorvostól. Genf, 1891. Genfi Villany-hasonszenvi Intézet. 408 p.
- 474/a Glück Oszkár: A homoeopathiáról. = Állatorvosi Lapok 35 (1912) No. 35. p. 420.

ÁLLATI EREDETŰ ÉLELMISZEREK HIGIÉJÉNEK TÖRTÉNETE

475. Oertel, H.: *Dissertatio inauguralis medica de diaeta literatorum. Posonii, 1775.* Patzko. 52 p.
476. Kibédi Mátyus Steph.: *Ó és Uj Diaetetica az az: Az Életnek és egészségnek fenntartása és gyámolgatására, Istentől adattatott nevezetesebb Természeti Eszközöknek a' szerint való elészámlálása, a' mint azokra reá kaptak, és eleitől fogva mind ez ideig magok károkra vagy hasznokra vélek éltek az emberek. Mellyben Hat Darabokra intézve, a' maga elébbi Diaeteticájának Első Darabját bővebben ki-magyarázta; és sok ide tartozó régi Szokásokkal 's jeles történetekkel meg-világosította, 's egyszer'smind a' Természetnek Szentséges helyeire-is maga Feleinek sok helyeken a' jeget megtörte; úgy hogy ennyi részben e' munka Természet 'Historiája gyanánt-is szolgálhasson.* 6 darab. Posonyban, 1787–93. Fűskúti Landerer Mihály.
1. darab: 1787. XX p., 5 lev., 463 p.; 2. darab: 1787. XXXVI p., 6 lev., 488 p.; 3. darab: 1787. LVIII p., 7 lev., 418 p.; 4. darab: 1789. 6 lev., XXI, 15, 496 p.; 5. darab: 1792. 12 lev., 763 p.; 6. darab: 1793. XXIV, 788 p.
477. Dorner Béla, E.: *Húsélelmezési harcok a középkorban.* = Budapesti Szemle 115. köt. (1903) No. 320. pp. 215–248.
478. Ambrus Tibor: *A táplálkozás története.* Bp., 1929. Sárík. 39 p. (Klny. Közegészségügyi Értesítő)
479. Gratz Ottó: *A vaj táplálkozásunkban.* Bp., [é. n.] Hungária ny. 16 p.
Az 1930-as években jelent meg
480. László Ferenc: *A húshigiéne története Magyarországon a XIX. század közepéig.* In: *Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből.* XXIII. köt. Bp., 1930. No. 7–8. pp. 313–363.
Önálló kötetként is. Előszó: Magyary-Kossa Gyula. Győr, 1928. Pátria. 64 p.

481. Györffy István: Ló- és számárhúsevés a magyar népnél. = Ethnographia 47 (1936) No. 4. p. 323.
482. Borzsák Endre: Juhhús a népi táplálkozásban. = Ethnographia 48 (1937) No. 2–3. pp. 199–202.
483. Herczegh Sándorné Leisen Erzsébet: Tojás a háztartásban. Bp., 1941. Kultúra. 12 p.

Color profile: Disabled
Composite Default screen

D:\!WINDOWS\Allatorvosi 2\Allatorvosi 2.vp
2006. május 1. 19:12:58

II. FEJEZET

AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZAKIRODALMA (1574–1944)

MAGYARORSZÁGON MEGJELENT MAGYAR ÉS IDEGENNYELVŰ
MUNKÁK ÉS A KÜLFÖLDI MAGYAR VONATKOZÁSÚ IRODALOM
VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIÁJA
(MEGJELENÉSÜK IDŐRENDJÉBEN)

484. Pvblius Vegetii Viri Illvstris Mulomedicina. Ex trib. vetustiss. Codd. varietate adiecta: vnde infiniti loci addi & expurgari a quouis poterunt, vsu magno publico. Opera IOAN. SAMBVCI Pannonij. Cvm Caes. Maiest. Privilegio. Basileæ Per Petrvn Pernam MDLXXIII. [1574]. [12], 196 p.

A művet Zsámboky János (Sambucus), a XVI. századi neves magyar humanista tudós orvos adta ki, amely Publius Vegetius Renatus, az V. században élt neves római állatgyógyász kézíratos művének íráshibáktól mentesített, kinyomtatott példánya. Ez a magyar szerző által közreadott állatorvosi munka az első állatorvosi hungarikánknak tekinthető. Zsámboky a könyvet II. Miksa főlovászmesterének ajánlotta.

485. [Conradinus Balthasar]: Febris miscellanea ungarica Périódés. Kurtzer Unterricht, wie ein jeder sein Hauß in diesen gefährlichen aussen des malignae Epidemialischen Fiebers, die Ungerisch Sucht genant, ... halten und regiren soll. Durch ... Balthasarem Conradi-num ... etwa gestelt ... 1574. (In fine:) Getruckt (!) zu Strassburg, Christian Müller. [29], 269, [7] p.

Magyarországi járványos betegségek 1574-ben

486. Az lovaknac betegségekről való orvosság. In: Cisio Magyar nyeluen, és az égh iarasánac és czillagoknac külömb külömb természetec follyasából valo Practica. Melyből gyermekeknek születeseknek természetec, és az Napoknac miuolta meg ismertetnec. Az az: Magyar Planetás könyw. ... Colosvarat Az Könywnyomtato által Magyarrà fordítatot, és vyiolan ki adatot. Anno Christi 1592 Esztendőben [typ. Heltai]. [60] p.

Kalendáriumhoz fűzött ló-gyógyászati receptek. Már az 1592-es Heltai-féle csízióban is található az állatgyógyászat körébe tartozó fejezet. A későbbiekben számos hasonló jelent meg a csíziókban és kalendáriumokban.

A kötet előszavában olvasható: „Én ezt a könyvecskét a német írásból szóról-szóra magyar nyelvre fordítottam, és abból a régi atyáink tartások szerint kiadtam.” Úgy tűnik, hogy az előszót maga a nyomdász, Heltai Gáspár írta, de az sem kizárt, hogy a nyomda munkatársa, Schespurgensis írta az előszót, akinek a neve a nyomda későbbi kiadványaiban néha előfordul.

Ezt a csíziót többször is kiadták, különböző szerkesztők gondozásában, az ismertebb kiadások évei: 1770, 1806, 1833, 1840, 1844, 1855, 1871. Legutoljára 1873-ban jelent meg az eredeti formájában, utána már csak átdolgozott kiadásokban.

487. Az örök Eletnek szép es gyönyörűseges nyári údeieről való könyveczke, Melyben az Eghnek es az földnek, Embereknek es Barmoknak, Fűknek es Viragoknak, Kerteknek és Mezei terméseknek, Halaknak és Madaraknak etc. Termesztet szerint való esetei az Telnek és Nyárnak allapattiá és folyása szerint, ez világi és köüetközözendő örök élethöz hasonlitatnak. Az Szent Írásból vöt vigasztalásokkal meg erősitetet és igen haznos példákkal meg irattatot Zadervs Iacob által Nemet Nyeluen. Mostan penig az Magyar nemzetnek vigasztalására Magyar nyelwre forditatot Mihalyko Ianos az Eppe-riesi Magyar Ecclesiának lelki Páztora által. Bartphan 1603. Ezten-
doben. Nyomtatta Iacobus Klöss. [10] + 252 + [1] p.
488. Lovak orvosságos Meg próbált új Könyvetskéje. Mellyben sok féle gyakorlott dolgok és orvosságok vadnak; Kik Török, Magyar, Belgiom, és egynehány Német Országi Fő Fejedelmek, és Nagyságos Urak udvariban, az Lovaknak minden féle betegségekről való Orvosságok meg próbáltatván, öszve szedegettetett, le irattatott a' Brandenburgi Herrzeg és Fejedelem fő lovász Mestere Tseh Márton által. Melly Németből Magyarra fordittatott. Lőtsén. Nyomtatott 1656. esztendőben. IV, 144 p.
2. kiad.: 1676., 3. kiad.: 1797., 4. kiad.: 1822., reprint kiad.: 1979.
Ez az első, önálló kötetként megjelent, magyar nyelven írt állatorvosi munka. Weszprémi István is hivatkozott rá négykötetes műve első kötetében, de elsőként részletesebben Szily Kálmán elemezte, lásd: Természettudományi Közlöny 31 (1899) No. 8. pp. 460–463.
489. Lovak orvossagos szép uj koenyvetskeje. Mellyben sok-féle próbált Experimentumok és Orvosságok találtnak, kiket Toeroek, Magyar és Német Országokban Fejedelmeknek és Nagy Uraknak udvariban oeszve szedegetett, A' Brandenburgomi Hertzeg foe Lovászsza Tseh Marton. Mostan penig Magyarul ki-nyomtatott. Loetsen, Brever Samuel. 1676. Esztendoeben. 112, 2 p.
Ez a kiadás nem azonos az 1656-os kiadással, mert annak egy

másik fordítása. Ennek részletesebb magyarázatát Magyary-Kossa Gyula készítette el 1904-ben, aki a magyar kiadást összevetette az eredeti, 1633-as berlini kiadással

490. Loew, Andreas: Historia epidemica Hungariae, in qua plane singularia, cum de aliis, tum de morbis acutis, imprimis vero de febre petechiali, morbillis, variolis, dysenteria etc. recensentur. In: Miscellanea Acad. Naturae Curiosorum. Opera filii Carolis Friderici inserta Appendici. Vol. 1. Norimbergae, 1683. pp. 17–84.

Adatok Magyarország járványtörténetéhez

491. Historische Relation von der Pestilenz des Horn-Viehes, welche Anno 1711. und 1712. in Schlesien, wie nicht weniger diese und das vorhergegangene 1710-te Jahr in Moscau, Polen, Ungarn, Oesterreich, Siebenbürgen, Italien, und andern Ländern starck grasiret. Ausgefertiget von Johann Kanold, Med. Doct. und Pract. Vrat. Zu finden in Bresslau 1713. Bey Esaiâ Fellgiebels Wittib und Erben. [16], 96 p.

A szarvasmarha-pestisről (keleti marhavész), mely 1711–12-ben Moszkvában, Lengyelországban, Magyarországon, Ausztriában, Erdélyben, Olaszországban és más országokban pusztított

492. Genselius, Joannes Adamus: Constitutio Epidemica Inferioris Hungariae Anni 1711. 1712. 1713. cum Historicis & Meteorologicis Observationibus. In: Leg. in append. Observationes Naturae Curiosorum. Centur. VII. et VIII. p. 1. skk.

Alsó-Magyarország járványállapota 1711–13-ban.

Gensel 1714-től az az erfurti Academia Naturae Curiosorum másodelnöke volt, tanulmánya megjelent Sydenham kézikönyvében is (vö. Thomae Sydenham: Opera Medica. Genevae, 1723.)

493. Genselius, Joannes Adamus: Constitutio Epidemica Inferioris Hungariae Anni 1717[–1719] cum Historicis & Meteorologicis Observationibus. In: Sammlung von Natur- und Medicin-hierzu gehörigen Kunst- und Literatur-Geschichten. Vol. II. Breslau, 1717. Hubert. pp. 393–397.; Vol. III. Breslau, 1718. Hubert. pp. 797–798.; Vol. IV. Breslau, 1718. Hubert. pp. 1178–1179.; Vol. V. Breslau, 1718. Hubert. pp. 1586–1587.; Vol. VI. Breslau. 1718. Hubert. p. 1953.; Vol. VII. Breslau, 1719. Hubert. pp. 298–299.; Vol. VIII. Breslau, 1719. Hubert. pp. 673–675.; Vol. IX. Breslau, 1719. Hubert. pp. 313–315.; Vol. X. Breslau, 1719. Hubert. pp. 674–677.

A 492. tétel folytatása

494. Reimann [Raymann], Joannes Adamus: Von rasenden Hunden in Hungarn. = Sammlung von Natur- und Medicin-hierzu gehörigen

Kunst- und Literatur-Geschichten. Vol. XXIII. Breslau, 1723. Hubert. pp. 110–114.

495. Brückmann, Franz Ernest: Vom Liptauer-Theriac in Ungarn. = Sammlung von Natur- und Medicin-hierzu gehörigen Kunst- und Literatur-Geschichten. Vol. XXXI. Breslau, 1725. Hubert. p. 286.

496. Loew, Andreas: Historia epidemica Hungariae. In: Acta physico-medica Academiae Caesareae Leopoldino-Carolinae naturae curiosorum in Germania. Vol. 1. Norimbergae, 1727. Appendix pp. 17–48.

Az 1688 és 1709 közötti soproni járványok leírása

497. Adolphus, Christ. Mich.: Dissertatio medica inauguralis de porcello Cassoviensi. Lipsiae, 1729. Typ. Rothianis. 31, 1 p.

498. Loew, Carolus Fridericus: Ad consummatae eruditionis medicum ... Franciscum Fridericum Possinger ... de morbo petechiali, qui anno 1683 epidemice Posonii grassatus est, epistola. In: Acta physico-medica Academiae Caesareae Leopoldino-Carolinae naturae curiosorum in Germania. Vol. 2. Norimbergae, 1730. Appendix pp. 25–40.

499. Kramer, Joannes Georgius: Remedium specificum contra rabiem caninam seu hydrophobiam. = Commerc. Litter. Noricum 11 (1735) p. 83. skk.

500. Segner, Joannes Andreas: Vom Böckel- und geräucherten Fleische. Göttingen, 1736.

*Szinnyei József 'Magyar írók élete és munkái' c. műve alapján.
Szinnyei több adatot nem közöl*

501. Raymannus, Joannes Adamus: De Artemisia alba fomitis loco optime adhibenda. = Acta physico-medica Academia Naturae Curiosorum, Vol. IV. 1737. Obs. VIII. pp. 34–35.

502. Behamb, Johann Ferdinand: I. Neu rewidirt u. mit 117 auserlesenen Casibus, auch resolvirten Rechtsfragen vermehrt u. verbessertes Ross-tauscherrecht nebst einen Anhang unterschiedener kurzen Fragen aus Joh. Wilh. Röwenstrunck Meditationibus Aedilitiis gezogen. II. Das neu angeführte, und annectirte Ross-Tauschleherecht derer Pferde u. s. w., welches aus 59 decidirten Casibus u. resolvirten Rechtsfragen appliziertermassen ganz klar kann erlernt werden, auch hin u. wieder mit unterschiedenen Anmerkungen u. III. dem benüthigten Fuhrmannsrecht, welches vermehret hat Salander. Augspurg, 1745. Joh. Jac. Lotter's Erben. 96, 32, 31 p.

503. Marikovszky, Martin: Ephemerides Syrmienses, seu observationes physico-medicae in constitutionem anniversariarum incl. comitatus Syrmiensis, vicinarumque partium, ad latitudinem loci 45° 30' longitudinem vero 41° 37' accommodatae, atque ab ineunte vere an. 1763. methodo Hippocratico-Sydenhamiana practica, huicque superstructa theoretica demonstrativa concinnatae. 1–2. Vindobonae, 1767. Trattner. 8, 74 p.; 4, 79 p.
504. Polgári, Michael: Dissertatio inauguralis medica de rabie canina et hydrophobia. Trajecti ad Rh. 1768. Typ. Joan. Broedelet. IV, 17 p.
505. Adami, Johann Jakob: Kurze Anleitung für das Landvolk in Absicht auf die Bienen-Wirtschaft, wie solche mit Nutzen geführt werden soll. Für die Kaiserl. Königl. Erbländer, insonderheit aber für das Königreich Hungarn eingerichtet. Worinnen deutlich gezeigt wird, wie durch eine wohl eingerichtete Bienen-Wirtschaft in kurzer Zeit ein beträchtliches Vermögen gesammelt werden könne. Alles aus eigener Erfahrung zusammen getragen und zum Nutzen des Landmannes in Fragen und Antworten eingerichtet. Nebst einem kleinen Bienen-Kalender für die Bienen-Väter, und mit nützlichen Kupfern gezieret. Pressburg und Leipzig, 1773. Auf Kosten Anton Löwens. 150 p., 2 rézm.
506. [Mitterpacher Lajos]: Elementa rei rusticæ in usum academiarum regni Hungariæ conscripta Ludovico Mitterpacher ... Partes 3. Budæ, Typis Regiæ Universitatis.
Anno MDCCLXXVII–MDCCLXXIX.
Pars 1. 1777. XII, 615, [8] p., 1 t.; Pars 2. 1779. XVI, 512, [15] p.; Pars 3. 1794. VIII, 520 p.; Editio altera auctior et correctior. Partes 3, cum figuris. Budæ, 1816–17. Typ. reg. universitatis. XXXIV, 463, 22 p.; XVI, 363, 16 p.; VIII, 386, 14 p., 1 t.
507. Experimentalis instructio, qua ratione species ovium adhibita sollicita cura, summa perfici, ac in hac perfectione conservari possit? Posoni, 1779. Typ. Fr. A. Patzko. 46 p.
508. Bugel, Franciscus: De Animalibus Hungariae. In: Szklenar, Georgius: Rariora natvrae monvmenta in Hvngaria occvrrentia. Posonii, 1780. Typis Joann. Mich. Landerer. pp. 38–40.
509. Adami, Pauli: Beyträge zur Geschichte der Viehseuchen in den kais. kön. Erbländern. Wien, 1781. Gerold. 16, 64 p.
510. [Molnár János Baptista]: Physiologicon, complexum historiae naturalis regna tria, autore J[oanne] M[olnár] B[aptista]. Budæ, 1780 [1781]. Typis Universitatis. [6], 78, 105, 91 p.

511. Adami, Pauli: Untersuchung und Geschichte der Viehseuchen in den k. k. Erbländern. Wien, 1782. Gerold. 16, 144 p.
512. Kováts, Anton: Adsertiones veterinario-medicae adnexo tractatu de morbis epizooticis. Viennae, 1782. Gerold. 16, 144 p.
513. Die vermehrte Rindviehzucht bey verbesserten Wiesen und Gräsern, bey angebauten Brachen mit Klee, bey zertheilten Weiden und Stallfütterung, bey Pflanzung der Kräuter und wurzeln, auch in trockensten Jahren, nebst einigen Haus- und Heilmitteln, wider gemeinere Viehkrankheiten für jeden Landmann und Bauern, verfasst von P. Christan Baumann. Augsburg, 1783. Nic. Doll. 48 p.
514. A' marha-dögről valo jegyzések. Az az: Oktatás, Miképpen kellessék a' Dög-nyavalyákat meg-ismérni, 's el-távoztatni, a' meg-szökött Marhákat orvosolni; 's minémü itélettel lehetünk a' Barom-állatok meg-ölettetésérül a' Dögleletességnek idein, melyet Wolstein Amadeus János az Orvosi, és seb-gyógyító Tudománynak Doctora, Felső-ges Tsászári, 's Királyi Barom-Ispitályban a' Barom-állatok orvoslásának mostani Tanitoja, 's Directora Német nyelven irt, most pedig Nemzetének, 's a' Köz-Jónak hasznáért Magyar-nyelvre fordított, és az Elöl-járok engedelmével ki-botsátott Tolnay Sándor Egy az Embereket, és Barmokat orvosló-Tudománynak Tudosai közzül. Bécsben, 1784. Nemes Kurtzbek József bőtüivel. 212, [26] p.
515. A' Marha-veszélről valo könyv, melyet A' Paraszt-embereknek kedvéért Wolstein Amadeus János ... Német nyelven írt, most pedig magyar-nyelvel meg-ajándékozott, és az Elöl-járok engedelmével ki-botsátott Tolnay Sándor... Bécsben 1784. József de Kurtzbek bőtüivel. [26], 64 p.
2. kiad.: Bécs, 1786.; 3. kiad.: Buda, 1816. Reprint: Bp., 1987.
516. Adami, Pauli: Bibliotheca Loimica. Vindobonae, 1784. Apud Rud. Graeff. 2 lev., 215, 17 p.
Járványtörténeti bibliográfia
517. Scotti, L.: A' ló-hágatásról, oktatás azok számára, a'kik a'mellé fognak parantsoltatni. Bétsben 9. decemberben 1784. esztendőben. [Ny. n.] 4 lev.
518. Valentics, Franciscus Maximillian: Memoria epidemiarum et pestium omnis aevi chronologice proposita. Vindobonae, 1784. 218 p.
519. A' Barom-veszélyről tanito hasznos Könyv melyet a' Paraszt embereknek kedvéért Wolstáin Amadéus János ... Nemet Nyelven Irt, most pedig a' Felső-ges Helytarto K. Magyar Tanács parantso-latjára Meg magyarittatván, ki adott. Pósoniban, Lovë Antal maga betüivel 1785. [18], 40 p.

520. Art und Weis über die Auferziehung und das Verhalten der Füllen, von ihrer Geburt bis zum Alter der Pferde. Auf allerhöchsten K. K. Befehl in verschiedenen sprachen übersetzt und durch gesammte Erbländer publicieret. [H. n., 1785]. 12 p.
521. Bel Matthias & Deccard Johannes Christophorus: Rei rusticae Hungaricae Libri III. congesti indefessa industriae et labore... Matthiae Belii... et Io. Christophori Decardi... aucti obseruationibus a Duumfratribus coniunctissimis, Io. Guilielmo Deccardo... et Io. Christophoro Deccardo. In: Wessprémi St.: Svccincta medicorum Hvgariae et Transilvaniae biographia. Excerpta ex adversariis avctoris. Tomvs IV. Viennae, 1787. Typis Io. Thomae nob. de Trattnern. pp. 99–111.
522. A' Dühödt ebek' marásáról. = Minden Gyűjtemény 1 (1789) II. pp. 313–315.
523. Lange Mártonnak az Erdély-Országban gyakorta uralkodó marhadögről és annak el-távoztatásának jelesebb Eszközeiről írott könyvetskéje. Németből Magyar Nyelvre fordította Goedri János. Kolósváratt 1791. Nyomattatott Hochmeister Márton által. 24 p.
524. [Tolnay Sándor]: Nota contra luem cornutorum pecorum ... quae in febre acuta inflammatorio bilioso putrida constitit, et ab obstructione inflammatione lienis pulmonum, hepatitis maxime vero omasi provenit. 1792. [Ny. n.] [5] p.
A szarvasmarhák fertőző betegségeiről, amelyek lázzal, heveny gyulladással jelentkeznek
525. Fekésházy Györgynek hathatós orvossága marha-dög ellen, azzal való élésnek módgya és haszna. Pestenn 1793. Nyomattatott Trattner Mátyás betűivel. 40 p.
526. Barmok orvossának Fekésházy Györgynek Marha-dög Ellen tulajdon Orvosságáról és annak hasznos Erejéről hiteles Bizonyságok. Pesten, 1794. Nyomattatott [!] Trattner betűivel. 23 p.
527. Búvár vagy is: Fekésházy Györgynek mint Rend szerint tanúlt Házi Állatok Orvossának különös rövid Elmélkedése a' Marha-dögről, annak Eredeti Okairól, és tulajdon Orvosságáról. Úgymint: Az úgy nevezett Katona Porról, annak Csinálásáról, Erejéről, Hasznáról és véle Élésnek Módgyáról, mellyet Nemes Magyar Hazának Bóldogulásáért Világosságra botsájtatott. Pesten 1794. Nyomattatott Trattner betűivel. 44 p.
Újabb kiad.: Pesten, 1801. Trattner. 64 p.; Pesten, 1802. Uo. 64 p.
528. Ephemerides meteorologico-medicae annorum 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793.

Quibus altitudines Barometri & Thermometri, ventorum regnantium genere, & alia apparentia meteora, cyclusque novem-decennalis, & horum in sublimaria tria naturae regna, scilicet, dies criticos pares & impares, vegetabilium & animalium vitam, indolem, proventum, incrementum, decrementum, morbos, influxus; praesertim hominum morbi epidemici, contagiosi, endemici, sporadici, stationarii, annui, intercurrentes, partus felices & infausti, casus memorabiliores forenses, pecorum epizootiae, hominum & pecorum morborum notabiliorum historiae, pathologiae, therapiaeque & plurimorum defunctorum extispicia omni possibili accuratione & brevitate connotantur, in toto Inclyto comitatu Borsodiensi signanter in Regio Camerali, oppido Miskoltz factae, Cum exsculpta Comitatus geographica Mappa A Samuele Benkö. Philos. & med. Doctore, & benefati comitatus phisico primario. Vol. 1–5. Vindobonae Typis Alb. Ant. Patzowsky. MDCCXCIV. [1794]. [12], 258, 330, 283, 323, 164 p., 1 t.

Az 1780–1793. esztendőök orvos meteorológiai naplója ... mely készítettett egész Borsod vármegyében, nevezetesen Miskolc kamarai mezővárosban, a megye metszett térképével...

529. Schönbauer, J[oseph] A.: Geschichte der schädlichen Kolumbatzer Mücken im Bannat, als ein Beytrag zur Naturgeschichte von Ungarn. Mit einer illuminirten Kupfertafel. Wien, 1795. Gedr. b. Ant. Patzowsky. VIII, 100 p.

Kivonata: A' Kolumbácsi szunyogról. = Tudományos Gyűjtemény 23 (1839) No. 1. pp. 49–53.

530. Artis veterinariae compendium pathologicum. De cognoscendis, et curandis animalium epidemico-contagiosis, et praecipuis sporadicis morbis. Cum adnexis formulis, et tabellis edidit Alexander Tolnay ... Pestini, Posonii et Lipsiae, Typis Joan. Mich. Landerer de Füsikut. ... 1799. [16], 254, [1] p., 2 t.

Az állatok járványos betegségeinek felismeréséről

531. Kurze Uebersicht der wichtigsten Erfahrungen über Kuhpocken von C. R. Aikin. Aus dem Englischen. Pesth, 1802. Bey Joseph Leyrer.

532. Markovics, Joannes Nep.: Hypomnemata de peregrinatione animalium. Pest, 1802. Typ. Fr. Jos. Patzkó. 33 p.

533. Skolka, Andreas: Ueber das königl. Gestütt zu Mezöhegyes in der Tschanader Gespannschaft. = Zeitschrift von und für Ungern, Bd. I. 1802. pp. 353–369.

534. A' marhadögnek egygy új, és minden eddig tudva lévő gyógyítás módjának jobb, és hasznosabb Orvoslás módja. = Orvosi, és Gazdasági Tudósítások, 1803. No. 1. pp. 1–25.

535. Lübeck Johann Karl: Die Löserdürre. = Patriotisches Wochenblatt für Ungern, 1804. Bd. IV. No. 42. pp. 49–67.; No. 43. pp. 81–95.; No. 44. pp. 97–108.; No. 45. pp. 129–144.; No. 46. pp. 145–149.
536. Seth, Johann: Kurze Uebersicht der Schafpockenimpfung im Komorner Komitat, im Jahre 1803. = Patriotisches Wochenblatt für Ungern, 1804. Bd. I. No. 6. pp. 161–179.
537. Tractatus liberior reglationem alvei fluvii Tibisci exsiccationemque eiusdem stagnorum a possessione Csege, inclyti comitatus Zabolch vsque oppidum Magyar-Kanisa, inclyti comitatus Torontal diffusorum concernens. Augmentum inde Rei Pecuariae, ac alia Emolumenta publica speratiua exhibens faciliiori calamo concinnatus opera Emerici Benyovszky de Benyofalva. Budae, 1804. Typis reg. universitatis Pesthanae. 6 lev., 27 p.
538. A' juhímlőről és ennek Béoltásáról, melly által ezen dögleletes nyavalyának pusztító ereje elvétethetik, sőt a' juhímlő az egész országból is kiirtathatik. Szick György Berlíni Profeszszornak e végre készített Munkájából Magyar és Erdély Ország hasznára alkalmaztatta. Márton József, A' Bétsi Tsász. Kir. Universzításban a' Magyar Nyelvnek és Literaturának közönséges Tanítója, a' Jénai Természettizsgáló Tűdős Társaságnak valóságos Tagja. Egy Rézmettészsel együtt. Hozzá járul Egy Rövid Értekezés, a' Gyapjú Javításnak hasznos voltáról. Bétsben 1808. Nyomtatott Pichler Antal betűivel. 56, 34 p., 1 t.
539. [Tolnay Sándor]: Praktisches Handbuch der Erkenntniss und Heilung der Seuchen, Kontagionen und der vorzüglichsten sporadischen Krankheiten der Rinde, Pferde, Schafe und Schweine, und der Hundswuth. Aus dem Lateinischen für teutsche denkende Landwirthe und Haushierärzte bearbeitet von M. Joh. Jos. Wilh. Lux. Nebst einer vorangehenden Abhandlung: wie ein Thierhospital mit einer populären viehärztlichen Anstalt in jeder grossen Stadt ohne Kosten der Regierung zu errichten sey. Leipzig 1808. Bey Johann Ambrosius Barth. XXXIV, 379 p.
Gyakorlati kézikönyv a szarvasmarhák, lovak, juhok és sertések, valamint a veszettségnek felismeréséről és gyógyításáról
2. kiad.: Leipzig, 1817.
540. [Berzeviczy, Gregor]: De conditione et indole rusticorum 1802. scripsit et disseruit G. B. de eadem inscio, et innuito auctore edidit 1809. Jos. Mariassy de Markusfalva. [H. n.], [ny. n.] 70, 2 p., 4 t.

541. Szöts András: Az ezen folyó 1810-dik Esztendőben a' N. Erdély Országi N. Fejedelemségben, a' Szarvas Marhákban, sok helyeken uralkodó ragadó dögös nyavalya megfolytására, az egészségeseknek, attól lehető megoltalmazására, az abban lévő betegek' meggyógyítására kirendelt (Instructio) utasítás. Kolo'sváratt 1810. Nyomtatott a' K. Lyceum betüivel. 19 p.
542. Tuwora, Joseph: Rindviehseuche zu Holitsch in Ungarn. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1812. No. 43. pp. 333–337.
543. Dissertatio inauguralis veterinaria de adenitide morbo e quorum vulgatissimo. [Belső címe:] Ueber die Drüsenkrankheit der Pferde. Von Michael v. Erdelyi... Wien und Triest, im Verlag der Geisingerschen Buchhandlung, 1813. 12, 152 p.
Mirigykór (adenitis equorum)
544. Retteg Ferenc: A' veszettségről való Írás. Ki adattatott a' (Pest, Pilis és Solt) Vármegyéknek 1814-dik Esztendei....Köz Gyűlésekből... [H. n., é. n.]
545. Rühes juh' gyógyítása. = Nemzeti Gazda 1 (1814) 1. félév No. 3. pp. 40–43.
Rühkór (scabies)
546. A' Marhadögről, tapasztalás: – emberhúgy' haszna. = Nemzeti Gazda 1 (1814) 1. félév No. 25. pp. 406–408.
547. Lépgyúladás a' Barmokban. = Nemzeti Gazda 1 (1814) 2. félév No. 34. pp. 113–123.
Lépfene (anthrax)
548. Liebbald, Julius: Rindviehkrankheiten. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1814. No. 50. pp. 396–400.
Barmok betegségei
549. Dr. B.: Lépgyúladás, és valóságos Marhadög. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 1. félév No. 1. pp. 3–11.
550. Steeger: A' Ló' férgéről. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 1. félév No. 9. pp. 140–144.
Lóférgesség
551. A' Ló-Szopornytzának (taknyosságnak) rövid leírása. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 1. félév No. 14. pp. 215–220. + A' Ló-szopornytza leírásának folytatása 's végezete. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 1. félév No. 15. pp. 225–229.
Lótaknyosság (malleus)

552. A' szarvasmarha' Gyomorszáradásáról. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 1. félév No. 21. pp. 327–331.
Keleti marhavész (pestis bovina)
553. Szarvasmarha-felpuffadás' (felfúvódás) újjtalálmányu meggyógyítása. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 2. félév No. 11. pp. 161–164.
Felfúvódás (meteorismus, tympania)
554. A' himlő beoltásáról, juhon. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 2. félév No. 11. pp. 164–165.
555. A' szarvasmarhadög' béoltásáról. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 2. félév No. 16. pp. 248–251. + A' Szarvasmarhadög béoltásának fojtatása. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 2. félév No. 17. pp. 268–272. + A' Szarvasmarhadög' béoltásának a' végezete. = Nemzeti Gazda 2 (1815) 2. félév No. 18. pp. 273–278.
556. Patriotische Wünsche. Veranlaßt, durch die in Ungarn anhaltend graßierende Rinderpest (Löserdürre). = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1815. No. 5. pp. 37–40.; No. 6. pp. 47–48.
557. Petrovics, Johann V.: Perenne Schafpockenimpfanstalt an dem landwirtschaftlichen Institute Georgikon Sr. Excellenz des Hrn. Grafen Georg Festetics von Tolna. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1815. No. 8. pp. 62–64.
558. [Tolnay Sándor]: Institutiones de praecavendis, et curandis luibus cornutorum pecorum, nec non equorum, ovium, ac setigerorum epidemico contagiosis, et quibusdam sporadicis morbis. Budae. Typis Regiae Universitatis Hungaricae. 1816. 102 p. + Ua. németül: Aus dem Lateinischen übersetzt [von András Haliczky]. Ofen, gedruckt mit Königl. hung. Universitäts-Schriften. 1816. 120 p. + Ua. magyarul: Oktatás a' marha dögnek megelőzéséről és orvoslásáról, mellyhez amaz országos, ragadós, és egynehány kóborló nyavalyáknak gyógyítása is járul, mellyek a' lovakat, juhokat, és sertéseket pusztítják. Budánn, A' Magyar Kir. Universitas' betűivel 1816. [3], 115 p.
559. [Verseghy Ferenc]: Oktatás a' marha dögnek megelőzéséről és orvoslásáról, mellyhez amaz országos, ragadós, és egynehány kóborló nyavalyáknak gyógyítása is járul, mellyek a' lovakat, juhokat, és sertéseket pusztítják. Budánn 1816. A' magyar kir. Universitas' betűivel. 115 p.
560. Lépgyúladás a' gazdasági állatoknál, 's annak a' históriája. = Nemzeti Gazda 3 (1816) 1. félév No. 12. pp. 184–189.
Lépfene (anthrax)

561. Reutter [ifj.]: A' szarvasmarha' Tüdőrothadásáról. = Nemzeti Gazda 3 (1816) 2. félév No. 4. pp. 54–61.
562. Szájfájás és körömméreg a' szarvasmarhán és juhon. = Nemzeti Gazda 3 (1816) 2. félév No. 16. pp. 248–253.
Száj- és körömfájás (febris aphthosa epizootica)
563. Liebbald, Julius: Flechtenartige Kuhblattern (Variolae vaccinae herpeticæ Viborgii) beobachtet im südlichen Ungarn von – –. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1816. No. 34. pp. 271–272.
564. V. St.: A' Juhimlő-oltók' figyelmetességére, egy példa. = Nemzeti Gazda 4 (1817) 1. félév No. 4. pp. 49–52.
565. A' Juh Vizibetegsége' orvoslásának próbát kiállott módja. = Nemzeti Gazda 4 (1817) 2. félév No. 14. pp. 209–213.
566. Wagini: Uiber den Fortgang der perennen Schafpockenimpfanstalt zu Keszthely in Ungarn. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1817. No. 9. pp. 69–70.
567. A' Hydrophobiáról, az az: a' Veszetségről való elmékedések, kidolgozta és a' nevezetesebb Orvosok ítéleteit össze-hasonlítván, kiadta: Peterka Josef Sebestén, a' szélessen kiterjedő Orvosi Tudománynak Doctora, nemkülönben a' Nemes Kis kún kerületnek rendszerint való Physicussa. = Tudományos Gyűjtemény 1 (1817) No. 12. pp. 40–66.
568. A' veszetségről annak származásáról, rettentő ragadóságáról; mind emberen, mind más állaton el-kezdő, folytató 's végző rendszerént való Jeleiről; végtére az újabb, és régiebb rendes orvoslása módjáról szóló Könyvetske, mellyet Hazája iránt vonzó szeretetétől ösztönöztetvén, a' Község javára, 's használlására honnyi nyelven kiadott Ujhely Ferencz, A' szélessen ki terjedő Orvosi Tudománynak Doctora, nem különben a' Tekintetes Nemes Gömör, és Kis-Honth törvényesen egyessült Vármegyék' rend szerint való Physicussa. Lőtsén 1818. Werthmüller János' betűivel. 82, [2] p., 1 t.
569. A' juhmétejről, egy orvos. = Nemzeti Gazda 5 (1818) 1. félév No. 22. pp. 347–351. + A' Juhmétejről egy Orvos (vagy inkább, egy tudós Mezeigazda (...)). = Nemzeti Gazda 5 (1818) 1. félév No. 23. pp. 353–364.
Májmételykór (distomatosis)
570. Am-Pach, Johann Georg: Die Lungenfäule, die Lungen- und Milzseuche des Hornviehs, ihre Erkenntniss Heilung und Vorbeug, durchaus nach eigenen Beobachtungen. Pest 1819. Hartleben.

571. Am-Pach, Johann Georg: Praktische Lehre von den Heerdekrankheiten oder Seuchen der grösseren nützlichen Haussäugerthiere. Ein Handbuch für öffentlichen Unterricht und zum Privatgebrauche für Physiker, Kreischirurgen, Thierärzte und Ökonomen. Pest 1819. Hartleben. 288 p.
572. Grundlinien der Eingeweidlehre der Haussäugethiere, insbesondere des Pferdes. Als Handbuch für angehende Thierärzte bearbeitet. ... von Michael v. Erdelyi ... Wien, gedruckt bey Leopold Grund 1819. XXXII, 118, VII p.
2. kiad.: Wien, 1831.
A haszonállatoknak, különösen a lovak zsigertanának alapvonalai, állatorvosok számára
573. Am-Pach, Johann Georg: Ueber den sogenannten Milzbrand oder die Karfunkelkrankheit der grösseren nutzbaren Haussäugethiere. Nebst Vergleich der Thierkrankheit mit dem ansteckenden Typhus des Menschen. Pest, 1820. A. Hartleben. 176 p.
Lépfene (anthrax)
574. Schubernigg Franz: Darstellung der Einführung und des Fortganges der Schafpocken-Impfungsanstalten auf den sämtlichen fürstlich Esterházy'schen Schäfereyen. In: Verhandlungen der k. k. Landwirtschaft-Gesellschaft in Wien, 1821. pp. 117–162.
575. Tanárki: Die Kolumbaczer Mücken im Banat. In: Topographisches Archiv des Königreichs Ungern. Herausg. von Joh. v. Csaplovics. Bd I. Wien, 1821. Ant. Doll. pp. 402–406.
576. Wittmann, Anton von: Erfahrungen über die Schafpocken-Impfung auf den Herzoglich Albrechtschen Schäfereyen. In: Verhandlungen der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien, 1821. pp. 112–116.
577. Értekezés a' Veszettsegről, melyet a' Nemes Magyar Orvosi Kar-nak rendeléséből 's helybenhagyásából Orvos Doctorságra lett emeltetésekor a' bevett szokás, 's a' Királyi Egyetem rendelése szerint előad Kozarics György. Az ide mellékelt orvos-tudományi tételek nyilván fognak megvitatni a' Pesti Királyi Egyetem nagyobb palotájában 1823 december' ... dikén reggeli ... órákor. Pesten 1823. Petrőzai Trattner János Tamás betűjével. 35, 1 p.
578. Geschichte einer am 23. Juli 1823 an 2000 Stück Schafen mit Schafpockenimpfstoff, welcher auf den fürstl. Niklas Eszterhazy'schen Herrschaften Ozora und Dombóvár Jahr aus Jahr einkultivirt wird, unternommenen Roth-Schutzblättern-Impfung. = Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1824. pp. 73–76.

579. Dissertatio inauguralis veterinario-medica de influxu zooiatriae in anthropojatriam, quam nutu et auctoritate magnifici domini praesidis ac directoris, spectabilis domini decani, nec non clarissimorum D. D. professorum, pro doct. medicinae laurea rite obtinenda in alma ac celeberrima reg. scient. univ. Pestiensis publicae disquisitioni submittit Ludovicus Würth. Theses adnexae publice defenduntur in aedibus Facultatis Medicae. Die 27. Mensis Dec. Pestini 1828. Typis Nobilis J. M. Trattner de Petróza. 40 p., 1 lev.

Hoffner József orvosdoktori disszertációja

580. Széchenyi István gróf: Lovakrül. Pesten 1828. Trattner és Károlyi. VIII, [4], 246 p.
581. Thaer, Albrecht: Einige Erfahrungen über das Aufziehen des Rindviehes. = Banater Zeitschrift für Landwirthschaft, Handel, Künste und Gewerbe, 1828. No. 8. pp. 57–60.; No. 9. pp. 65–68.
582. Wöhler, Friedrich: Uiber die Blutseuche der Schafe. = Banater Zeitschrift für Landwirthschaft, Handel, Künste und Gewerbe, 1828. pp. 81–84.
583. Von verschiedenen Seuchen des Rindviehes. = Banater Zeitschrift für Landwirthschaft, Handel, Künste und Gewerbe, 1828. No. 56. pp. 441–444.; No. 58. pp. 457–459.
584. Chorin, Car. Zach.: Dissertatio inauguralis medica de morbillis animalis. Vindobonae, 1829. Sumpt. viduae J. B. Zweck. 32 p.
585. Sztankó János – Cserszky Antal: A marha-dög leírása. Debrecen, 1829. Ny. n. 31 p.
586. Wesselényi Miklós báró: A' régi hires ménesekek egyike' [zsibói] megszűnésének okairól. Pesten 1829. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István könyvnyomtató-intézetében. 78 p.

Reprint: Bp., 1985.

587. A' juh himlő' béoltásáról. = A' Természeti, Gazdasági és Mesterségi Esméreték' Tára 1 (1829) Vol. 1. No. 16. (febr. 25.) pp. 263–270.
588. A' marhadögről. = A' Természeti, Gazdasági és Mesterségi Esméreték' Tára 1 (1829) Vol. 2. No. 4. (ápr. 15.) pp. 41–49.
589. Kurutz Pály Mihály: A' Vizellet-rekesztő-kőnek (arena) kivétele módjáról, ökröknél. = Tudományos Gyűjtemény 15 (1831) No. 1. pp. 80–90.

Húgykövesség (urolithiasis)

590. [Pantelin, Georgius]: Dissertatio inauguralis medica de variola vaccina quam ... pro dris med. gradu capessendo publice proposuit. Budae, 1832. Typis typogr. reg. universit. hung. 27, 1 p.
591. Erőss Lajos: A' Birkák köröm betegségéről. = Hasznos Mulatságok (1833) No. 44. pp. 349–351.
„Büdös sántaság” (*panaritium*)
592. Boehm [Böhm] Károly: A' Háziállatoknak betegségeikről. = Tudományos Gyűjtemény 17 (1833) No. 6. pp. 66–97.
593. Böttger Gottwald Móritz: Csalhatatlan szer a veszett kutya marása (víziszony) ellen, ezernyi tapasztalások és orvosi bizonyítványok által helybenhagyva. Magyarázta J. A. M. A. Pest, 1834. Ifj. Kilian György. 50 p.
594. [Leibitzer, Johann]: Die Borstenvieh u[nd] Geflügelzucht oder gründliche Anweisung, die vorzüglichsten Racen der Schweine und die Geflügelarten kennen zu lernen, ihre verscherdenartige Aufzucht, Ernährung, Benutzung in Hauswirthschaften und vortheilhafte Mastung; die Krankheiten derselben zu erkennen und zu heilen. ... Pesth und Leipzig 1834. Verlag von Otto Wigand. [2], 168 p. (Encyclopädie der praktischen Landwirthschaft 10.)
Sertés- és baromfitenyésztés..., betegségeik felismerése
595. [Schulhof, Carolus]: Dissertatio inauguralis medica exhibens generalia de morbis brutorum, quam ... pro doctoris medicinae laurea rite obtinenda publicae disquisitioni submittit. Pestini, [1835.] Typis Trattner-Károlyianis. 22, 1 p.
596. [Jakab István]: Oktatás a' marhadögről, uradalmak, seborvosok', falusi birák' 's a' t. számára. Budán 1836. A' magyar kir. egyetem' be-tűivel. 1836. 219 p.
Következő kiadása: Oktatás, a' marhadögről. Budán, 1837. A' magy. kir. egyetem' bet. 192 p.
597. [Lenhossék, Michael Ignatius]: Instructio de lue pecorum, pro dominiis, chirurgis, locorum primoribus etc. Budae, 1836. Typ. reg. universit. Hung. 212 p.
Ua. Buda, 1837.
598. Lenhossék, Michael: Die Wuthkrankheit nach bisherigen Beobachtungen und neueren Erfahrungen pathologisch und therapeutisch dargestellt. Pest, 1837. K. A. Hartleben. XII, 426 p.
599. Dissertatio de lue bovilla, quae nunc in Hungaria late patente horridum suum virus cum ingenti damno dominorum ac colono-

rum fere pari in et extensione in pecus cornutum exerit. Scripsit et edidit J. Antonius Lencsés emeritus Rei rusticae universac in Georgico Keszthelyensi Professor ordinarius. Pestini 1838. Typis Jos. Beimel. 23 p.

600. Széchenyi István gróf: Néhány szó a lóverseny körül. Pest, 1838. Heckenast. IV, 240 p.
Németül 1839-ben jelent meg.
Reprintben is megjelent: Bp., 1991.
601. Havass Ignác rendszerinti Főorvosnak hivatalos jelentése A' marhapestist enyhítő bánásmódról. Tolnán [1839]. 17 p.
602. Gyógymód a' marhavész ellen. Budán 1839. A' magyar királyi egyetem' betűivel. 16 p.
603. Lahner, Franz: Die Rindvieh-Pest, oder der Schlüssel zur Behandlung derselben, wodurch ausführlich gelehret wird, wie diese Seuche in jeder Jahrzeit verhütet und geheilet wird. Mit einem Finger-Zeige auch auf die Schaaf-Pest, aus einem noch in Manuscript befindlichen Werke. Neutra 1839. Gedr. bei Jos. Neugebauer. 24 p.
604. Nemesnépi Kósa Károly: 'A Marha Pestisnek szembetűnőbb, 's állandóbb ösmértető Jelei Támadásának Okai, Természete, és célszerű orvoslása rövid rajzolatban. Ro'snyón 1839. Kék Jó'sef betűivel. 16 p.
605. Tapasztaláson alapult radnothi útmutatás a' Szopó Bárányok' Hasmenése ellen, melyet tulajdon tapasztalásai után össze szedett és a' Juhok' Baráttjainak ki adott Fodor Jó'sef. M. Vásárhelyt 1839. Nyomatott a' Ns. Ref. Kolégyom betűivel Felső Visti Kali Siméon által. 30 p.
Bárányvérhas, dysenteria (enteritis), agnorum
606. [Lazánszky, Tomasz]: Dissertatio inauguralis politico-medica sistens curam prophylacticam hydrophobiae, quam ... publicae eruditorum disquisitioni subternit. Pestini, 1840. Typ. Jos. Beimel. 40, 2 p.
Orvostudori értekezés a veszettségről. Az értekezés magyar nyelvű
607. Nemesnépi Kó'sa Károly: Orvosi hivatalos jelentés a' marha pestisnek Nagy-, és Kis-, Veszverésen történt beoltásáról. Ez. Jakab Hava' 26-kán. 1839-ik évben. Ro'snyón 1840. Kék Jó'sef cs. kir. szab. könyvnyomtató intézetében. 43 p.
608. Oktatás a' marháknak dög-féle nyavalyáiról a' törvényhatóságok, orvosok', helység tisztjei' 's a' t. számára. Kolo'svárt 1840. A' Királyi Lyceum' betűivel. 252 p.

609. A' keleti marhavész (száxrétü-aszály). Több évi szigorú vizsgálatok és számos tapasztalatok után írta Zlamál Vilmos, Magyarország fő baromvosa. Pesten 1841. Hartleben Konrád A. tulajdona. VIII, [2], 102, [2] p.
610. Pap Ignác: A sertések nevezeteseb járványiról.= Ismertető 6 (1841) No. 55. 865–873. has.; No. 56. 881–887. has.; No. 57. 902–908. has.; No. 58. 913–917. has.
611. Sorge, C. E.: A' juhok vértályoga. = Magyar Gazda 2 (1842) No. 78. (szept. 29.) 1243–1245. has.
612. K.: Báránybénaság. = Magyar Gazda 2 (1842) No. 83. (okt. 16.) 1315–1323. has., No. 84. (okt. 20.) 1338–1342. has.
613. Heilmethode gegen die Hundswurth (Hydrophobie) bei Menschen und Thieren, so wie auch gegen den Biß giftiger Schlangen; durch 35 jährige praktische Begandlung erpobt mit einer lithographirten Karte dargestellt und für das allgemeine Menschenwohl herausgegeben von Joseph Lalić. Wien, 1844. Gedruckt bei den p. P. Mechitaristen. 23 p.
614. Sproch Jósef: A' marha dög és férges juh dögről, azoknak orvoslása módjáról úgy nemkülönb seregese járó járvány nyavalyáknak gyógyításáról, és óvásáról. Budán 1844. Nyomatott Gyurián és Bagó betűikkel. VII, 54 p.
615. Wesselényi Nicol. [Miklós]: Teendők a lótenyésztés körül. Kolozsvártt, 1847. Barráné és Stein. 2 lev., 71 p.
Reprintben is megjelent: Bp., 1985.
616. A magyar nemzeti őrseregnek kötelező szabályai. Kiadja az orsz. nemzetőrségi tanács. 1–5 füz. 20 tábla rajzzal. Pesten, 1848. Ny. Eisenfels Rudolf.
1. füz. *A nemzeti őrsereg kötelességei és szolgálati szabályai.* 72 p.
2. füz. *A gyalog nemzetőrsereg oktatásszabályai.* 88, 4 p.
3. füz. *A gyalog nemzetőrsereg gyakorlat-szabályai.* 55 p.
4. füz. *A lovas nemzetőrsereg oktatás-szabályai.* 70 p.
5. füz. *A lovas nemzetőrsereg gyakorlat-szabályai.* 72 p.
617. Hanák, Michael: A marhadög elleni rendszabályok. Eger, 1850. Az érseki főtanoda bet. 16 p.
618. Veszettség vagy ebdüh. Útmutatásul miként lehet e betegséget az állatokon és az embereken megismerni; kitörését és terjedését gátolni; mint kelljen a megmart emberek és állatokkal bánni; magyarázván egyszersmind e kór lefolyását, okait, természetét, s róla el-

terjedt káros balitéleteket. Hatóságok és községek előjárói, orvosok, állatorvosok, falusi lelkészek, tanítók s mezei gazdák számára írta Szabó Alajos. Pesten, 1850. Nyomatott Lukács Lászlónál. 93 p.

2. kiad.: Pesten, 1850. uo. 93, [2] p. (*Hibaigazításokkal*)

619. Zlamál Vilmos: Népszerű oktatás a marhavész elhárításáról, megismeréséről s orvoslásáról. Kiadta a Nagy-Várad ker. cs. kir. minis-
teri bizottság. Nagy-Várad 1850. Nyomt. Tichy Alajos. 49 p.
620. Heitzmann, Martin: Repertórium. Ueber die in. der Gemeinde
Acsa Stuhlweissenburger Komitates zum Ausbruch gelangte Be-
schälkrankheit, auch Chanckerseuche, Chankersucht, Venerie, Rotz-
der Geschlechtsheile genannt. = Zeitschrift für Natur- und Heil-
kunde, 1853. II. No. 22.
621. Heitzmann, Martin: Eine durch den Darmstich geheilte Wind-
kolik beim Pferde. = Zeitschrift für Natur- und Heilkunde, 1854.
I. No. 30.
622. Zlamál Vilmos: Állatgyógyászat. Különös tekintettel az emberek-
nél előforduló, az állatokéhoz hasonló betegségekre. Pest 1859.
Nyomatott Beimel J. és Kozma Vazulnál. XII, 172 p.
623. Galambos Márton: A ragályos keleti marhavésznek juhokra átvi-
tele. = Gyógyászat 2 (1862) No. 4. pp. 72–74.; No. 6. pp. 113–115.
624. Galambos Márton: A keleti marhavész kórtana. = Gyógyászat 2
(1862) No. 50. pp. 1009–1012.; No. 51. pp. 1035–1038.; No. 52. pp.
1053–1059.
625. Csúz-ellenes-ír, lovak számára, ösmeretes Linimentum-anti-rheuma-
ticum equi czim alatt Ottenreiter Lipót okleveles s gyakorlati állat-
orvostól. Pest 1863. Nyomatott Emich Gusztáv magy. akad. nyom-
dásznál. 16, X p.
„Csúz” (valószínűleg rhinopneumonitis néven ismert reumás tüne-
tekben is megnyilvánuló lóbetegség)
626. Két neme a birkanyáj-járványnak, azok megismerése, óvószere és
gyógyítása. A birkatenyésztők számára több évi saját tapasztalása
után gyűjtötte Lackner György. Pest 1863. Hornyánszky és Hum-
mel könyvnyomdája. 52 p.
627. Marhavész elleni óv- és gyógy mód titka, vagyis a paczalvész, lépfe-
ne, fekélylob, rovarbaj, tüdővész, vértályog, sárgaság, mint marha-
vést okozó s legveszedelmesebb nyavalyák ellen használt, de kül- s
legközelebb már Magyarhonban is bebizonyult biztos óv- és gyógy-
szer Andersee-féle »Lekvár« s azzal járó folyadék szerek mikénti

használatának utasítása, a fennebb elősorolt nyavalyák előjeleinek s kórrohamainak megismerése, úgy a keletkezés oka, valamint a kórodai gyógymód alkalmazásának fontos leírása. Több külhoni orvosok s szakértő tekintélyek egybevágó tapasztalatai alapján, szerkeszté s közli a titkos szerek birtokosa Morzsányi Sándor. Pest 1863. Bartalits Imre könyvnyomdája. 20 p.

Új kiad.: Pest, 1868. Bartalits. 32 p.

628. Nagy (Chrenóczy) József: A keleti marhavész, marhadög, marhapestis, pacal-aszály (Löserdürre). Komárom, 1863. Sziegler. 8 p.
629. Zlamál Vilmos: A marhavész s annak oltása mint az egyedül biztos szer a marhavész szelidítésére s végképeni kiirtására. Pest 1863. Nyomatott Landerer és Heckenastnál. [8], 140 p.
630. Galambos Márton: A marhavész elkülönzése egyéb betegségektől. = Gyógyászat 3 (1863) No. 16. pp. 311–313.; No. 17. pp. 339–340.; No. 19. pp. 393–396.
631. Poór I.[mre]: Javaslat a folyton terjedő marhavész megszüntetésére. = Gyógyászat 3 (1863) No. 46. pp. 941–943.
632. Pivonkay Antal: A rohamos húgykőbajnak orvoslása szarvasmarhánál. Saját tapasztalata nyomán. Győr 1865. Nyomatott Sauerwein Gézánál. 31 p.
Húgykővesség (urolithiasis, a pyelonephritis kísérőtünete)
633. Török János: Adalékok a megye korábbi járványai történetéhez. In: Gömör és Kishont egyesült vármegyék leírása, a magyar orvosok és természetvizsgálók XII, Rimaszombatban 1867-ben tartott nagygyűlése tagjainak emlékül. Szerk. Hunfalvy János. Pest, 1867. Emich. pp. 162–167.
634. Fuchs, Maximilian V.: Die Wuthkrankheit der Thiere in ihrer Beziehung zum Menschen. Hermannstadt, 1868. Druck u. Verlag von S. Filtsch. 32 p.
635. Galambos Márton: Nyílt levél. = Gazdasági Lapok 20 (1868) No. 41. pp. 485–487.
*Dr. Maresch cs. és kir. állatorvos urnak a marhavész ragálya juhok és kecskékre való átvihetőségének 1861. évben történt constatacióját illető elsőbbségi jog ügyében...*³²
Prioritási vita:
Galambos Márton: A juh- és kecskevész constatálásának el-

³² Lásd még: Magyary-Kossa Gyula: Galambos Márton életéhez. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 12 pp. 182–185.

- sőbbségei. = Gazdasági Lapok 20 (1868) No. 43. pp. 512–513.; No. 44. pp. 524–526.
A juhész fölfedezésére vonatkozó elsőbbségi jog fölötti vita. = Gyógyászat 8 (1868) No. 43. pp. 850–851.
Dr. Röhl bécsi állatgyógyintézeti igazgató tanár ur válasza a juh- és kecskeész constatálásának elsőbbségi jogát illető dr. Galambos Márton tanár ur cikkére. Közli: Dr. Galambos Márton. = Gazdasági Lapok 20 (1868) No. 51. p. 606.
636. Szabó Vazul: Javaslat hogyan lehetne a marhavész behurcolását a Dunafejedelemségekből Erdélybe meggátolni. = Gyógyászat 8 (1868) No. 45. pp. 894–895.
637. Mina János: A juh-himlő (variola ovinae). 1–2. = Erdélyi Gazda 3 (1871) No. 4. pp. 39–41.; No. 5. pp. 51–53.
638. Barkó Ferenc: Ismertetések az állatok járványos betegségeiről, gyakorlati és állat-gyógyrendőri szempontból. = Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XV. Nagygyűlésének Munkálatai. Bp., 1872. MOTV. pp. 339–342.
639. A lótaknyosságról. Írta s a zemplénmegyei orvosgyógyszerészegylet közgyűlésén felolvasta Kocourek Ferenc. Németből fordította dr. Hódoly Elek. Sátoralja-Újhely, 1875. Orvos-Egylet. 31 p.
Lótaknyosság (malleus)
640. Hene József: A vérátömlesztés. = Természettudományi Szemle 1 (1875) No. 6. pp. 89–92.; No. 8. pp. 127–130.; No. 10. pp. 159–162.; No. 11. pp. 172–176.
641. Puky Ákos: A sebek kezelése, különös tekintettel Lister septikus módszerére s az asepsis útján módosult és alakult fogásokra néhány kórtörténet kíséretében. Bp., 1879. Eggenberger. XI, VII, 152 p.
2. jav., bőv. kiad.: Bp., 1885. Eggenberger. II, 199 p.
642. Thanhoffer Lajos: A mikroszkop és alkalmazása. Az általános szövettani technika vezérfonala. Orvosok és egyetemi hallgatók használatára. Bp., 1880. Eggenberger. XVI. 225 p.
2. bőv. kiad. Bp., 1894. 370 p. Németül és oroszul is megjelent
643. [Monostori Károly]: Az 1881-ben uralkodott keleti marhavészről. (Hivatalos zárjelentés.) (2 közlemény). = Földmívelési Érdekeink 10 (1882) No. 4. pp. 35–36.; No. 5. pp. 45–46.
644. [Monostori Károly]: A keleti marhavész és a lépfene. Állattenyésztők, állattartók és közigazgatási tisztviselők számára. Írta Krausz Károly, kir. áll. állatorvos, 2 rajzzal. Bp., 1883. Kocsi Sándor nyom. 64 p.

645. Monostori Károly: Az állatok ragályos-járványos betegségei és a védőoltás. Bp., 1887. Buschmann F. könyvny. 50 p.
646. Hutýra Ferenc: A házi állatok fertőző betegségeinek oktana. 51 ábrával a szövegben. Kiadja a földmivelés-, ipar- és keresk. m. kir. miniszterium. Bp., 1888. Nagel Ottó. VIII, 245 p.
647. Egán Ede, Borostyánkeői: A marhatüdővész (ragályos tüdőlob) veszélye Magyarország mezőgazdaságára. Az országos gazdasági egyesület tejgazdasági szakosztályának 1889. évi február hó 20-án tartott ülésébne. Bp., 1890. Ifj. Nagel Ottó. 84 p., 1t.
648. Hutýra Ferenc: Ueber Schutzimpfung gegen Milzbrand und Schweinerothlauf. Wien, 1890. Verlag der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien. 14 p.
649. Hutýra Ferenc: Vaccinations contre l'anthrax et le rouget des porcs en Hongrie. 1889. Edition séparée tirée des „Rapports annuels sur le service vétérinaire en Hongrie pour l'année 1890”. Bp., 1890. Impr. C. L. Posner & fils. 40 p.
650. Makoldy Sándor: Adatok a bivalyvész ismeretéhez. = Veterinarius 14 (1891) No. 11. pp. 541–545.
651. Makoldy Sándor: A serczegő üszök és az ellene való védőoltás. = Veterinarius 15 (1892) No. 6. pp. 257–274.
652. Makoldy Sándor: Adatok a ragályos száj- és körömfájás elleni immunitás kérdéséhez. = Veterinarius 15 (1892) No. 9. pp. 403–404.
Száj- és körömfájás (febris aphthosa epizootica)
653. Azary, Akusius: Gesetzartikel, II. vom Jahre 1893. üb. die Ausrottung der ansteckender Lungenseuche. VII. Gesetzartikel vom Jahre 1888. über die Regelung des Veterinärwesens. Mit Erläuterungen, Anmerkungen u. Parallelstellen von Akusius Azary. Übersetzt von Peter Fritz. Bp., 1893. Ráth M.
654. Fónagy József: A vizsla idomitása. Függlékül: A beteg ebek gyógykezelése. Bp., 1893. Eggenberger. V, 220 p.
2. jav., bőv. kiad.: Bp., 1895. Athenaeum. XV, 215 p.; 3. kiad.: Bp., 1905. Athenaeum. XV, 213 p.
655. Makoldy Sándor: Májmétely a szarvasmarhák tüdejében. = Veterinarius 16 (1893) No. 8. pp. 375–378.
Májmételykór (distomatosis)
656. Belehrungen über das Äussere des Hornviehes, mit besonderer Rücksicht auf die ungarisch-siebenbürgische und die Pinzgauer Rasse. Mit einem Farbendruckbild und 74 in den Text einge-

druckten Illustrationen. Zur Benützung für die Landwirte verfaßt von Alexander v. Makoldy, f. ung. Oberstaatstierarzt. Hermannstadt, 1894. Druck von Josef Drotleff. 83 p.

657. Mika Károly: A vizsla parforce-idomítása. Oswald és Wörz módszere nyomán. Bp., 1894. Athenaeum. 170 p.
658. Makoldy Sándor: A serczegő üszök elleni védőoltások. = Veterinarius 17 (1894) No. 9. pp. 411–416.
659. Makoldy Sándor: Adatok az ál-veszettséghez és a házi nyulak Psorospermiosis hepaticájához. = Veterinarius 17 (1894) No. 12. pp. 553–555.
660. Monostori Károly: Állatgyógyászat. Kézikönyv az állatok külső és belső betegségeinek felismeréséről és gyógyításáról. Az állattenyésztők és állattartók szükségleteihez mérve. Bp., 1896. Ifj. Nagel Ottó. X, 340, XV p.
661. Monostory [Monostori] Károly: A keleti marhavész utolsó inváziója hazánkban. = Mészárosok és Hentesek Lapja 4 (1896) No. 48. pp. 2–4.; No. 49. pp. 2–4.
662. Breuer Albert: A szarvasmarhák borsókakórja és a borsokás marhahusnak ez időszaki értékesítése a budapesti közvágóhidon. Bp., 1897. Pátria. 9 p. (Klny. a 'Veterinarius'-ból)
Borsókakór (cysticercosis)
663. Hutýra Ferenc: Állategészségügy. In: Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Szterényi József kir. tan., orsz. iparoktatási főigazgató közreműködésével szerkesztette Matlekovits Sándor. VI. köt. Mezőgazdaság. Állattenyésztés. Vízépítés. Erdészet. Gazdasági gépipar. 11 táblával. Bp., 1897. Pesti könyvny. pp. 441–479. és klny.: Az állategészségügy az ezredéves kiállításon. Bp., 1897. Pesti Könyvnyomda rt. 41 p.
664. Korányi Frigyes:³³ Zoonosen. In: Nothnagel, H.: Specielle Pathologie und Therapie V. Bd. I. Abtheilung. Milzbrand, Rotz, Actinomykosis, Maul- und Klauenseuche. Wien, 1897. Hölder. 150 p., 6 t.; + Hógyes Endre:³⁴ Lyssa. In: II. Abtheilung. Wien, 1897. Hölder. VI, 240 p.
Lépfene, takonykór, aktinomikózis, száj- és körömfájás, keleti marhavész, veszettség

³³ Korányiról lásd még publikációnkat: Karasszon Dénes: Korányi Frigyes hatása az állatorvostudomány fejlődésére. = Orvosi Hetilap 119 (1978) No. 38. pp. 2329–2331.

665. Beiträge zur pathologischen Histologie der Schweineseuche. Von. J. Marek, kgl. ung. Staatsthierarzt in Budapest-Kőbánya. Mit 11 Abbildungen im Text. Abdruck aus der 'Zeitschrift für Thiermedizin'. N. F. Bd. I. Jena, 1897. Gustav Fischer. 68 p.
666. Makoldy Sándor: A marhavész elleni küzdelem Oroszországban. = Veterinarius 20 (1897) No. 10. pp. 302–308.
667. Das helvetisch-gallische Pferd und seine Beziehung zu den prae-historischen und zu den recenten Pferden. Inaugural-Dissertation, zur Erlangung der Doctorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Universität Bern, vorgelegt von J. Marek, klin. Adjunkt der kgl. ung. Thierarzney-Akademie in Budapest. Zürich, Druck v. Zürcher & Fuerrer, 1898. 63 p., XIV t.
668. Rátz István: Nagymélt. Darányi Ignác földmív. m. kir. minister úrhoz beterjesztett tiszteletteljes jelentése R. I. m. kir. állatorvosi akadémiai ny. r. tanárnak oroszországi tanulmányútjáról. Bp., 1898. Pallas. 23 p.
669. Rátz István: Úti emlékek Oroszországból. Pátria, Bp., 1898. Pátria. 47 p.
670. Makoldy Sándor: A védőoltások és a sertéspestis (sertéskolera). = Állategészség 2 (1898) No. 1. pp. 18–23.
671. Hutýra Ferenc: Bericht über die Schutzmassregeln gegen die Verbreitung von Tierseuchen im Gefolge des internationalen Viehverkehrs. Baden-baden, 1899. Ernst Kölbin. 28 p.
672. Hanusz István: Hazánk nosogeographiájából. = Természettudományi Füzetek 23 (1899) No. 1–2. pp. 64–72.
673. Breuer Albert: A szarvasmarhák gümőkórja vágóhídi statisztika alapján. Pályadíjjal jutalmazott értekezés. Magyar orsz. állatorvos-egyesület kiadványa. Bp., 1900. Pátria. 47 p.
Gümőkór (tuberculosis)
674. Hőgyes Endre: Tíz évi tapasztalatok a veszettség elterjedéséről és annak gyógyításáról Magyarországon. In: A Magyar Orvosok és Természettudósok 1899. augusztus 27–31-ig Szabadkán tartott XXX. vándorgyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Bp., 1900. pp. 127–167.
- ³⁴ Hőgyes Endre a veszettség témakörében még számos dolgozatot tett közzé. Ezek jegyzékét lásd: Alföldy Zoltán – Sós József: Hőgyes Endre élete és munkássága. Bp., 1962. Akadémiai. pp. 190–193.

675. Hőgyes Endre: A kísérletező kór- és gyógytani bűvárkodás és tanítás újabb haladása hazánkban. In: Grósz Emil: A Bp-i kir. Orvosegyesület 1904. évi Évkönyve. Függelék. Bp., 1904. 26 p.
676. [Magyary-]Kóssa Gyula: Dekadenciában van-e a magyar tudományosság? Bp., 1905. pp. 13–96. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 12.)
677. A. [Aujeszky Aladár]: Az állati betegségek az emberhez való viszonyukban. = Természettudományi Közlöny 37 (1905) pp. 617–623.
Egyebek között V. Babeş bukaresti egyetemi tanár előadásáról
678. Plósz Béla: Elmélet és gyakorlat az orvostanban. Bp., 1906. pp. 21–37. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 14.)
679. Eichhorn, Adolph: Preparation of Hog Cholera serum in Hungary. In: Report of the Fourteenth Annual Meeting of the United States Live Stock Sanitary Association. Chicago, Illinois, 1910. pp. 33–49.
680. Rigler Gusztáv: A lépfene. (Anthrax). + A veszettség (Lyssa). + Taknyosság. (Malleus). + Száj- és körömfájás. + Sugárgombabetegetség. (Actinomycosis). + A sercegő üszök. (Gangraena emphysematosa). + Oedema malignum. + Sertésvész és sertéspestis. + Sertésorbánc. + Tyúkok cholérája. (Cholera gallinarum). + Keleti marhavész. (Pestis orientalis bovum). + Szarvasmarhák ragadós tüdőbaja. (Pleuropneumonia contagiosa bovum). + Tenyészbénaság. + Forró égővi állatbetegségek. In: Rigler Gusztáv: Közegészségtan és a fertőző betegségek. Orvosok, gyógyszerészek, építészek és közigazgatási tisztviselők számára. Második kötet. Fertőző betegségek. Kolozsvár, 1910. pp. 258–263, 264–267, 268–272, 273–275, 276–277, 278–279., p. 280., pp. 281–283, 284–286, 287–289, 290–291., p. 292, 293., pp. 294–295.
Lépfene, veszettség, takonykór, száj- és körömfájás stb.
681. Rigler Gusztáv: Időbeli szabályosság a járványok megjelenésében. = Közegészségügyi Kalauz 32 (1910) No. 9. pp. 3–5., No. 10. pp. 3–6.
682. Rátz István: Az élősködő állatok leszármazása. (Tanév-megnyitó beszéd). Bp., 1911. pp. 19–41. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 24.)
683. Révész Béla: Állatlélektani tanulmányok. Bp., 1911. Singer & Wolfner. 115 p.
684. Aujeszky Aladár: A baktériumok természetrajza. Bp., 1912. K. M. Természettud. Társulat. 921 p., 5 t.

685. Utasítás a m. kir. honvédség lovainak patkolására. Bp., 1913. Pallas. VI, 88 p.
Több kiadásban is megjelent
686. Hutýra Ferenc: A keleti marhavész. Bp., 1914. Franklin. 54 p., 15 t.
687. Raitsits Emil: Miért csonkítják az ebek füleit és farkát. = A Természet 10 (1914) No. 9. pp. 104–105.
688. Tátray János. A ragadós és fertőző állati betegségek ismertetése, valamint az ellenük való okszerű és sikeres védekezés. Bp., 1915. Pátria. 154 p.
689. Székely Sándor: Állataink a háborúban. = Állatorvosi Lapok 38 (1915) No. 9. pp. 56–57.
690. Székely Ágoston: A budapesti Pasteur Intézet 25 évi statisztikája, kapcsolatban a veszettségre vonatkozó gyakorlati kérdésekkel. = Orvosi Hetilap 59 (1915) No. 40. pp. 535–539.; No. 41. pp. 550–552.
691. Hutýra, Ferenc – Marek, József: Die orientalische Rinderpest. Jena, 1916. Fischer. 60 p., 15 t.
692. Marek József: A mételykór és annak orvoslása. Bp., 1916. Pátria ny. 49 p., 1 t. (Klly. az Állatorvosi Lapokból)
Májmételykór (distomatosis)
693. Bory Gusztáv: A kutya a hadi egészségügy szolgálatában. = Állatorvosi Lapok 39 (1916) No. 42. p. 268.
694. Glück Oszkár: Állategészségügy a harctéren. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 1. pp. 7–8.
695. Halasi Károly: Harctéri tapasztalatok a takonykórrol. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 11. pp. 65–67.
Takonykór (malleus)
696. Schleich Károly Lajos: A járványok ritmusa. = Darwin 6 (1917) No. 4. pp. 43–45.
697. Magyary-Kossa Gyula – Vajda Tódor: A rühösség kezelése gázokkal (kéndioxiddal stb.). = Állatorvosi Lapok 42 (1919) No. 15. pp. 105–108.
Rühösség (scabies)
698. Raitsits Emil: A fulladozás elfojtása. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XVI. köt. Bp., 1923. No. 1–4. pp. 31–94.

699. Raitsits Emil: A magyar kutyák. A magyar pásztor- és juhászkutyák származása, története, leírása és tenyésztése. Az ebek táplálása, ápolása és a gyakoribb belső betegségek elleni védekezés. Bp., 1924. Centrum. VIII, 230 p., 2 t.
700. Virág M. [Dezső]: „Kincsem”. = Állatorvosi Közlöny 21 (1924) szept.–okt. pp. 13–15.
701. Göldi A. Emil: A rovarok szerepe a betegségek előidőzésében és terjesztésében. Átdolg. kieg. és új magyarázó képekkel ell.: Gorka Sándor. Bp., 1925. 8, 280 p., 286 kép. (Természettudományi Könyvkiadó Vállalat 93.)
702. Guoth György Endre: A pata és csülkök ápolása és betegségei. Bp., 1925. Athenaeum. 258 p.
Reprintben is megjelent
703. Turán Géza: A kémia problémái a kutatás és felfedezés szempontjából a technikában és a biológiában. = Állatorvosi Közlöny 22 (1925) No. 9–10. pp. 1–9.
704. Zimmermann Ágoston: A német hadsereg állategészségügyéről a világháborúban. = Állatorvosi Lapok 48 (1925) No. 9. p. 91.
705. Magyary-Kossa Gyula: Kőrisbogár és veszettség. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 1 (1925) No. 3. pp. 83–88.; újabb kiad.: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 1. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 359–363.
706. Hutýra Ferenc: Einiges über den veterinär-medizinischen Fachunterricht. = Maanedsskrift for Dyrlæger 38 (1926) pp. 322–353.
707. Berrár Mihály: A sebészet harca a baktériumokkal. Bp., 1927. pp. 13–24. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai 42.)
708. Jármay Károly: A szövettenyésztés kórtani jelentősége. Bp., 1928. pp. 15–27. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 43.)
709. Entz Géza, ifj.: A véglények tudománya a XX. század első negyedében. = Természettudományi Közlöny 61 (1929) No. 886. pp. 369–376.
710. Aujeszky Aladár: Immunizálás hajdan és napjaikban. = Természettudományi Közlöny 61 (1929) pp. 625–635.; Állatorvosi Lapok 52 (1929) No. 20. pp. 251–253.; No. 21. pp. 270–272. és Bp., 1929. pp. 13–26. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 44.)
711. Baló József: A láthatatlan kórokozók, filtrálható vírusok. Bp., 1931. Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. XI, 174 p. (Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 79)

712. Manninger Rezső – Kotlán Sándor: A szárnyas baromfi fertőző és parazitás betegségei. Bp., 1931. Magyar Országos Állatorvos Egyesület. VI, 372 p., 2 t.
713. Raitsits Emil: A veszettség régi ismerete és orvoslásának történelme. = Közegészségügyi Értesítő 7 (1931) No. 5. pp. 74–79.
714. Grussecki, Oskar: Wundarzt, Tierarzt und Abdecker. = Mitteilungen des burgenländischen Heimat- und Naturschutzvereines 5 (1931) No. 4. pp. 79–80.
715. Zimmermann Ágoston: A fejlődéstan újabb irányai és eljárásai. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 15. pp. 232–235.
716. Darányi Gyula: Mit jelent a tuberculosis bacilus felfedezése az orvostudománynak és az emberiségnek? = Népegészségügy 13 (1932) No. 9. pp. 302–306.; No. 10. pp. 404–406.
717. Csiszár Vilmos: Állati betegségekről és járványos baromhullások okairól Dely Mátyás adta megvilágításában. = Debreceni Gazdasági Lapok 25 (1934) No. 37–38. pp. 1–3.; No. 39–40. pp. 2–4.
718. Zimmermann Ágoston: A mesterséges termékenyítés jelentősége az állattenyésztésben. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 8. p. 135.
719. Guoth György Endre – Hetzel Henrik: A narcosis és a localis anaesthesia. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXVI. köt. Bp., 1935. No. 7. pp. 287–334.
720. Daday András: Veszett kutya a hangácsi csordában. = Állatorvosi Közlöny 33 (1936) No. 7. p. 113.
721. Nagy Dezső: Kraniometriai vizsgálatok a honfoglaló magyarok lovain. = Matematikai és Természettudományi Értesítő 54 (1936) pp. 991–1003.
722. Vajkai (Wagenhuber) Aurél: Adatok a veszettség gyógyításához. = Ethnographia 48 (1937) No. 1. pp. 82–83.
723. Zimmermann Ágoston: A természettudományos műveltség terjesztése és jelentősége. = Állatorvosi Közlöny 35 (1938) No. 5. pp. 74–75.; No. 6. pp. 88–89.
724. László Ferenc: Megfagyott állatok. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 19. pp. 352–353.
725. Szücs S.[ándor]: Veszettorvosok a Nagysárréten. = Ethnographia 49 (1938) No. 3–4. pp. 394–399.
726. [Zimmermann Gusztáv]: A biológiai kísérletekről. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 6. pp. 104–105.

727. Bartos Dezső: Háborúk és járványok. = Magyar Katholikus Szemle 9 (1939) No. 8. pp. 196–209.
728. Erdődy Rudolf: Magyar kopófalkák és falkászok. Bp., 1940. Magánkiad. 120 p., 38 t.
729. Fazekas István: Az új életelixír története. (A vitaminok). Bp., 1940. Cserépfalvi. 180 p.
730. Marosfy Lajos: Lovak mesterséges termékenyítése hazánkban. = Állatorvosi Lapok 64 (1941) No. 14. pp. 88–89.
731. László Gyula: A kergesség gyógyítása és a foggal való herélés a nagykövesdi (Zemplén megye) juhászoknál. = Néprajzi Értesítő 33 (1941) No. 3. pp. 268–272.
Kergekór (coenurosis)
732. Kollonay Endre: Küzdelem a mételykór ellen. Megfigyelések az erdélyi mételykór járványokról... Kolozsvár, 1942. Erzsébet ny. 28 p. (M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium Erdélyi Kirendeltsége kiadványai 9.)
Májmételykór (distomatosis)
733. Zimmermann Ágoston: Természettudomány és vallásos hit. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXX. köt. Bp., 1942. No. 4. pp. 136–148.
734. Hetzel Henrik: Az állatorvos munkája a népközösség szolgálatában. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXX. köt. Bp., 1942. No. 9. pp. 289–296.
735. Schwanner Jenő: Az ebek veszettség elleni kötelező védőoltásának eredménye Magyarországon. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXXI. köt. Bp., 1943. No. 5. pp. 149–162.

III. FEJEZET

AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZAKIRODALMÁNAK SPECIÁLIS FEJEZETEI

FORRÁSKUTATÁSOK AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS EGYETEMES TÖRTÉNETÉHEZ

736. Kolbány, Paul: Giftgeschichte des Thier-, Pflanzen- und Mineralreichs, nebst den Gegengiften und der medizinischen Anwendung der Gifte. Wien, 1798. Bey Aloys Doll. 412 p.
2. kiad.: Wien, 1807. Bey Alois Doll. 489 p.
737. Röhl, Moritz Friedrich: Az állati járványok, tekintettel az osztrák és német törvényhozásra. Állatorvosok és orvosok számára. Ford. és az állatjárványi magyar törvények- és rendeletekkel bővítette Rózsahelyi Aladár. Bp., 1882. Orvoskönyvkiadó-társulat. XI, 488 p.
(A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 40.)
738. Fodor József: Közegészségügy Angolországban. Tekintettel az orvosügyre, orvosi rendészetre, törvényszéki orvosi ügyre, valamint a hazai viszonyokra. Pest, 1873. Orvosi könyvkiadó társulat. XIV, 508 p.
Benne: Járványügy, pp. 322–354., ezen belül: Állatjárványügy, pp. 351–354.
739. Denison, Georg: A lovasság történelme a legrégibb időktől a jelenkorig. Magyarra fordította Szeles Dénes. Bp., 1884. Aigner. 435 p.
740. Torma János: Az állatorvoslás fejlődése és jelenkori állása Japánban. = Veterinarius 15 (1892) No. 1. pp. 30–51.; No. 2. pp. 94–104.
741. Rátz István: Az élősdiek, mint állati betegségek okozói. Bp., 1895. Pátria. 21 p.
742. Makoldy Sándor: A baktériumokról. = Állategészség 1 (1897) No. 2. pp. 35–40.
743. Milhoffer Sándor: A régi zsidók mezőgazdasága. A mezőgazdaság őstörténelmének ismertetése. Kassa, 1901. Vitéz A. 73 p.

744. Zoophylus [Monostori Károly]:³⁵ Élők boncolása. [Vivisectio]. Bp., 1902. Grimm Gusztáv. 103 p.
745. Fadlallah el 'Hedad Mihály: Utazásom Mezopotámiában és Irak-Arábiában. Bp., 1904. Pallas. 176 p.
746. Milhoffer Sándor: A régi Róma állatgyógyászata. A mezőgazdaság őstörténelmének ismertetése. Kassa, 1904. Vitéz A. 12 p.
747. Rubinstein Mátyás: A mózesi talmudi húshygiene. In: Emlékkönyv Bloch Mózes tiszteletére életének kilencvenedik évfordulója alkalmából kiadják tanítványai. Bp., 1905. Singer és Wolfner. pp. 187–197.
748. Konrádi Dániel: A ragály elleni mentesség tanának történeti fejlődése. = Budapesti Orvosi Ujság 4 (1906) No. 41. pp. 779–782.
749. Hutýra Ferenc: Törvényszéki állatorvostan. Bp., 1908. Magyar Országos Állatorvos Egyesület. XV, 354 p. (Állatorvosi kézi könyvtár 13.)
750. Hollós István: Adatok a járványok és fertőző betegségek megismerésének történetéhez. = Közegészségügy 1 (1909) No. 12. pp. 97–98.; No. 13. pp. 109–110.
751. Köves János: Állatjárványok elleni védekezés a kinaiaknál. = Állatorvosi Lapok 33 (1910) No. 34. pp. 407–408.
752. Redecha Rezső: Narkózis az araboknál a 704. évben. = Állatorvosi Lapok 34 (1911) No. 9. pp. 105–106.
753. Glück Oszkár: A homoeopathiáról. = Állatorvosi Lapok 35 (1912) No. 35. p. 420.
754. Rátz István: A lyoni Állatorvosi Iskola 150 éves (1762–1912). = Állatorvosi Lapok 35 (1912) No. 46. pp. 548–551.; No. 47. pp. 560–562.
755. Entz Béla: Visszapillantás a kórbonctan történetére. = Állatorvosi Lapok 41 (1918) No. 4. pp. 25–27.; No. 5. pp. 33–35. és klny. Bp., 1918. Pátria. 13 p.
756. Aujeszky Aladár: Pasteur hatása az állatorvostan fejlődésére. = Állatorvosi Lapok 46 (1923) No. 19–20. pp. 109–110. és klny.
757. Hutýra Ferenc: Pasteur és az állatorvosok. = Állatorvosi Lapok 47 (1924) No. 1–2. pp. 9–10.

³⁵ Krausz Károly később Monostorira változtatta a nevét (– a szerk. megj.)

758. Szentkirályi Ákos: Az állatbetegségekről. Cluj-Kolozsvár, 1929. Szent Bonaventura kny. 32 p. (A Katholikus Világ könyvei 18.)
759. Fekete Gyula: A Mózesi törvények, a rituális vágás, a mai húsvizsgálat nézőpontjából. = Állatorvosi Lapok 54 (1931) No. 2. pp. 19–21.
760. Zimmermann Ágoston: A vérkeringés felfedezésének történetéhez. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 3. p. 52.
761. Kuhárszky Tihamér: A régi egyiptomiak orvostudománya. = Állategészségügy 13 (1933) No. 3. pp. 26–30.; No. 4. pp. 47–51.; No. 7. pp. 85–90.
762. Tagán Galimdsán: A lóbetegségek és azok gyógyítása a kirgizeknél és baskiroknál. = Ethnographia 47 (1936) No. 4. pp. 310–313.
763. Hasskó Sándor: Háziállatok harcgázbetegségei és gázvédelme. Bp., 1937. Egy. ny. 60 p.
764. Dr. Z. [Zimmermann]: Állatorvosképzés Olaszországban. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 22. pp. 379–380.
765. Zimmermann Ágoston: A sejtelmélet történetéről. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 8. pp. 139–142.
766. Zimmermann Ágoston: Swammerdam. = Állatorvosi Lapok 66 (1943) No. 24. p. 143.
767. Bakos Miklós: Emlékezés Koch Róbertről, születésének 100. évfordulója alkalmából. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXXII. köt. Bp., 1944. No. 7. pp. 229–236.

FORRÁSKUTATÁSOK AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS HAZAI TÖRTÉNETÉHEZ³⁶

I. ÁLTALÁNOS MŰVEK

768. Szent-Mártony Bodó J.: Nyul éneke, Mellyben a' maga nyomorúságát sirattya és ártatlanságát kinek-kinek eleibe adgya. Az ő maga tulajdon Nótájára. Mellyhez adattatott A' vadászásnak³⁷ ditséretiről valo ének is, Nagyobb mulatságnak okáért. [H. n.], 1714. 16 p.
Új kiadása: 1735, 1762.
769. Pataki Sámuel: A' Borbély Czéhoknak Constitutioja Erdély Országban. 1823. Kolo'svár, 1823. [20] p.
770. Pesti gyepen volt ló-futtatások, juniusban 1827. Első esztendei tudósítás. Pesten 1827. Petróczai Trattner Mátyás. 24 p.
771. Pák Dienes: Vadászattudomány. 1–2 köt. Budán 1829. A' magy. kir. Tud. Egyetem' betüivel. XX, 228 p., 223 p.
772. Abay István: Az állatorvosi tudomány fontosságáról és annak hazánkban állapotjáról. = Magyar Gazda 2 (1842) No. 78. (szept. 29.) 1233–1238. has.; No. 79. (okt. 2.) 1251–1258. has.
773. Kátai Gábor: A kir. m. Természettudományi Társulat története alapításától fogva máig. Pest, 1868. Bucsánszky. IV, 248 p., 1 t.
774. Fekete Lajos: A Magyarországon pusztított ragályos és járványos kórok rövid ismertetése 1000-ik évtől máig. = Gyógyászat 13 (1873) No. 18. pp. 281–283.; No. 19. pp. 296–297.; No. 20. pp. 315–318.; No. 21. pp. 332–334.; No. 22. pp. 342–345.; No. 24. pp. 379–381.; No. 25. pp. 394–398.; No. 26. pp. 410–411.; No. 27. pp. 424–426.;

³⁶ Az állatorvosi felsőoktatásunk kialakulásáról szóló írásokat külön fejezetbe gyűjtöttük (–a szerk. megj.)

³⁷ A vadászat témakörében megjelent történeti munkákat bibliográfiánkban nem adjuk közre, mindössze néhány olyan kötetet, amelyik az állatorvostörténet-írás szempontjából is jelentős. A többi munka könyvészeti leírását lásd: Ádámfi Tamás: Vadászati bibliográfia. 2. kiad. Bp., 1999. Szerzői kiad. 88 p.

No. 28. pp. 439–440.; No. 29. pp. 459–461.; No. 30. pp. 472–474.; No. 31. pp. 489–491.; No. 32. pp. 503–505.; No. 34. pp. 539–541.; No. 35. pp. 553–556.; No. 36. pp. 570–571.; No. 37. pp. 587–590.; No. 38. pp. 603–604.; és ua.: Gyógyszerészi Hetilap 12 (1873) No. 18. p. 383.; No. 19. pp. 395–399.; No. 20. pp. 410–413.; No. 21. pp. 429–432.; No. 24. pp. 478–480.; No. 25–26. pp. 505–508.; No. 27–28. pp. 537–539.; No. 34. pp. 636–637.; No. 38. pp. 701–704.; No. 39. pp. 713–716.

775. Fekete Lajos: A magyarországi ragályos és járványos kórok rövid történelme. Debrecen, 1874. Városi ny. 103 p.
776. Halász Gejza: A Buda-Pesten uralgott járványos betegségek történelme, különös tekintettel a cholérára. In: Gerlóczy Gyula – Dulácska Géza: Budapest és környéke természetrajzi és közművelődési leírása. Budapest főváros a magyar orvosok és természetvizsgálók XX. nagygyűlésére emlékül. 2. rész. Bp., 1879. Egy. ny. pp. 13–216.
777. Wenzel Gusztáv: Magyarország mezőgazdaságának története. Kiadja a m. tud. Akadémia történelmi bizottsága. Bp., 1887. Akadémia. V, 422 p.
778. Lipthay István: Az ország valamennyi törvényhatóságánál teljesített állategészségügyi felülvizsgálat eredménye. Bp., 1888. Pesti ny. 21 p.
779. Maizner János: A kolozsvári orvos-sebészeti tanintézet történeti vázlat 1775–1872. = Orvos-Természettudományi Értesítő 11 (1889) No. 1. pp. 1–24.; No. 2–3. pp. 105–160. és klny. Kolozsvár, 1890. Ajtai. 8, 80 p.
780. Chyzer Kornél: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek története 1840-től 1890-ig. S.-A.-Ujhely, 1890. Zemp-lén könyvny. 8, 176, CI p.
Folytatása: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek története 1890–1910-ig. [Írta]: Schächter Miksa, Lakits Ferenc, Prochnow József, Kerekes Pál. Bp., 1910. Franklin. VI, [2], 167 p.
781. Emlékkönyv a Királyi Magyar Természettudományi Társulat fél-százados jubileumára. Bp., 1892. Kilián Frigyes. 828 p.
782. Tóth Lajos: Állatorvosi régiségek. = Veterinarius 15 (1892) No. 8. pp. 366–375.
783. Fischer József: Állatorvosi régiségek. = Veterinarius 18 (1895) No. 8. pp. 390–397.; No. 9. pp. 436–440.

784. Dubravszky Róbert: Állategészségügy. In: Magyarország Földművelése. 1896. Kiadja a földművelésügyi m. kir. minister. Bp., 1896. Hornyánszky. pp. 409–439.
785. Lauschmann Gyula: Adatok a magyarországi járványok történetéhez, tekintettel Székesfehérvár városára. Székesfehérvár, 1898. Csitári ny. 67 p.
786. Szily Kálmán: Az első állatorvosi könyv magyar nyelven. = Természettudományi Közlöny 31 (1899) No. 8. pp. 460–463.
Martin Böhme könyvéről
787. Nádaskay Béla: Az állat-anatomia fejlődése. Bp., 1901. pp. 15–56. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 5.)
788. Fraknói Vilmos: A Korvina-könyvtárban másolt kéziratok Emich Gusztáv gyűjteményében. = Magyar Könyvszemle (Új folyam) 10 (1901) No. 4. pp. 337–348.
Benne: leírás a juhok betegségéről
789. Rodiczky (Sippi) Jenő: A hazai vadászat multjáról és jelenéből. Bp., 1902. Pallas ny. 60 p.
790. Kovách Aladár: Lókultusz maradványa a tolnamegyei Sárközben. = Ethnographia 14 (1903) No. 3. pp. 139–141.
791. Zimmermann Ágoston: A patkó eredetéről, vonatkozással az Árpád-ház-korabeli magyar leletekre. = Állatorvosi Lapok 28 (1905) No. 14. pp. 441–450.; No. 15. pp. 473–483.; No. 16. pp. 517–523.; No. 17. pp. 550–558. és ua.: Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle 13 (1906) No. 2. pp. 55–69.
Németül is: Zimmermann, August: Zur Geschichte des Hufeisens in Ungarn mit Bezugnahme auf die Grabfunde aus der Arpadenzeit. = Zeitschrift für Thiermedizin, 1907. pp. 315–335.
792. Szántó Jakab: Párhuzam a régi állatgyógyászat és a modern állatorvosi tudomány között. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 5. pp. 57–58.; No. 7. pp. 79–81.
793. Tolnai Vilmos: Régi lóorvosságok. (Mesterházy Péter jegyzőkönyve a XVII. sz. végéről.) = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 17. pp. 200–202.
794. Aujeszky Aladár: A m. kir. Állami Bakteriológiai Intézet története. = Állatorvosi Lapok 30 (1907) No. 21. pp. 260–263.
795. Arányi Erzsébet: Fertőző betegségek Magyarországon. 1600–1650. Bp., 1911. Stephaneum. VIII, 42 p. (Művelődéstörténeti értekezések 58.)

796. Kemény Herman: Szemelvények régi állatorvosi kéziratokból. = Állatorvosi Lapok 36 (1913) No. 3. pp. 33–34.
Unicus
797. Wertner Mór: A magyarországi járványok történetéhez. = Köz-
egészségügy 6 (1914) No. 2. pp. 14–16.; No. 3. pp. 22–24.
798. Zimmermann Ágoston: A nyirokérrendszer anatómiájának törté-
nete. = Állatorvosi Lapok (Melléklet). Husszemle 10 (1915) No. 7.
pp. 25–26.
799. Guoth György Endre: A patkolástan történetéből. = Állatorvosi
Lapok 38 (1915) No. 31. pp. 202–204.
800. Magyary-Kossa Gy: A doping. = Állatorvosi Lapok 41 (1918) No.
10. pp. 77–79.; No. 11. pp. 85–87.
801. Győry Tibor: Marginalia medicohistorica. Ló – mint dr. med. =
Népegészségügy 1 (1920) No. 16. p. 581.
802. Hajnal József: Képe azon szarvas marha veszélynek, mely orszá-
gunknak több nemes megyéjében uralkodott 1835/36. (Tekéntetes
Nemes Somogy Vármegyének Közhasznára Kiadta Eörs Lajos,
ugyan ezen nemes megyének rendes barom orvossa). = Állatorvosi
Lapok 44 (1921) No. 11–12. pp. 67–69.
803. –t. [Turán Géza]: A sero- és chemotherapia ősfarmái. = Állatorvo-
si Közlöny 22 (1925) No. 9–10. pp. 41–43.
804. –t. [Turán Géza]: Az organotherapia ősfarmái. = Állatorvosi Köz-
löny 22 (1925) No. 11–12. pp. 56–58.
805. Rieck, Wilhelm: Das Gestüt Babolna um 1828. = Veterinärhisto-
rische Mitteilungen 5 (1925) No. 12. pp. 45–48.
806. Lenhossék Mihály: A Magyar Tudományos Akadémia szerepe a
magyar anatómiai irodalomban. In: A Magyar Tudományos Aka-
démia első évszázada. 1. köt. Bp., 1926. Akadémia. pp. 153–160.
Klly.: Bp., 1926. Akadémia. 10 p.
807. Marek József: A Magyar Tudományos Akadémia és az orvosi tu-
dományok fejlődése az utolsó száz év alatt. In: A Magyar Tudomá-
nyos Akadémia első évszázada. 1. köt. Bp., 1926. Akadémia. pp.
161–201. és klly.: Bp., 1926. Akadémia. 41 p. és ua.: Marek József:
A Magyar Tudományos Akadémia befolyása az orvosi tudományok
fejlődésére az utolsó száz év alatt. = Állatorvosi Lapok 49 (1926)
No. 4. pp. 47–48.; No. 5. pp. 62–63.
A szerző tárgyalja a magyar állatorvostudomány fejlődését is

808. Turán Géza (–n –a): A vérátömlesztés ősfarmái. = Állatorvosi Közlöny 23 (1926) No. 1–2. pp. 44–46.
809. Ágoston Béla: Krózus. (Károly király koronázási háttaslovának betegségei és kitömetése). = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 7. p. 104.
810. Magyary-Kossa Gyula: A legrégibb magyar állatorvosi emlékek. = Állatorvosi Közlöny 24 (1927) No. 4–6. pp. 62–65.; No. 7–9. pp. 122–124.; No. 10–12. pp. 185–187.
811. Anonymus: Száz- és kétszázéves emlékek, amelyeknek ragyogása ma sem halványult el. = Állatorvosi Közlöny 24 (1927) No. 4–6. pp. 89–93.
812. Porkoláb István: Lalieh és Morvai urak gyógymódja. = Veszprémi Hirlap 35 (1927) No. 46. pp. 1–3.
813. Konkoly-Thege Sándor: Az állategészségügy és a kultúra haladásának kapcsolata. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXII. köt. Bp., 1928. pp. 158–163.
814. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a hazai husvizsgálat multjához. = Állatorvosi Közlöny 25 (1928) No. 10–12. pp. 172–175.
815. Magyary-Kossa Gyula: A veszettség elleni védekezés magyarországi multjából. = Állategészségügy 9 (1929) No. 12. pp. 173–175.
816. Daday András: Lógyógyászatunk multjából. = Állategészségügy 10 (1930) No. 3. pp. 29–30.
817. László Ferenc: Állatorvostörténelmi adatok a XVIII. századból. = Állategészségügy 10 (1930) No. 6. pp. 77–79.; No. 7. pp. 105–108.
818. Daday András: 100 év előtti eljárásunk takonykór esetében. = Állategészségügy 10 (1930) No. 11. pp. 163–165.
Takonykór (malleus)
819. Daday András: Adatok lógyógyászatunk történetéhez. XVII. század. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 2. pp. 23–26.; No. 3. pp. 36–37.; No. 4. pp. 51–52.
820. Daday András: Adatok 250 év előtti lóismeretünkhöz. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 13. pp. 198–199.
821. Turba István: Adatok a katonai állategészségügy fejlődéséhez. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 15. pp. 217–219.; No. 16. pp. 229–230.; No. 17. pp. 240–242.
822. Vogl Sándor: Állatgyógyászat 100 év előtt. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 20. pp. 290–291.

823. László Ferenc: Fodor Patritius fráter orvoscönyve. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 21. pp. 309–310.
824. Pettkó-Szandtner Tibor: A magyar kocsizás. Bp., 1931. Bíró Rt. 287 p., 22 t.
825. Daday András: Váralljay István címeres nemes leveléről. = Állategészségügy 11 (1931) No. 1. pp. 1–3.
826. Daday András: Állatgyógyászatunk múltjából. = Állategészségügy 11 (1931) No. 3. pp. 27–29.
827. Daday András: Állatorvos-történelmi vonatkozások Tsömeri Zay Anna „Orvoscönyv”-ében (1690). = Állategészségügy 11 (1931) No. 6. pp. 72–74.
828. Daday András: Fáy András állatgyógyászati feljegyzéseiről. = Állatorvosi Lapok 54 (1931) No. 1. pp. 8–11.
829. Daday András: Állatorvostörténelmi emlékeinkből. = Állategészségügy 12 (1932) No. 4. pp. 44–45.
830. Daday András: Adatunk lógyógyászatunk történetéhez (XVI–XVII. század). = Állategészségügy 12 (1932) No. 11. pp. 136–137.
831. Aujeszky Aladár: A háziállatok veszettség elleni ojtásának 30 éve. = Állatorvosi Közlöny 29 (1932) No. 7–9. pp. 77–83.; No. 10–12. pp. 109–113.
832. Daday András: Adatok a pestvármegyei takonykórjárványok történetéhez (1800–1850-ig). = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 4. pp. 63–64.
Takonykór (malleus)
833. Daday András: Egy veszett kutya garázdálkodása 1785-ben. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 12. p. 197.
834. Daday András: Adatok lógyógyászatunk történetéhez. XVI–XVII. század. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 16. pp. 254–25.
835. Daday András: Adatok a keleti marhavész elleni küzdelmünkhöz. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 23. pp. 341–342.
836. Daday András: Adatok a keleti marhavész elleni küzdelmünk történetéhez. = Állategészségügy 13 (1933) No. 2. pp. 15–17.
837. Daday András: Adatok a magyarországi keleti marhavész elleni küzdelem történetéhez. (1.) = Állategészségügy 13 (1933) No. 10. pp. 133–136.

838. Daday András: Adatok a magyarországi keleti marhavész elleni küzdelem történetéhez. (2.) = Állategészségügy 13 (1933) No. 11. pp. 153–156.
839. Daday András: Adatok a pestvármegyei keleti marhavészjárványok történetéhez. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 14. pp. 204–205.
840. László Ferenc: Visszatekintés a magyar állatorvosi kórszövettan első félszázadára (1876–1926). = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 16. pp. 232–233.
841. Daday András: Száz év előtti ismeretünk a ló-csiráról. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 24. pp. 341–342.
842. K. S. [Kotlán Sándor]: Az első veszettség elleni ojtás 50. évfordulójára. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 21. p. 329.
843. Hankó Béla: A magyar ló eredete. = Debreceni Szemle 9 (1935) No. 2. pp. 53–76. és klny.: Debrecen, 1935. Tisza István Tudományegyetem. 24 p. (Közlemények a Debreceni Tisza István Tudományegyetem Állattani Intézetéből 23.)
844. Hasskó Sándor: A chemotherapia fejlődése és jelentősége. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 3. pp. 36–38.
845. Daday András: 100 év előtti ismeretünk a lépfenéről. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 10. pp. 150–151.
Lépfene (anthrax)
846. Zimmermann Ágoston: A honfoglaló magyarok lovai. = Köztelek 46 (1936) No. 5–6. p. 43.
847. Magyary-Kossa Gyula: A lógyógyítás és lógondozás kezdetei Magyarországon. = Állatorvosi Közlöny 34 (1937) No. 4. pp. 56–59.
848. Vogl Sándor: Állategészségügy II. József uralkodása alatt. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 18. pp. 313–316.
849. Lória Aladár: Adalékok az északkeleti felvidék régi járványainak történetéhez, különös tekintettel Zemplénnvármegyére. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 8 (1937) No. 9. pp. 203–205.
850. Magyary-Kossa Gyula: Magyar állatorvosi emlékek. = Állatorvosi Közlöny 35 (1938) No. 3. pp. 38–39.; No. 5. pp. 70–71.
851. Hettyéssy István: Állatgyógyászati javallatok a XVI. században. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 22. pp. 411–413.
852. Daday András: Magyarország küzdelme a veszettség ellen. = Egészség 52 (1938) No. 4. pp. 95–98.

853. Daday András: Adatok a veszettség gyógyításának történetéhez. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja (Orvostörténelem melléklet) 9 (1938) No. 9. pp. 214–216.
854. Daday András: Adatok a keleti marhavész elleni küzdelmünk történetéhez. = Állatorvosi Közlöny 36 (1939) No. 3. pp. 38–39.
855. Hankó Béla: Ősi magyar háziállataink. Debrecen, 1940. Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara. 160 p. (Alföldi Magvető. Új sorozat Vol. 2. No. 3.)
856. Ajtós E. Imre: A magyar Pasteur-Intézet 50 éve. = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 15. pp. 194–196.
857. Gombocz Endre: A Királyi Magyar Természettudományi Társulat történe 1841–1941. Bp., 1941. KMTT. VI, 467 p., 20 t.
858. Daday András: Epizód a magyar állatgyógyászat történetéből. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXIX. köt. Bp., 1941. No. 7. pp. 264–266.
859. Saághy Ferenc: Időbeli szabályosság a budapesti járványok megjelenésében. = Városi Szemle 27 (1941) No. 5. pp. 751–770.
860. Szepes (Schütz) Béla: A magyarországi állatjárványok és az ellenük tett hatósági intézkedések vázlatos története. Bp., 1942. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. 72, 28 p. (Állatorvosi kézikönyvtár 27.)
861. Csósz Gyula: „A’ lovak betegségekről való orvosságok”. = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 4. p. 22.

II. AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI RENDÉSZET KÖRÉBE TARTOZÓ MUNKÁK

862. Behamb (Johann Ferdinand, I. V. D. und der Hochlöbl. Herren Stände in Oesterreich ob der Ennsz Professoris Juris Ordinarii): Von Rosstauscher-Recht. Nein und achzig ausserlesene, Decidirte Casus, und Resolvirte Fragen. Welche ausz Denen Weltberuehmtesten Rechtsgelehrten, als D. Roevenstunks, Speidels, Stauchens, Raths, Carpsous, Richters, Brunnemanns, Schwendoerffers, und andern zusammen getragen, mithin aber auff die allerfueglichste Art und Weisz, allermassen heut zu Tag gewoehnlich, in offentlichen Truck gegeben worden. Gedruckt zu Linz, Bey Joh. Jacob Mayr. Im Jahr 1678. 84 p.
- Állatkereskedelmi (szavatossági) jog*

863. Behamb, (Jo. Ferdinand JCTi Austriaci suprà Onasum): I. Neu revidirt- und mit 117. auserlassenen Decidierten Casibus auch resolvirten Rechts-Fragen, vermehrt und verbessertes Rosz-Tauscher-Recht, Cum Supplemento Selectarum Quaestionum Synopticarum ad Equestre Judicium Spectantium Ex Jo. Wilhelmi Rövenstrunck, J. U. D. Meditationibus Aedilitiis extractarum. II. Das seithero neu angefügte und annectirte Rosz-Ausleiher-Recht, Dero Pferd entweder zu Freundschaft und allerdings umbsonst, oder aber gegen gedintgen Lohn Miethweisz zu diener pflegen. Welches Aus 59. Decidirten Casibus, und resolvirten Rechts-Fragen applicirter massen gantz klar kan erlernet werden. Fancofurti & Lipsiae. Sumpt. Hieronym. Philippi Ritschelii, Bibliop. Anno 1707. 92 p.

Allatkereskedelmi (szavatossági) jog

864. Vectigal regni Hungariae, partiumque eidem annexarum Vigore cujus ab omnibus rebus ac mercibus, pecoribus item, ac pecudibus, obveniens portorium, juxta monetam Rhenensem desumendum; praeterea circa ponderabilia, & ulnatim mensurabilia, pondus, & ulnae, metretae item, & urnae Posonienses observandae erunt. Viennae, 1753. Typis J. Th. Trattner. 45 lev.

Allatkereskedelem, adó

865. A barmokrul Austriában tett rendelkezések, melyek az 1729-dik és 1730-dik esztendőben uralkodott marha döginek alkalmatosságával az uraságok majorosainak bé adott tudósításokból szedegettettek, és mind a meg őltalmazásra, mind a gyógyításra készítettettek s Urasságok, és jobbágyoknak hasznokra az ez után magát kiüthető dögnök alkalmatosságával, véle lejendő élésre, az felséges fejedelmi méltóság tisztviselői által, már harmad ízben ki botsájtattak. Nyomtatattak pedig Bétsben, a fels. romai császár, és kir. könyvnyomtató Ghélen Péter János által, 1753-dik eszt. Most pedig Szatmáry Király György által magyar nyelvre fordítottattak, s gróff Szálai Barkóczy Ferencz egri püspök által kinyomtatattak. Egerben, 1760. Bauer Károl Jóseff által. 120, 12 p.

866. A Marhák Körül való Austriai rend-tartás Melly-is Az 1729, és 1730. Esztendőben uralkodott Marha-dög Alkalmatosságával az Uraságok Gondviselőjök, Tisztartójok által bé-adott tudósításokból szerkeztetett egyben. És hogy egyszersmind Az ennekutánna elő-fordulható Marha-dögben, Mind a' Præservativa, az-az: megelőző, mind a' Curaló, az-az: Orvosló Eszközökkel miként kellyen a' Marhák körül bánni. Az Ditsösségesen Uralkodó Császári-Felség által, az Uraság és Szegénység hasznára ki-adatott: Nyomtatott Bétsben, Johann Péter Ghalen, a' Felséges Római Császár és

Catholicus Király Udvari Typografussa által 1730. Most újjabban Németből Magyarra fordítván Gróff B.[oros] J.[enői] Székely Ádám által: Nyomt. Szebenben: Sárdi Samuel által 1763-dik Esztendőben. [2], 80 p.

867. Huszty, Zacharias Theophil: Diskurs über die medicinische Polizei. 1–2. Pressburg, 1786. Bei Ant. Löw. XIV, 548 p.; XXII, 622 p.

868. Aphorismi de politia medica. Avditorvm commodo concinnavit Franciscvs Schravd med. prof. Pest. Pestini, Apvd Fratres Kilian MDCCXCV. [1795]. 3 lev., 176 p.

Gondolatok az egészségügyi rendészetről

869. Kindermann, Joseph: Vorsichtsmassregeln bey dem Einkaufe eines Pferdes. In: Oekonomischer Almanach auf das Jahr. Hrsg von Leopold Trautmann. Wien, 1802. Gassler. pp. 111–119.

Állatkereskedelem

870. Francisci Bene M. D. Professoris publici ordinarii ... Elementa politiae medicae. Budae, Typis Regiae Universitatis Hungaricae. 1807. XVI, 294, [1] p.

Az orvosi rendészet alapvonalai

871. Constituta rei sanitatis in Hungaria partibusque adnexis. Concinnata per Joannem Zsoldos ... Tom. I. ab Anno 1656–1818. [Pápa], Typis Leopoldi Streibig 1819. [10], 208 p.

Egészségügyi rendeletek Magyarországon és a csatolt részeken

872. Fényes Elek: Magyar országnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapota statistikai és geographiai tekintetben. 1–6 köt. Pesten, 1836–40. Trattner–Károlyi. 532 p., 2 lev.; IV, 680 p.; 457 p.; 479, 1 p.; 261, 1 p.; VIII, 420 p., 1 lev.

873. A' Háztartás' és Mezei Gazdaság' tudománya. Figyelmezve hazánk újabb 's régibb törvényeire, a' hajdankori hellen 's római írók', valamint az újabb érdekes munkák' előadásaira. Szerzé Balásházy János, a' Magyar Tudós Társaság' rendes tagja. I. kötet. Debreczenben 1838. Nyomtatott Tóth Lajos által. XXXII, 33–338, [2] p.; II. kötet. Debreczenben 1838. uo. XVI, 17–448 p.

Ezen belül a háziállatok és gazdasági bogarak tenyésztéséről, a lótenyésztésről, a szarvamarhák tenyésztéséről, a juhok tenyésztéséről, a kecske-, szamár- és sertés tenyésztéséről

874. Zsoldos Ignác: A' szolgabírói hivatal. Törvénykezési rész. Pápán, 1842. A reform. főiskola bet. XVIII, 401, 1 p., + Közrendtartási rész. Uo., 528 p.

A következő évben ismét megjelent

875. Buda városának törvénykönyve MCCXLIV–MCCCCXXI-ből. Kiadták Michnay Endre és Lichner Pál. – Ofner Stadtrecht von MCCXLIV–MCCCCXXI. Erläutert und herausg. von Andreas Michnay u. Paul Lichner. Pozsonyban, 1845. Wigand Károly Frigyes. XVIII, 298 p.
876. Linzbauer, Franciscus Xaver: Codex sanitario-medicinalis Hungariae. 3 tomi in 7 voll. Budae, 1852–61. Typ. caes.-reg. scientiarum universitatis.
- Tom. I. Cum effigie ac autographo seren. qum. c. r. haeredit. principis, archiducis Austriae Josephi regni Hungariae palatini. 1852–56. 19 lev., 898 p.; Tom. II. 1852. 7 lev., 822 p.; Tom. III. Sectio 1. 1853. 5 lev., 932 p.; Sectio 2. 1855. 2 lev., 953, 1 p., 2 t.; Sectio 3. 1860. 2 lev., 917, 1 p., 1 t.; Sectio 4. 1861. 2 lev., 994 p.; Sectio 5. 1861. 4 lev., 950, CLVI p.*
877. Rómer Flóris: Régi magyar orvosi rendeletek. = Győri történeti és régészeti füzetek 2 (1863) No. 4. pp. 378–380.
878. [Linzbauer F. X.]: A magyar korona országainak nemzetközi egészségügye. Az egyes igazgatási tárgyak fejlődésének történetével – hivatalos adatok nyomán. Buda, 1868. Egy. ny. 147, 125 p.
879. Röhl, Moritz Friedrich: Az állati járványok, tekintettel az osztrák és német törvényhozásra. Állatorvosok és orvosok számára. Ford. és az állatjárványi magyar törvények- és rendeletekkel bővítette Rózsahegyi Aladár. Bp., 1882. Orvoskönyvkiadó-társulat. XI, 488 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 40.)
880. Vomacka Adolf – Detsinyi Frigyes: A recepturának kézikönyve. Tartalmazza leltárral együtt az orvosi és nem orvosi vegykészítmények, valamint állat- és kezeladási gyógyszerek árszabását. Bécs, 1884. Perles. 227 p.
881. 1888. évi VII. törvénycikk az állategészségügy rendezéséről. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázattal ellátta dr. Azary Ákos. Bp., 1888. Ráth Mór. II, 53 p.
882. Dubravszky Róbert: A magyar közigazgatás szervezete és az állategészség-rendőri igazgatás. Bp., 1889. M. kir. földmívelési miniszterium. VIII, 263 p.
883. Nagy Sándor: Ne bánts az állatot! Az állatvédő törvények példákban. A magyar nép- és ifjúság számára írta... Bp., 1893. 186, 1 p. (Az országos Állatvédő-egyesület könyvtára 1.)
884. Veterinär-Normalien, betreffend die Organisation des österr. und des ungar. Veterinärwesens einschliesslich Bosniens und der Her-

zegowina. Sammlung von Veterinär-gesetzen und Verordnungen, unter Mitwirkung der Herren: ... Prof. Dr. Frz. Hutýra... herausgegeben von Alois Koch. I. Band.: Das Civil-Veterinärwesen. Wien, 1894. Verlag von Moritz Perles. 894 p.

Folytatása: II. Band: Das Militär-Veterinärwesen

885. Dubravszky Róbert (összeáll.): Az állategészségügyi rendeletek gyűjteménye. Bp., 1895. Pesti Könyvnyomda rt. V, 284 p.
886. Nagy Sándor (kerek): Állatvédők törvénykönyve. Az állatvédelemre és állategészségügyre vonatkozó törvények és rendeletek betűsoros gyűjteménye. Bp., 1898. Grimm Gusztáv. 88 p.
2. bőv. kiad.: Bp., 1899. Grimm Gusztáv. 101 p.; 3. bőv. kiad.: Bp., 1904. Országos Állatvédő-Egyesület. 104 p.; 4. bőv. kiad.: Bp., 1909. 168 p.
887. Borovszky Samu: Németújvár húsvágási rendtartása 1648-ban. = Magyar Gazdaságtörténeti Szemle 7 (1900) No. 1. pp. 37–38.
888. Kerekes György: A régi magyar törvények közgazdasági vonatkozásai. Bp., 1901. Márkus. 53 p. (Klly. a Kereskedelmi Szakoktatásból.)
889. Állategészségügyi rendeletek. Összegyűjtötte és kiadja Koós Mihály és Fokányi László. Bp., 1902. Franklin-Társ. XX, 436 p.
Folytatása: Fokányi László: Állategészségügyi törvények, rendeletek és elvi határozatok. 1905–1909. 1–3 köt. Bp., 1905–1909. Ifj. Nagel Ottó. 301 p.; 716 p.; XXIII, 496 p. Átdolg. kiad.: Bp., 1912.
890. Jelentés a VIII. nemzetközi állatorvosi kongresszusról. Szerk.: Rátz István. 1–3. köt. Bp., 1905–1906. Kilián Frigyes.
1–2. köt.: Előadói jelentések. IX, 848., VIII, 704 p.; 3. köt.: Előkészítés. Tárgyalások. Határozatok. XLIV, 358 p.
891. Relković Néda, davori: Buda város jogkönyve (Ofner Stadtrecht). Bp., 1905. Stephaneumn. 308 p. (Művelődéstörténeti értekezések 12.)
892. [Hutýra Ferenc]: Hammurabi törvénykönyve. = Állatorvosi Lapok 30 (1907) No. 1. p. 10.
893. Húsvizsgálók törvénykönyve. A húsvizsgálatra vonatkozó és ezzel kapcsolatos törvények, rendeletek és elvi határozatok. Összeáll.: Fokányi László. Bp., 1911. Franklin. VIII. 165 [2] p.
894. Kovács József: Az állatbiztosítás fejlődése és szervezete Európában, tekintettel hazai viszonyainkra. Bp., 1913. Pátria. XI [1], 468 p.

895. Guoth György Endre: A német patkolóiskolákról és a patkolóiparra vonatkozó törvényes intézkedésekről. = Állatorvosi Lapok 38 (1915) No. 43. pp. 280–282.
896. Révész Sándor: A zsidók hússzemle- és étrendi szabályai. = Állatorvosi Lapok Hússzemle 11 (1916) No. 1. pp. 1–2.
897. Pataki Jenő: Apafi rendelete a sodomia ellen. = Erdélyi Orvosi Lap 2 (1921) No. 2. p. 32. és klny.: Cluj–Kolozsvár, 1921. Minerva rt. 4 p.
898. Kolosváry Bálint: Vadászati jog. Tanulmányok a jogtörténet, magánjogi dogmatika és a tételes magánjog köréből. Bp., 1923. Studium. 364 p.
899. Diósszilágyi Sámuel: Az első magyar Orvosi Rendtartás. = Magyar Orvos 5 (1924) No. 12. pp. 204–207.
900. Rothschnek Jenő: Az élelmiszerek hamisítása és ellenőrzése a régi időkben. = Természettudományi Közlöny 56 (1924) pp. 71–76.
901. Atzél Elemér: Az egészségügyi közigazgatás története hazánkban. = MONE. Orvostársadalmi Szemle. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének Időszaki Hivatalos Közlönye 2 (1925) No. 6. p. 11.; No. 7. pp. 10–12.; No. 9. pp. 7–8.; No. 11. p. 9.; No. 12. pp. 10–13.; 3 (1926) No. 4. pp. 68–69.; No. 5. pp. 90–91.; 4 (1927) No. 1. pp. 5–6.; No. 2. pp. 24–25.
902. Magyary-Kossa Gyula: Adatok a hazai húsvizsgálat múltjához. = Állatorvosi Közlöny 25 (1928) No. 10–12. pp. 172–175.
903. Magyary-Kossa Gyula: A húslátókról. In: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 157–161.
904. László Ferenc: A hazai húshygiene történetéről. = Állategészségügy 9 (1929) No. 12. pp. 176–178.
Hozzászólás: Hettyéssy István: A hazai húshygiene történetéről. [Hozzászólás László Ferenc cikkéhez.] = Állategészségügy 10 (1930) No. 3. p. 37. + László Ferenc: Válasz dr. Hettyéssy Istvának. = Állategészségügy 10 (1930) No. 3. p. 38.
905. Weis István: Egészségügyi igazgatásunk fejlődése. In: Mártonffy Károly (szerk.): Fejezetek a közjog és közigazgatási jog köréből. Némethy Károly születésének 70. évfordulójára és a „Magyar Közigazgatás” félszázados fennállása alkalmából. Bp., 1932. Pallas. pp. 234–241.

906. Sághy Ferenc: A magyar egészségügyi közigazgatás kialakulása és két fő problémája. Bp., 1939. Kis Akadémia. 32 p. (A Kis Akadémia könyvtára 33.)
907. Állategészségügyi törvények, rendeletek és elvi jelentőségű határozatok. Összeáll.: Schwanner Jenő. Bp., 1941. Stephaneum. XXX, 642 p.
908. Tóth László: Az orvosi jogszabályok magyarázatos gyűjteménye. Előszóval ellátta Verebély Tibor. Bp., 1941. Novák. XVIII, 672 p.
909. Biró Béla: Adatok az egészségügyi rendészet történetéhez. = Népegészségügy 24 (1943) No. 24. pp. 891–895.
910. Tárkány Szücs Ernő: A juhtartás népi jogszabályai Bálványosváraalján. Kolozsvár, 1944. Erdélyi Múzeum-Egyesület. 14 p. (Erdélyi Tudományos Füzetek 189.)
Klly. az Erdélyi Múzeum 1944. évi 3–4. számából

ÁLLATGYÓGYÁSZATI ISMERETTERJESZTŐ, NÉPSZERŰSÍTŐ KIADVÁNYOK

911. Badracharzan, Matthäus – Zey, Andreas: Erklärung derer tugendreichen, nutzbaren und heilsamen destillirten Oelen, auch andern Arzeneyen vor Menschen und Vieh, Pferde, Schaafe, Bienen, & c. Aus der Stadt Waralin des Königreichs Hungarn. [H. n., é. n.] 12 lev.
*XVII. századi pozsonyi nyomtatványnak tartják.
Magyar fordításban is megjelent, utóbbi valószínűleg 1744-ben, ezzel a címmel: Olajoknak több másféle nagyhasznu orvosságokkal egyben, melyek az ember egészségére mind kívül mind belől igen hasznosan szolgálhatnak... [H. n., é. n.]*
912. Nottenstenné Veronika (szerk.): Országunkban kárt-tévő sáskák tábora, tudni-illik: Istennek igaz ítéletiből Magyarországbán és Erdélyben s környülünk lévő szomszéd tartományokban is támadott számtalan sáskák serege által lett károknak együgyű versek által való lerajzoltatások: A melly mind nekünk mostan élőknek, s mind a következő nemzetségnek emlékeztetésére és meg-intésére két siralmas acrosticumokban foglaltatott 1748. esztend. Most ismét másodsor ki-adatott Budán, 1749. 8 lev.
913. M. Catonius de re rustica praecepta aphoristica per locos communes digesta. Editio novissima. Budaë, 1758. Landerer. [4], 91 p.
914. Ángliai méhes-kert, melly A' Méhekkal való bánásnak mesterségét, és titkait szemünk elejbe terjeszti. Azokat, mellyeket a' régi, és új Írók e' dologról irtak; meg-jobítva, rövid summába foglalja és A' Méh-kasok el-készítésének egy új, és igen hasznos módjával együtt, a Méhes-Gazdáknak eddig fel-talált minden módoknál hasznosabb, kevesebb költségű, és fáradságu rendet nyújt, mellyet Ki adott Ángliai nyelven Gedde János, és helyben hagyott a' London-béli Királyi Tudós Társaság 1721-dik Esztendőben, most pedig Német nyelvből Tekentetes Nemes Szattmáry Király György T. M.

Borsod Vármegye Törvény-székének egyik tagja, a' Méhes-Gazdáknak hasznokra Magyar nyelvre fordított 's-maga különös jegyzésével-is meg nagyobbított. Eger 1759. Nyomt. Bauer Károly Lajos. 301 p., 3 t.

2. kiad.: Eger 1768. uo. 196 p., 4 t.; 3. kiad.: Eger 1781. A püspöki iskola bet. 196 p., 4 t.

915. [Pálfi Lőrinc]: Erdélyi méhecske Melly A' Méhekkal való bánásnak titkait, és mesterségét rövid summában foglalván, szemünk eléibe terjeszti. Mellyet Sok írásokból, 's hasznos experientiákból ki tanúlt, és egybe szedett Seraphicus Szent Ferencz Minorita Conventualis Szerzetiben lévő egy áldozó Pap És egy nagy Méltóság Nemzetéhez valo szeretetétől viseltetvén dicsiretes Költségével világosságra bocsátott. Előljárók engedelmeből. Kolosváratt, 1762. Az Akadémiai Bet. 2 lev., 5–96 p., 4 lev.

2. kiad.: Kolosváratt, 1767. uo. 2 lev., 5–96 p., 4 lev.; 3. kiad.: Kolosváratt, 1785. uo. 96 p., 4 lev.

916. Gazda ember könyvecskéje, mellyben arra tanittatik, hogy az ő rendes hivataljának követése közben mi módon viselje magát, hogy munkája Istennek előtte kedves, lelkére nézve pedig idvességes lehessen. Angliában írta ezt Wood Edward sz. i. m. doktor hallgatóinak számokra, a maga nemzete nyelvén, mostan pedig azon ánglus nyelvből a tizedszeri kiadás szerént magyarra fordította Weszprémi István med. doctor. Szebenben, 1768-dik esztendőben. Nyomtattott Sárdi Sámuel által. 64 p.

Ua. 2. szakasz. Posonyban, 1776. Ny. Landerer Mihály. 77, 67 p.

917. Molnár János: Pásztor-ember, avagy a' pásztorok tanításáról két könyv. I. A Pásztorok Betsületéről, Isten és ember előtt, II. A' Pásztorok kötelességéről 1. Urokra nézve. 2. Magokra, 's Társaikra nézve. 3. Az Istenre nézve. Posonyban 1775. Landerer Mihály' betüivel. 7 lev., 224 p., 2 t.

918. A' barom-állatok seb-gyógyítása tudományáról irtt könyvek, mellyeket Wolstein Amadeus János az Orvoslás, és Seb-gyógyításnak Doktora, Felséges Tsászári, 's Királyi Állatok Ispitályának Direktora, 's orvosló Tudományának mostani Tanitoja Német nyelven ki-adott, most pedig Tolnay Sándor Egy az Embereket, és Barmokat orvosló Tudománynak Tudosai közzül Nemzetének köz hasznáért tulajdon költségével Magyar nyelven Királyi Privilegium alatt ki-botsátott. Bétsben, Nemes Kurtzbek József betüivel. 1785. [28], 375 p.

919. A' meg romlott, és különbb féle nyavalyában sinlödö, mint pedig a sértő Eszközök által meg sebesített Állatoknak Orvoslásáru, 's

Gyógyításáról való Oktatás, melyet Wolstein Amadeus János ... Német Nyelven ki-adott, most pedig ... Magyar Nyelven ki-botsátott Szekér Károly János. Bétsben 1785. Nemes de Kurtzbek József Betüivel. [40], 211, [5] p.

920. Fugger Márk urnak a' lóvak neveléséről irtt könyve, melyet Wolstein Amadeus János Az Orvoslás, és Seb-gyógyításnak Doktora Bétsben a' Felséges Tsászári, 's Királyi Barmok Ispitályának Direktora, és orvosló Tudományának Professora az 1578-ik esztendőben költ Editio szerént némelly Jegyzésekkel együtt, és második Részszel meg-tóldva ékessebb Német nyelven ki-adott, most pedig Tolnay Sándor Magyarra fordított, és Királyi Privilegium alatt ki-botsátott. Első rész. Bétsben, 1786. Nemes Kurtzbek József betüivel. [14], 140, [2] p. + [Második rész]: A' pusztai, hadi, és házi méneseokről irtt könyv, melyet Wolstein Amadeus János Az Orvoslásnak, és Seb-gyógyításnak Doktora Bétsben a' Felséges Tsászári, 's Királyi Barmok Ispitályának Direktora, és orvosló Tudományának Professora Német nyelven ki-adott, most pedig Tolnay Sándor Magyarra fordított, és Királyi Privilegium alatt ki-botsátott. Második rész. Bétsben, 1786. Nemes Kurtzbek József Betüivel. 173, [2] p.
921. Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn, in welchem die vorzüglichsten Oerter des Landes in alphabetischer Ordnung angegeben, ihre Lage bestimmt, und mit kurzen Nachrichten, die im gesellschaftlichen Umgange angenehm und nützlich sind, vorgestellt werden. Von Johann Matthias Korabinsky. Mit einer Postkarte, durch deren Beyhilfe man sich einen vollständigen Ideal-Atlas dieses Reichs selbst entwerfen kann. Pressburg, zu finden im Weber und Korabinskyschen Verlage. 1786. 858, [38] p.
922. Magyar Vergilius. Első darab. Máro Vergílius Publiusnak Eklogái az az: válogatott pásztori versei. Fordította Kőszegi Rájniss József. Pozonyban, Fűskúti Landerer Mihály költségével és betüivel. 1789. 14, 238 p.
Második darab: Máro Vergílius Publicusnak Georgikonja. Az-az gazdaságra tanító versei. Fordította Kőszegi Rájniss József. Az ő halála után kiadta Póka-Teleki Kondé József Benedek. Pesten, Trattner Ján. Tamás betüivel. 1814. LXVIII, 288 p.
923. Kurze Abhandlung von den inn-und äusserlichen Krankheiten, und sonstigen Beschädigungen, welche den Pferden bei der Armee im Felde, und Quartier am gewöhnlichsten zustossen ... Nebst einigen Pferdoperationen ... und einem Verzeichnisse der Arzneimitteln ... Von Johann Wopperer ... Temesvár 1790. Gedruckt bei Anna Lechnerin, Wittwe. [2], 112 p.

2. kiad.: Pest, 1799. Gedruckt bey Mathias Trattner. 158 p.
Azokról a belső és külső betegségekről, egyéb sérülésekről, amelyek a hadsereg lovainál a harcmezőn és a szálláson a leggyakrabban előfordulnak...

924. Szükségben segítő könyv, vagyis haszonnal gyönyörködtető hiteles történeteken, és jeles példákön épült tanítások, mint kelljen az embernek élete mindennemű környülállásaiban magát viselni, hogy sorsával megelégedetten élhessen, és ennél fogva szerentsés és boldog lehessen; gazdaságát a legjobb karba helyeztethesse, és minden váratlan esetekben mind magán, mind embertársain segíthesen. Német nyelvből fordította és Magyarországra alkalmaztatta Kömlei János. Pesten, 1790. Stahel és Kilián. XII, 518 p., 2 lev.
2. kiad.: Pesten, 1822. Eggenberger. IX, 518 p., 1 lev.
925. Természet-könyve. A' hortobágyi pásztor és a' természet-visgalo. A' Nem-Tudósok Kedvéért írta Jeney György. Pesthenn 1791. Pátkó Ferentznek Betüivel. IV, 224 p., 2 t.
926. [Verseghy Ferenc]: Patikai Lukátsnak³⁸ egy meg-lelt, próbáltt és okos szántó-vető embernek Oktatásai a' lovaknak, szarvas-marháknak, juhoknak és sertéseknek betegségeiről, 's azoknak gyógyításáról. A' Szükségben segítő Könyv' Olvasóinak. Pesten és Budán 1792. Weingand János Mihály Könyvárosnál. VI, 197 p.
Faksimile kiadásban ismét megjelent
927. [Kováts Ferenc]: A' Pusztában kiáltónak szava; az az: Mezei beszélgetések, mellyek a' Pásztoroknak a' mezőkbe, és pusztákon mondatnak. Budán 1794. A' királyi Akadémiának betüivel. 48, [10] p.
Ua.: Buda, 1796. Egyet. ny. 166, [8] p.
928. Barmokat orvosló-könyv, mellyet a' köz-jónak hasznára ki-botsáttolt Tolnay Sándor, a' barmokat orvosló tudománynak tudósa, és Pesten a' királyi Universitasban közönséges királyi professora. Pesten, 1795. Fűskúti Landerer Mihály betüivel. [16], 309 p., 3 t.
929. A' lovak' orvosolásáról. Írta Báró Szind, egy Hadi Lovas Seregnek Ezredese, és a' Kolóniai Választó Hertzegnek Fő Lovász-Mestere. Magyarra fordította Német Mihály, Sövény-házi Plébános. Pozsonyban 1796. Wéber Simon Péter költségével és betüivel. XVIII, 247 p.
Újabb kiad.: Kassa – Pozsony, 1818.
930. A szarvasmarhának nyavalyáival való bánásnak módja. [H. n.], 1796. [Ny. n.] 21 p.

³⁸ Verseghy Ferenc álneve (– a szerk. megj.)

931. Kotzian, Anton: Prüfung der Ursachen von der Hornviehseuche, mit dem Vorschlage aus was für Urt derselben am fichersten Einhalt gerhen merden Köñne Wien, 1796. Kurzböck. 176 p.
932. Rohr, Conrad: Der Kurschmied in der Noth, oder Alles in einem. Agram, 1796. Gedr. mit k. k. bischöfl. Schriften. XVI, 108, 6 p., 1 t.
933. [Szeitz Leó]: Huszon-öt Esztendőre szegődött Házi's Mezei Szolga, avagy: Az Astronomiai Tudomány szerént, a' Tsillagoknak s' több Égi-testeknek 25 Esztendő's Kalendárium-formában való rövid leírása, a'hol is hórul hóra, mindenikében egész esztendő által előfordulandó Házi 's Mezei Munkák és némelly Köz-dolgok, a' régieknek figyelmetes vigyázásokból meg-emplittetnek. Vátzon 1797. Nyomt. Maramarossy Gottlieb Antal betüivel 's költségivel. 80 lev.
934. Michaelis, Jakob: Von der Viehseuche, welche in Schellenberg Einem Dorfe zwischen Hermannstadt und dem Rothenthurmerpasse im Jahr 1795 gewüthet hat. = Siebenbürgische Quartalschrift VII (1801) No. 3. pp. 189–203.
935. Néma Mester, az-az: olly' házi könyvetske, mellyben Némelly különös Köz-Jóknak fel-jegyzései egybe-szerkeztetve fel-találtatnak. Irattatott Szegeden S***E** által. A' Magyar Nemzetnek javára. Po'sonyban és Pesten 1802. Fűskuti Landerer Mihály költségével és betüivel. 126 p., 3 lev.
Később több kiadásban is megjelent
936. Ovidius Naso: Magyar Ovid, az általváltozásokról szabad fordításban. Viski T. Pál által. I. darab. Kolosváratt, 1802. Ref. Koll. 11 lev., 348 p., 2 lev.
Több kiadásban is megjelent
937. Oeffner Joseff Urnak a' Keszthelyi Gazdaság mívelő Társaságban a' barmok nyavájaja Orvos Doktorának, és Professorának, az Himlőnek a' Juhokban való bé-oltásáról irt oktatása; mellyet a' Felséges Királyi Fő Igazgató Tanács kegyelmes parantsolatlyából magyar nyelvre fordított Orvos Doctor Szöts András Kolosvári Physicus. Kolosvart [1803]. Nyomt. Hochmeister Márton betüivel. 30 p.
Latinul is: Pesthini, 1803. Typ. Math. Trattner. 32 p.
938. A' Lovak' külső szép, vagy rút termetek', 's hibái' Meg-esméréséről, és azoknak belső, 's külső betegségek' Orvoslásáról. Irta Tolnay Sándor, a' Barmokat orvosló Tudománynak Tudósa, és Pesten a' Királyi Universitásban rendes Professora. Két Rézre metszett Táblákkal. Po'sonyban és Pesten 1804. Fűskúti Landerer Mihály' bötüivel. [14], 218 p., 2 t.
2. kiad.: Buda, 1816.

939. Ammon, Karl Wilhelm: Bemerkung über die asthenische Brustentzündung, oder die sogenannte Lungenfäule bei Pferden. = Patriotisches Wochenblatt für Ungern, 1804. Bd. III. No. 34. pp. 155–168.
940. Bretschneider Karl: Etwas über die gangbare Meinung vieler Ausländer, dass das Dasein der Rindviehseuche in Deutschland allein dem ungr. Rindvieh, welches das zur Hervorbringung derselben wirkende gift aus seinem zur erzeugung desselben vorzüglich geeigneten Vaterlande mitbringt, zuzuschreiben sei. In: Ungrische Miscellen. Herausgegeben von Dr. Joh. Karl Lübeck. Bd. I. 2. Heft. Pesth, 1805. K. A. Hartleben. pp. 8–13.
941. Kiirtó Módgya és Szerei az ártalmas férgeknek minden méreg nélkül, vagy is Megérthető Tanítás, mint kellyen az egereket, patkányokat, legyeket, tetveket, földi bolhákat, hangyákat, rókákat, hörsöket, vakondokat, mezítelen tsigákat, zsizsiket, hernyókat, svábbogarakat, lőtetveket, szút és molyt olyan szerek által kivesztetni, mellyek az ember' életének és egészségének nem ártanak. Három toldalékkal egyetemben, A' beteg marhák körül való forgolódás' módgyáról: az öszvetörött portzolán és egyéb agyag edényeknek helyes öszveragasztásokról: és a' boretzetnél finomabb etzetnek kevés költségbe kerülő készítéséről. Pesten 1805. Eggenberger Jó'sef Könyvárosnál. [4], 55 p.
2. jav., bőv. kiad.: Pesten, 1822. uo. 84 p.; 3. jav., bőv. kiad.: Pesten, 1831. uo. 106 p., 1 lev.
942. [La Barthe, M. de]: Handbuch des Reiters zum Behuf der Offiziere bey der Kavallerie, von der nöthigen Kenntniss der Pferde, ihren gewöhnlichsten Krankheiten, den einfachsten und wohlfeilsten Mitteln dagegen nebst der Erklärung der überlichsten und nothwendigsten Operationen bei den Pferden. Pesth, 1805. Trattner. [4], 480, [10] p.
Lovasok kézikönyve a lovasság tisztjeinek hasznára, a lovak szükséges ismeretéről, a leggyakoribb betegségekről...
943. Pallérozott mezei gazdaság mellyet a' magyar mezei gazdaság' tökéletesebbítésére a' haza' természetéhez 's a' nemzet állapotjához szabva theoretice és practice kidolgozott Kisszántói Pethe Ferentz.
Első darab. Sopronban 1805. Szisz Antal Jó'sef nyomtatószerivel. [10], XI–XV, 776 p., 3 t.
Második darab. Posenban 1808–13. Belnay' maradéki' nyomtatószerivel. XXII, 709 p.
Harmadik darab. Bétsben 1814. Kiadta a Nemzeti-Gazda-hivatal. [6], 7–52, 160, 216, 56, 127 p.

A harmadik darab tartalama: A' Mezei Gazdasághoz tartozó Baromokról 's egyéb szelíd állatokról azoknak tenyésztésekről és haszonvételekről. Ezen belül: I. szakasz: Baromtenyésztés általában. II. szakasz: Lótenyésztés. III. szakasz: Szarvasmarhateyésztés. IV. szakasz: Juhtenyésztés. V. szakasz: Disznótenyésztés. VI. szakasz: Aprómarhateyésztés. VII. szakasz: Méhtenyésztés.

Az első és a második darab a növénytermesztésről szól

944. Száz esztendőre szőlő ujjolag fordított, kijobbitott és megöregbitett Kalendarium, 1805-dik esztendőtil fogva 1905-dikig, mellyben a bujdosó csillagokrul való értekezésenn, a husvétnak és pünkösdek tábláinn, a holdnak mutatóján és két mulatságos történetenn kívül feltalállyák a gazdák az ugy nevezett földművelők reguláit is sok egyéb hasznos tanításokkal együtt, a külömbféle kalendáriumokról és üdőszámlálásokrul, a mennyörgés alatt való magunk viseléséről, a mezei gazdaságrul, az egészségnek fenntartásáról, a természetnek külömbféle mértékleteirül, és az üdő változásainak előre való gyánításáról. Pesten [1805.] Eggenberger József. 134 p., 3 lev.
945. Torkos, Christoph: Bemerkungen über die Drehkrankheit der Schafe und andere Krankheiten, mit beygesetzten Mitteln, wie denselben vorzukommen und abzuheffen sey. Pressburg, 1807. Gedr. mit Benay'schen Schriften. 3 lev., 7–45 p.
946. [Verseghy Ferenc]: A' hamar és ócsón gyógyító ló-orvos, avvagy értekezések a' Lónak szépségeirül, hibáirül, nyavalyáirül 's azoknak gyógyításáról, és a' lovoknak gondviseléséről, kivált az útonn. Megtoldva Hasznos Oktatásokkal a' szarvas marháknak nyavalyáirül, 's azoknak gyógyításáról, és kivált 'a Marhadögrül. Külömbféle jó könyvekbül magyarra tetette, saját költségeinn kiadatta, és Pesti könyváros böttýában árúllyá Eggenberger József. Pestenn 1807. Ny. n. 152 p.
947. Abrichtungs-Reglement für die Cavallerie der Insurrection des Adels von Ungarn. Auf höchsten Befehl Sr. k. k. Hoheit des Erzherz. Palatinus entworfen. Pesth. 1809. Bei Konrad Adolf Hartleben. 111, 9 p.
948. Pilger Fridriknek kapitány és barmot-orvoslónak könyve, A' Marha Tartásról; Mellyben megírja: I. Hogy kelljen Marhákat vállasztani, vásárlani, és szaporítani, II. Azokat táplálni, tartani, és nemesíteni. – III. Óltalmazni, Betegségeket megesmérni, elhárítani, és megjavítani. A' Tanulóknak és Gazdáknak számokra fordította D. F. S. [Deáki Filep Sámuel]. Pesten 1809. Nyomtattatott Trattner Mátyás Cs. Kir. Priv. Könyvnyomtató betűivel és költségével. VIII, 488. p.

949. Lübeck, Johann Karl: Allgemeines ökonomisches Lexikon, oder Erklärung der Worte und Belehrung über alle Gegenstände, welche bey einer vollständigen Landwirtschaft im Allgemeinen, nämlich: bey dem Acker-, Garten-, Obst-, Holz-, Wein- und Wiesenbau; bey der Rindvieh-, Pferde-, Schaf-, Schweine-, Geflügel-, Fisch- und Bienenzucht; bey der Jägerey und dem Forstwesen; bey der Bierbauerey und der Essigsiederey; bey Küchen- und häuslichen Frauenzimmergeschäften; bey der branntwein-, Kalk- und Ziegelbrennerey; bey der Anlegung wirtschaftlicher Gebäude; bey der Thierheilkunde, und bey allen landwirtschaftlichen Verrichtungen überhaupt vorkommen. Mit Beschreibung der Kennzeichen, Eigenschaften, Pflege und des Nutzens aller in Oekonomie brauchbaren Pflanzen, Thiere, Mineralien, Baumaterialien und anderer verschiedenen zu benutzender Dinge. Für Gutsbesitzer, Oekonomen, Arendatoren, Kameral- und herrschaftliche Beamte. I–II. Bd. Mit Kupfern. Pesth 1812. Bei K. A. Hartleben. VIII p., 8 lev., 456 p.; 1 lev., 432 p., 6 t.
950. Baromorvos-könyv. Német nyelven készítette Rohlwes János Miklós Burkus Királyi Baromorvos, a' Márki Gazdasági-Társaság' rendes Tagja. Magyar nyelvre fordította, szabadon Egy A' Bétsi Tsászári Főiskolában Gazdasági Tudományokat Tanuló Magyar Hazafi [Kerekes Ferenc]. Kiadta A' Nemzeti-Gazda-Hivatal Bétsben MDCCCXIV-Edik [1814] Esztendőben. 210, [2] p.
2. kiad.: Kolozsvár, 1827.; újabb kiad.: Pest 1854.
951. Marienburg, Lukas Joseph: Oekonomischer Universalkalender, enthaltend einen Feld-, Wiesen-, Forst-, Weinbergs-, Blumen-, Küchen-, Obstgarten-, Bienen-, Fischzucht-, Federviehzucht-, Schafzucht-, Schweinezucht-, Rindviehzucht-, Pferde- und Jagd-, Hausgeschäfts-, Küchen-Witterungs- und Gesundheitskalender nach den neuesten Grundsätzen und Erfahrungen im Gebiete der zur Haushaltung gehörigen Pflanzen, Thiere u. Menschen. Hermannschoft 1816. Im Verlag bey Martin v. Hochmeister. 446 p., 1 lev.
952. Lucius Junius Moderatus Columella XII Könyvei, A' Mezei Gazdaságról, és egy különös Az Élőfákrol, melyet Nemzete javára, mint eddig csak nem egészen esméretlen és megbetsülhetetlen Kintset világosságra hozott, és Magyar nyelvre fordítva felfedezett: Nemes Fábián Jó'sef a', Veszprémi Ref. Ekklisiai Társaságnak Esperestje és Tóth Vásonyi Prédikátor. Első darab. Pesten 1819. Trattner János Tam. nyomtató szerezvel. XVI, 301 p. Második darab. Pesten 1819. uo. 302, [16] p.
Ezen belül az ökrök orvosságairól, orvosságok a burjúk gilisztái ellen, a lovak orvoslásáról, a juhok orvoslásáról, a disznók orvoslásáról és a beteg méhek orvoslásáról.

Latin nyelvű kiadása: Lucius Junius Moderatus Columella: De re rustica libri XII et liber de arboribus. Ex recensione Societatis Bipontinae, cum praecipuis Gesnerianae editionis suisque notis edidit Franciscus Szilágyi. Claudiopoli 1820. Typis Collegii Reformatorum per Stephanum Török. 8 lev., 564 p., 20 lev.

953. Machay Boldizsár Károly: Oltalom a Kotsizási Veszedelmekben Avagy A' kotsiknak olly szerkesztése, mely által az elragadással eshető kotsizási szerentsétlenségek eltávoztatnak. A' mit mint az emberségnek hasznos és szükséges művét lerajzolva és magyarázva közönséggé tesz ennek feltalálója és Szerzője. Pesten, 1819. Trattner. 64 p., 3 t.
Ua. németül is: Schutz in Gefahren bei Wagenfahrten, oder solche Einrichtung der Wägen, mittelst welcher die, durch das Ausreissen der Pferde geschehende Unglücke beseitigt werden. [H. n.], 1819. [ny. n.] 62 p., 3 t.
954. Sipos Jósef: Az oktan állatok' megevéséről, haszonra fordításáról 's az azokkal való bánásról némelly gondolatok. = Tudományos Gyűjtemény 4 (1820) No. 12. pp. 81–86.
955. Magyar Practicus Tenyésztető. Nemes Nagyváthy János, Tekintetes Nemes Szala Vármegye tábla birója által. Pesten 1822. Petrózai Trattner János Tamás betüivel, 's költségével. 234 p.
956. Peterka Jósef: A' közönséges Levegőről (Athmosphaera), annak mivoltáról, tulajdonságáról, külömbféle levegő fajták' kavarekjáról, az első állatokba való befolyásáról, hasznáról, vagy káráról. = Tudományos Gyűjtemény 8 (1824) No. 10. pp. 3–28.; No. 11. pp. 3–23.; No. 12. pp. 3–19.
957. Baromorvos könyv. Német-Nyelven készítette Rohlwes János Miklós Burkus-királyi Baromorvos A' Márki Gazdasági-Társaság' rendes Tagja. Magyar-Nyelven, az Eredeti Munka' 10-edik Kiadásához igazgatta és másodszor kiadta Kisszántói Pethe Ferentz. Kolosváron 1827. Ny. n. 248 p.
Eredeti kiad.: Bécs, 1814.
958. Gyűjtemény a' Juh-tenyésztésről, melly magában foglalja: A' Merino, vagy Selyem-birkáknak, valamint egyéb honni fajta juhoknak tenyésztések, 's nemesítések' módjait; úgy-szinte, ezen gyenge szerkesztetű állati-nem' veszedelmes nyavalyájának gyógyítását, a' többek közt a' métely betegségnek bizonyos orvoslása módját. Szerzette: A' Juh-tenyésztés tudományában járatlanabb tenyésztők', kezdő gazdák', 's gazdatisztek' számára, a' legujabb tapasztalások 's tenyésztési principiumok szerént, több esztendei önnön próba-téte-

lei által erősítve, eredeti esméretekkel szaporítva, 's honni állapotunkhoz alkalmaztatva Balásházy János, T. N. Z. V. T. B.

Első kötet. A' Merinó-juhok' tenyésztésének történeteiről; miként terjedett légyen az, az Európai Tartományokban. A' lipcsei gyapjut-bíráló Társaságnak eredetéről, 's munkálkodásairól. A' Gyapju' tulajdonságainak nyomos megítélhetésére vezető esméretekről; és a' gyapjúval való kereskedésről.

Második kötet. Szóll: Két Felosztásban, a' szorosabb értelembbe vett Juh-tenyésztésről, és a Mentő-szerekről; úgy szinte a Juhok betegségeinek orvoslásáról, s az orvoslásnál közönségesen használatni szokott Orvosi Szerekről. Kassán 1827. Nyomtatta Werfer Károly, Akadémiai Typographus. XXIV, 151 p., XII, 227 p.

Újabb kiad.: Kassa, 1833. uo. XXII, 2, 151, 1 p.; XII, 227, 1 p.

959. Az erőszak nélkül való patkolás, okosságon, és a' lónak lélek tudományán (psychologia) alapodott értekezés: miként kelljen az igen izgékony, vagyis könnyen ingerelhető, rossz indulatú, és egészen elromlott lovakat, a' mellyeket mind eddig csak egyedül erőszakkal és kényszerítés által lehet megpatkolni, egy óra alatt arra bírni, hogy magokat örömezt engedjék megpatkoltatni, és makatosságokat örökre letegyék. Balassa Konstantin Ts. K. kapitány után németből fordítva [Hoffner József tanár által]. Hat körévágott Rajzolatokkal. Pesten 1828. Hartleben C. A. könyvárosnál. 54 p., 6 t.

Ezzel egyidejűleg németül is megjelent Bécsben, s később többször is közreadták: Der Hufbeschlag ohne Zwang, nach rationellen aus d. Psychologie d. Pferdes geschöpften Grundsätzen. Eine Abhandlung über die Art reizbare, böse u. gänzlich verdorbene Pferde, welche bisher nur durch Anwendung von Zwangsmitteln beschlagen werden konnten, binnen einer Stunde bis dahin zu bringen, dass sie sich willig beschlagen lassen. Und ihre Widersetzlichkeit für immer ablegen. Wien, 1828. Gerold. 48 p.; 2. Aufl. Wien, 1835. C. Gerold. 48 p., 3. Aufl. 1844.

960. Taschenbuch für Rossärzte, Huffschmidl und Pferdeliebhaber, gründliche durch dreyssigjährige Erfahrung erprobte Anweisung, alle Krankheiten der Pferde sicher und schnell zu heilen. Neueste Auflage. Kaschau 1828. Verlag von Carl Werfer. XII, 203 p.
961. Borries: Etwas über das Trokariren des aufgebläheten Rindviehes, und die Unschädlichkeit desselben. = Banater Zeitschrift für Landwirtschaft, Handel, Künste und Gewerbe, 1828. No. 67. pp. 529–532.
962. Grundlinien der Muskellehre des Pferdes, mit Berücksichtigung der Abweichungen bey den übrigen Haussäugethieren. Als Hand-

buch für angehende Thierärzte und Oeconomen bearbeitet von Michael v. Erdelyi... Wien. [1829]. Gedruckt bey J. P. Sollinger. VI, 104 p.

2. kiad.: Wien, 1839.

A lovak izomzatának alapvonalai, állatorvosok és gazdák számára

963. Die Goldgrube, oder der erprobte Rathgeber für Hausväter und Hausmütter in der Stadt und bei'm einsamen Landleben; enthält eine vollständige Sammlung gemeinnütziger und erprobter Ratsschläge, Recepte, Anweisungen und Mittel, wie man mit Ehren und Vortheil die Geschäfte der Küche, des Kellers, des Gartens, der Speisekammer, des Stalles, auf dem Felde, beim Waschen, Biegeln, Bleichen, Färben etc. verrichten soll, um eine Haus- und Landwirtschaft in allen ihren Zweigen in erwünschtem Zustande zu erhalten. Nebst einem Anhang: Franklin's goldenes Schatzkästlein, oder Anweisung, wie man thätig, verständig, beliebt, wohlhabend, tugendhaft und glücklich werden kann. I–III. Dritte, stark vermehret und verbesserte Auzflage. Bd. I–II. Halberstadt 1830; Bd. III. Pesth, 1830. Otto Wigand.

Házi tanácsadó

964. Okos gazda, vagy gazdasági tudomány. Kérdésekben és feleletekben két toldalékkal. I. A' marha-orvoslásról. És II. Erkölti történeteket magában foglaló olvasó könyvvel. Az alsóbb és falusi iskolák számára, 's a' t. A' Magyar Országai körülállásokhoz alkalmaztatva. Szerzette Balásházy János, Zemplény táblabírája, 's a' Magyar Tudós Társaság' rendes tagja.

Alcímei:

I. Toldalék az okos gazdához. A' nagyobb házi állatok' nevezetesebb nyavalyáiról, azoknak orvoslásáról, némelly orvos szereknek erejéről, 's tulajdonságairól. T. a. o. g.

II. Olvasó köny, melyben némelly polgári virtusokat, józan érzéseket, és világi böltseséget terjesztő eredeti történetek, okos mondások és állítások foglaltatnak. Második toldalék az okos gazdához.

Pesten 1830. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István költségén. 1–2 köt. [8], 94 p., 100, [4] p.

2 kiad.: Pest, 1833.

965. A' Falusi Baromorvos. Csalhatatlan útmutatás, mikint és melly szerekkel lehessen a' földmívelőnek ép, és egészséges marhát bírni 's nevelni, ennek betegségeit megismerni 's kigyógyítani. A' szarvasmarha, juhok', lovak' és sertések betegségeiről 's gyógyításáról való orvosságok előadásával. Tapasztalása után összegyűjtötte Gyarmati Sándor. Kassán 1832. Vajda Pál tulajdona. 203, [5] p.

966. Gondos és tapasztalt Juh-Orvos vagyis leírása A' juhok nyavalyáinak és azok gyógyításmódjának, tekintettel a' merino- és nemesített juhokra. Schrader és Schmalz szerint. Kassán 1835. A' Literaturai Intézetben. 2 lev., 91 p.
967. [Angyalffy Mátyás András]: Közönséges Baromorvosi könyv, vagyis alapos és még is könnyen érthető oktatás, melly szerint minden birtokos a' marhája nyavalyáit legegyszerűbb és legolcsóbb módon, maga, és minden baromorvos segítsége nélkül, könnyen megismerheti, és gyökeresen meggyógyíthatja. Kiadta egy nagytapasztalású baromorvos. Kassán 1836. Literaturai intézet. 210, 8 p.
968. Munde Karl: A' graefenbergi vízgyógyintézet és a priessnitz gyógy mód' körülményes leírása mindazon betegek számára, kik Graefenbergbe menni vagy a gyógyítást otthon végbevinni szándékoznak, toldalékkal a' lovak különféle betegségei' gyógyításáról. Kolozsvárott 1838. Barra Gábor. XIII, 224 p.
Németül is és magyarul is több kiadásban megjelent, magyarra Gyergyai Ferenc fordította
969. Prónay Diénes: Visla tanító könyv, mellyben a visla faj, s annak felnevelése, szobabeli tanítása, mezőre vezetése, s a kutya betegségek gyógyszerreikkel együtt, rövideden és értelmesen befoglaltatnak. Pesten 1839. Nyomt. Trattner-Károlyi bet. [8], 9–43 p.
970. Viz Gyógy Rendszer, vagy: utmutatás miként kell használni a' friss vizet mint gyógyszer embernek, és baromnak nyavalyáiban és sérrelmeiben A-túl Z-ig. Segédkönyv Orvosok, Sebészek, Bábák, Lelkészek, Tanítók, Előljárók, Birtokosok, 's általjában mindenkinek ajánlható. A' vízgyógy-egyesület három alapítója Oertel, Kolb és Kirchmayr után magyarázta egy hazafi. Pozsonyban, 1839. Bucsánszky. 274 p.
2. kiad.: uo., 1842. 268, [6] p., 1 t.
971. Mortgen Ábrahám [Tennecker, Seyfert von]: A' lószépítés mesteriségének fölfedezett titkai vagy a' leghíresebb lóárusok kereskedési fortélya. Budán, 1842. A m. k. egyetem bet. 126 p.
972. Die landwirthschaftliche Thierheilkunde oder systematische Anleitung zur Erkenntniss und Heilung der Krankheiten der nutzbarsten Haussäugethiere, für die Zöglinge der erzherzoglichen landwirthschaftlichen Bildungslehranstalt zu Altenburg in Ungarn ren Dr. Anton Masch. Altenburg in Ungarn [Magyaróvár] 1845. Ny. n. VII, [6], 451 p.
2. kiad.: Wien, 1857. Wilh. Braumüller. VIII, 418 p.

A hasznosabb háziállatok betegségeinek felismeréséről és gyógyításáról a magyaróvári főhercegi mezőgazdasági tanintézet növendékei számára

973. Parkher, Georg: A' gyorsan és bizonyosan gyógyító lóorvos. Ház-nál, útban és mezőn. Egy gyakorlati könyvecske különösen tiszt-tek-gazdák, állatorvosok, lókedvelők, lovászmesterek és kocsisok számára. A' 17-dik londoni kiadás' német fordítása után, magyarra fordította Etédi Gedő János. Kolozsvártt 1845. Az ev. ref. főiskola könyv- és könyomó intézetében. X, 111 p. (Erdélyi gazdasági könyvtár 1.)
974. Általános baromorvoslási könyv, vagyis alapos, és népszerű okta-tás, melly a' tenyésztőt a' házi állatok' betegségeinek könnyű meg-eszmérésére, 's a' legegyszerűbb és legolcsobb módon orvoslására tanítja, Dr. Wágenfeld porosz kir. kerületi baromorvos után fordítá a' hatodik kiadás szerint Mihálka Antal a' Baromorvosi Intézetben segédorvos, 's a' kir. Magyar Természettudományi Társulat rendes tagja. Pesten 1846. Emich. [4], XVI, 246 p., 9 t.
2. jav. bőv. kiad.: Pesten, 1848. uo. XVI, [2], 245 p.
975. A' mérges marások azok baj előző gyógy módjával, és a' valódi ha-lálnak, a' tetsz holt állapototól meg különböztetése, felnőtt embe-rek, 's Ujdonszülötteknél – jeles'b kut főkből szerkesztve, Magyar Orvosok', Falusi Lelkészek', Gazdák', és Gazda Tisztek' használa-tául. Írta Közép-Ajtai Kósa Mózes, Szebész- és Szülész-mester, ki-rályi kamarai és Vizakna városi Orvos, nemes székely anya Udvar-hely-szék' ülnöke, a' királyi magyar természet-tudományi társulat rendes tagja. 3 kőrajzzal, 2 táblán. N.[agy] Szebenben 1848. Closius György betűivel. [4], VI, 67, [3] p., 1 t.
976. Hasznos alapvonatok a' házi állatok, párosítás, ápolás, hízlalás, koresméret, óvás, gyógymódjairól. Közrebocsátá Csikkozmasi Les-tyán János, kir. ítélőtáblai h. jegyző, orvos-sebész, szülész M. állat-gyógyász. N.[agy] Váradon 1848. Tichy Alajos nyomdájában. 212 p.
977. [Schmidt G. F.]: A' juh, annak fajtái, betegségei, gyógymód, orvos-és óvszerek, takarmányozás, gyap és gyapkezelés. Legjobb angol források után. 70 a' szövegbe nyomott remek fametszvényekkel. Pesten 1848. Emich Gusztáv' sajátja. VIII p., [4], 475 p.
978. A' lónak lábai (végtagjai) egészséges és kóros állapotukban különös te-kintettel a' sántítás mindenféle nemeire 's annak orvoslására. Állator-vosok, gazdák, kovácsok 's lókedvelők számára. 41 rajzzal. Írta dr. Zla-mál Vilmos, az Állatgyógytan magy. k. Egyet. r. ny. tanára. sat. Budán 1849. A' magyar kir. Egyetemi [Nyomda] betűivel. 8, 207, [3] p.

979. Alapos útmutatás a ló mind belső, mind külső betegségei megismerésére és gyógyítására. Hasznos kézikönyv lovassági tisztek, lovászmesterek, lótényésztők, barmászok s általában a lókedvelők számára Dr. Vagenfeld porosz k. kerül. baromorvos munkája harmadik bővített kiadása után. Egy toldalékkal a lovak vasalásáról. Magyaritá Bajnok Antal hites gyógyszerész. Öt aczélmetszetű táblával. Pesten 1850. Emich Gusztáv sajátja. XII, 112 p., 5 t.
980. Mezei gazdaság könyve. Stephens Henry „The book of farm” című munkája nyomán a hazai körülményekhez alkalmazva kiadják Korizmic László, Benkő Dániel, Morócz István. 1–6. köt. Pest, 1855–68. Gazdasági egyesület. XII, 540 p.; IV, 480 p.; IV, 528 p.; IV, 458 p.; IV, 356 p.; IV, 480 p.
981. Aranyi János: Csalhatlan óvszerek a szarvasmarha egészségbeni megtartásáról. = Falusi Gazda 1 (1856) No. 2. pp. 77–78.
982. Eisenmayer Sándor – Göbel Coelestin: Állatgyógyászat, vagyis a szarvasmarhák, lovak, juhok és kecskék, sertések és egyéb házi állatok betegségeinek megismerése és gyógyítása. Pesten 1862. Nyomatott Landerer és Heckenasznál. 336 p.
Több kiadásban is megjelent
983. Hasonszenvi házi állat-orvos. Gyakorlati tanácsadó, melynek segítségével a lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések sat. minden betegségét orvosi segély nélkül biztosan lehet gyógyítani. Függelékkel: Az állatszülészetről. Baumeister után. Számos évi tapasztalatai után írta Hübner György. Pest 1865. Nyomatott Wodianer F.-nél. X, 265 p.
984. Dely Mátyás: Állatorvosi jó tanácsok.
I. könyv. Az állat és élete. Bp., 1875. Franklin-társ. VII, 127 p. (Falusi könyvtár 19.); újabb kiad.: Bp., 1898.
II. könyv. A beteg állat-gyógytan, szülészeti és hullavizsgálata. Saját tapasztalása nyomán. Bp., 1877. Franklin-társ. 108 p. (Falusi könyvtár 24.); újabb kiad.: Bp., 1898.
III. könyv. Gyakorlati s elméleti sertéstenyésztés. Pest, 1867. VIII, 72 p. (Falusi Könyvtár 6.); 2. bőv. kiad.: Bp., 1876. Franklin-társ. 136 p.; újabb kiad.: Bp., 1898.
IV. könyv. A beteg sertés orvoslása. Saját tapasztalása nyomán. Bp., 1876. Franklin-társ. 168 p. (Falusi könyvtár 21.); újabb kiad.: Bp., 1898.
985. Monostori Károly: Az állatok rossz szokásai és azok orvoslási módja. Kassa, 1888. Ifj. Nagel Ottó. 34 p.

986. Monostori Károly: Könyv az egészséges állatok gondozásáról és a betegek ápolásáról, az állattenyésztő és állattartó mezőgazda érdekeire való tekintettel. Bp., 1893. Ifj. Nagel Ottó. VIII, 304, XIX p.
2. teljesen átdolg. kiad.: Bp., 1900. VIII, 200 p., XXXIX t.
987. Állatgyógyászat, vagy a lovak... betegségeinek megismerése és gyógyítása. Eisenmayer Sándor és Göbel Coelestin műve nyomán Monostori Károly által átdolgozott 5. kiadás. Bp., 1902. Franklin-Társulat. 232 p.
988. Pongrácz Sándor: Természettudományi művelődés és múzeum. = Természettudományi Közlöny Pótf. 69 (1937) No. 1. pp. 1–9.

AZ ÁLLATORVOSI SZAKNYELV

I. SZÓTÁRAK, MŰSZÓTÁRAK³⁹

989. Ambrosii Calepini Dictionarivm decem lingvarvm ... ubi Latinis dictionibvs Hebraeae, Graecae, Gallicae, Italicæ, Germanicæ et Hispanicæ itemque nunc primo et Polonicæ, Vngaricæ atque Anglicæ adiectæ sunt ... Lvgdvni MDLXXXV [sine typ. nomine] (Michel) [bibliop]. [4], 1153 p.
Calepinus tíznyelvű szótárában már több magyar állatorvosi szak kifejezés is megtalálható
990. Házi orvos szótárotska, az az betű szerént magyarul szólló orvos könyvetske. Irta Nedeleczi Váli Mihály 1759. Győrött, 1792. Streibig. 3 lev., 20 p.
991. [Verseghy Ferenc]: Lexikon Terminorum Technicorum az az Tudományos Mesterszókönny Próba képen készítették Némelly Magyar nyelv szeretők. Budán, 1826. A kir. magy. Universitas bet. XXIV, 520 p.
992. Gazdasági szótár fő méltóságú herczeg Batthyány Fülöp ur, ... számára. Szombathelyen, 1831. Nyomtatott Perger Ferencz' betűivel. 55, [1] p.
993. Magyar–deák és deák–magyar orvosi szókönny az Orvosi Tár' első két évéhez. Kiadták Prof. Bugát és Dr. Schedel. Pesten, 1833. Az Orvosi Tár' hivatalában. Nyomatott Budán a' m. kir. Egyetem' betűivel. 187 p.
994. Természettudományi szóhalmaz. Össze gyűjté és szószármaztatási elvekkkel vegyíté: Bugát Pál. Budán, 1843. A m. kir. egyetem betűivel. XV, 487 p.

³⁹ Lásd még az e témakörben társszerzőkkel írt munkánkat: Állatorvosi értelmező szótár. Szerk.: Gallyas Csaba – Holló Ferenc – Karasszon Dénes. Bp., 1984. Mezőgazdasági. 860 p. (Torday Ferenc kéziratának felhasználásával.)

995. Háromnyelvű fejtő természetthon titoktan orvostudomány Műszótára az az onomatologia physiographica chemica jatrica triglotta philologica. Szerző Kováts Mihály... Budán, 1845. Nyomatott Gyurián és Bagó betűikkel. [X], 472 p.
996. Orvos-gyógyszerészeti műszógyűjtemény. Gyűjtötte és kiadta az „Orvosi Hetilap” szerkesztősége. Melléklet az „Orvosi Hetilap”-hoz. Pest, 1862. Müller Emil Könyvnyomdája. 233 p.
997. Barts József: Orvos-gyógyszerészeti műszótár. Kiadja a m. orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmánya. Bp., 1884. Zilahy. XII, 708 p.
998. Szarvas Gábor – Simonyi Zsigmond (szerk.): Magyar nyelvtörténeti szótár, a legrégebbi nyelvelmélektől a nyelvújításig. 1–3 köt. Bp., 1890–93. Hornyánszky.
1. köt. A–J. Bp., 1890. XVIII, 1654 has.
2. köt. J–S. Bp., 1891. 1630 has.
3. köt. Sz–Zs. és Szómutató. Bp., 1893. 1315, 290 has.
999. Freckay János: Mesterségek szótára. 1. rész: Ötven iparág leírása. 2. rész: Ezen iparágak összesített magyar–német és német–magyar szótára. Bp., 1912. Hornyánszky. XVI, 751 p.
1000. Csász Gyula:⁴⁰ Állatorvosi műszótár. Bp., 1937. Stephaneum. VIII, 227 p. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 25.)

II. NYELVTÖRTÉNETI, NYELVHELYESSÉGI ÍRÁSOK

1001. Horvát István: A’ Magyar Nyelv régi Maradványairól. A’ Babonás Lóorvoslás. = Tudományos Gyűjtemény 19 (1835) No. 6. pp. 112–113.
1002. Hanák János: Az állati magyar műnyelv ügyében. [Előadás]. = Magyar Academiai Értesítő 8 (1848) pp. 19–22.
1003. Hanák Ker. János: Az állattani műszók és állatnevek magyarítása. = Természetbarát [Kolozsvár] 3 (1848) No. 9. 128–137. has.
1004. Szabó József: Magyarítás a természettudományokban s különösen annak gyakorlati jelentősége. Pest, 1861. Akadémia. 24 p.

⁴⁰ Lásd még az e témakörben írt cikkünket: Karasszon Dénes: Csász Gyula dr. (1878–1959) és a műszótan jelentősége a magyar állatorvosi kar felemelkedésének történetében. = Magyar Állatorvosok Lapja 107 (Új f. 40) (1985) No. 6. pp. 370–374.

1005. Szily Kálmán: A természettudományi műnyelvről a magyar irodalomban. (Történeti vázlat és javaslat.) = Természettudományi Közlöny 11 (1879) pp. 329–345.
Kötetben: uő: Adalékok a magyar nyelv és irodalom történetéhez. Bp., 1898. Hornyánszky Viktor. pp. 35–62.
1006. Csapodi István: Orvosi kifejezések a nép ajkán. = Magyar Nyelvőr 12 (1883) No. 4. p. 186.; No. 6. pp. 279–280.; 13 (1884) No. 10. pp. 477–478.; 14 (1885) No. 1. p. 44.; No. 2. pp. 90–91.; No. 4. pp. 186–187.; No. 6. p. 283.; No. 12. pp. 567–568.
1007. Munkácsi Bernát: A magyar népies halászat műnyelve. = Ethnographia 4 (1893) No. 7–9. pp. 165–208.; No. 10–12. pp. 261–313.⁴¹
Klly.: Munkácsi Bernát: A magyar népies halászat műnyelve. Adalék a magyar nép ős- és műveltségtörténetéhez. Bp., 1893. MTA. 98 p. (Néprajzi füzetek 1.)
1008. Szamota István: Természetrajzi és halászati nevek régi okiratokban 1600-ig. = Természettudományi Közlöny 26 (1894) pp. 435–439, 491–495.
1009. Horváth Géza: A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei. = Természettudományi Közlöny 28 (1896) pp. 514–526.
Nyelvészeti kérdésekről is
1010. Schuhardt Hugó: Halászati műszók. = Magyar Nyelvőr 29 (1900) pp. 56–65.
1011. [Magyary-] Kóssa Gyula: A gyógyszerkönyv és a recept nyelv. = Orvosi Hetilap 46 (1902) No. 50. pp. 813–814.; No. 51. pp. 828–829.; No. 52. pp. 840–843.; + ua.: Gyógyszerészeti Közlöny 19 (1903) No. 3. pp. 48–50.; No. 4. pp. 64–66.; No. 5. pp. 79–81.; No. 6. pp. 95–97.; No. 7. pp. 109–112.
1012. Müller Vilmos: Orvosi magyar nyelv, orvosi magyar nemzeti irodalom. Irodalomtörténeti tanulmány. = Budapesti Orvosi Ujság 1 (1903) No. 22. Mell. pp. 1–6.
1013. Herman Ottó: Kergesség, motoz. = Magyar Nyelv 1 (1905) No. 5. p. 230.
Két juhász mesterszó jelentésének magyarázata
1014. Herman Ottó: „Staul”, „Stal” és sorsa. = Magyar Nyelv 1 (1905) No. 8. pp. 359–361.
Az ’istálló’ szavunk eredetéhez

⁴¹ Hibás lapszámozással

1015. Zimmermann Ágoston: A nyíl és a nyír. Megnyilazás, megnyilalás, megnyirázás. = *Állatorvosi Lapok* 29 (1906) No. 39. pp. 464–465.
Hozzászólás: Herman Ottó: A nyíl és a nyír kérdése. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 40. p. 476.
1016. Bartos László: Gyűjtsük a népies műszavakat! = *Állatorvosi Lapok* 29 (1906) No. 43. p. 514.
1017. Balla Ferenc: Népies műszavak és gyógyító eljárások Nagykovács (Szabolcs vm.) tájékán. = *Állatorvosi Lapok* 29 (1906) No. 47. p. 561.
1018. [Magyary-]Kóssa Gyula: Vörös György. = *Magyar Nyelv* 2 (1906) No. 8. p. 378.
1019. [Magyary-]Kóssa Gyula: Régi magyar betegségnevek. = *Orvosi Hetilap* 51 (1907) No. 34. pp. 608–609.; No. 35. pp. 626–627.; No. 36. pp. 642–643.; No. 37. pp. 658–660.
Újabb kiad.: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 282–325.
1020. Magyary-Kossa Gyula: Kérő. Felakadás. = *Magyar Nyelv* 4 (1908) No. 2. pp. 87–89.; No. 3. pp. 275–276.
1021. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar gyógyszernevek. = *Magyar Nyelv* 4 (1908) No. 7. pp. 322–327.; No. 8. pp. 369–371.; No. 9. pp. 424–426.; No. 10. pp. 471–473.; 5 (1909) No. 1. pp. 39–41.; No. 2. pp. 84–85.; No. 3. pp. 130–132.; No. 4. pp. 185–187.; No. 5. pp. 225–227.; No. 7. pp. 325–327.; No. 8. pp. 378–381.; No. 9. pp. 422–424.; No. 10. pp. 464–467.; 6 (1910) No. 1. pp. 37–39.; No. 4. pp. 183–185.; No. 6. pp. 273–275.; No. 8. pp. 369–371.; No. 9. pp. 425–427.; 7 (1911) No. 3. pp. 134–135.; No. 4. pp. 176–177.; No. 6. pp. 278–279.; No. 8. pp. 372–376.
*A gyűjtés egy része megjelent különlenyomatként: Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar gyógyszernevek. Nyelvtörténeti tanulmány. Bp., 1909. 53 p. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 10.)
Újabb kiad.: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 243–281.*
1022. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar bonctani kifejezések. = *Budapesti Orvosi Ujság* 8 (1910) No. 30. pp. 555–557.
Újabb kiad.: Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 2. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 316–320.
1023. Trócsányi Zoltán: A Szentek szerepe a magyar nyelvben. Állatnevek. = *Magyar Nyelv* 6 (1910) No. 5. pp. 215–216.
1024. Győry Tibor: Az egységes orvosi terminológia az orvostörténész álláspontjából. = *Orvosi Hetilap* 54 (1910) No. 38. pp. 678–680.

1025. Szilády Zoltán: A magyar népnyelv állatnevei. Temesvár, 1911. A Délmagyarországi Természettudományi Társulat. 8 p. (Filléres Könyvtár 25.) (Előzménye a Természettudományi Füzetek 1907-es évfolyamában jelent meg.)
1026. Az állatok kicsinyeinek neve a magyarban. = Állatorvosi Lapok 34 (1911) No. 39. pp. 470–471.
1027. Gombocz Zoltán: Állathivogatók és állatnevek. = Magyar Nyelv 7 (1911) No. 8. pp. 353–357.
1028. Szemkő Aladár: Macza, maczkó. = Magyar Nyelv 7 (1911) No. 10. p. 456.
A lóra vonatkozik
1029. Túri Mészáros István: Állatok sokaságban. (Hortobágy). = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 2. pp. 90–91.
1030. Túri Mészáros István: A birka, juh. (Hortobágy.) = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 3. pp. 139–141.
1031. Túri Mészáros István: Szarvasmarha. (Hortobágy.) = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 4. pp. 187–189.
1032. Túri Mészáros István: Pásztorok. (Hortobágy.) = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 5. pp. 236–237.
1033. Túri Mészáros István: Pásztor hajlékok. (Hortobágy.) + Pásztor-eszközök. = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 6. pp. 282–284.
1034. Túri Mészáros István: Birkaúsztató. Birkaúsztató-akol és ennek részei. (Hortobágy.) + Madár-világ. = Magyar Nyelv 8 (1912) No. 7. pp. 334–335.
1035. Gulyás Károly: Orvosságos könyv a XVI. századból. = Magyar Nyelv 9 (1913) No. 8. pp. 373–377.
1036. Badics Ferenc: Gyöngyösi-magyarázatok. = Magyar Nyelv 9 (1913) No. 10. pp. 445–450.
Benne: Uszólag. [Lófestéshez], pp. 448–449.
1037. Herman Ottó: A magyar pásztorok nyelvkincse. Bp., 1914. K. M. Természettudományi Társulat. XVI, 798 p.
1038. Csefkó Gyula: Verődísznó. = Magyar Nyelv 10 (1914) No. 7. pp. 319–320.
1039. L. G.: Pókaffy és társai. = Magyar Nyelv 10 (1914) No. 7. p. 325.
Benne – egyebek között – állatnevek

1040. Pais Dezső: Agyafúrt. = Magyar Nyelv 10 (1914) No. 9–10. pp. 414–417.
1041. Csász Gyula: Az állategészségügyi kifejezések magyarsága. = Állatorvosi Lapok 38 (1915) No. 27. pp. 175–176.
1042. Mészöly Gedeon: A Szelestei-féle ráolvasás 1516–1518-ból. = Magyar Nyelv 13 (1917) No. 9–10. pp. 271–275.
1043. Bencsik János: A farkasok Szent Péter agarai. = Magyar Nyelv 15 (1919) No. 3–6. p. 119.
1044. Kertész Manó: Régi babonák nyelvi emlékei. Ige. Igéz. Babvető-boszorkány. = Magyar Nyelvőr 48 (1919) No. 5–6. pp. 142–143.
1045. Csefkó Gyula: Betegségek népnyelvi megnevezése. = Magyar Nyelv 16 (1920) No. 7–10. pp. 157–160.
1046. Jakubovich Emil: Régi magyar betegségnevek. = Magyar Nyelv 17 (1921) No. 1–3. pp. 26–28.
1047. Magyary-Kossa Gyula: [Nyelvtörténeti adatok.] = Magyar Nyelv 17 (1921) No. 1–3. pp. 47–49.
1048. Sági István: A magyar vadásznyelv. = Magyar Nyelv 17 (1921) No. 9–10. pp. 199–202.
1049. Csefkó Gyula: Verő malac. = Magyar Nyelv 17 (1921) No. 9–10. pp. 217–218.
1050. Csefkó Gyula: A füredi nyereg. = Magyar Nyelv 18 (1922) No. 4–6. p. 125.
1051. Magyary-Kossa Gyula: [Nyelvtörténeti adatok.] = Magyar Nyelv 18 (1922) No. 9–10. pp. 210–212.
1052. [Melegdi János]: Sz. B. úrnak... = Magyar Nyelv 19 (1923) No. 7–8. pp. 131–132.
Az őstulokról
1053. Csefkó Gyula: Pázsit-disznó. = Magyar Nyelv 20 (1924) No. 1–3. pp. 29–30.
1054. Melegdi János: Bonkáló Sándor... = Magyar Nyelv 20 (1924) No. 1–3. p. 43.
Állatnevekből lett helynevek
1055. Liszt Nándor: A régi magyar orvosi nyelv. Debrecen, 1925. pp. 135–158. (A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság II. Orvos-Természettudományi Osztályának munkái. 1. köt. 4–5. füz.)

1056. K. Bedekovich Lajos: Himpók. = Magyar Nyelv 21 (1925) No. 7–8. pp. 196–197.
Jelentése: csomósodás a ló lábának csánkja alatt
1057. Rédeyné Hoffmann Mária: A magyar lovas nemzet. = Magyar Nyelv 21 (1925) No. 9–10. pp. 259–263.
1058. M. Kossa Gyula: Csoma. = Magyar Nyelv 21 (1925) No. 9–10. pp. 272–273.
A Csoma személynév eredetileg a pestis (bubópestis) megnevezésére szolgált
1059. Gombocz Zoltán: Életföldrajz és a magyar őshaza. [Könyvismertetések.] = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 1–2. pp. 65–66.
Növények, állatok nevei, melyek a finnugor őshaza helyére utalnak
1060. Magyary-Kossa Gyula: Egér és szeménvaló. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 3–4. pp. 128–129.
1061. Magyary-Kossa Gyula: Ebagos. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 7–8. pp. 283–284.
1062. Magyary-Kossa Gyula: Tárgy, táragy. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 9–10. pp. 345–346.
1063. Solymossy Sándor: Névmágia. = Magyar Nyelv 23 (1927) No. 3–6. pp. 83–99.
Állatokkal kapcsolatos része: p. 91.
1064. Magyary-Kossa Gyula: Béka. = Magyar Nyelv 23 (1927) No. 3–6. pp. 187–190.
1065. Magyary-Kossa Gyula: Bugát és a magyar orvosi nyelv. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 14. pp. 389–392.
1066. Magyary-Kossa Gyula: Apró himlő. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 1–2. p. 46.
1067. Magyary-Kossa Gyula: Hagymás, hagymás-betegség. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 3–4. pp. 121–122.
1068. Magyary-Kossa Gyula: Himlő, francu, himlővásárlás. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 7–8. pp. 278–279.
1069. Zimmermann Ágoston: A természettudományi, orvosi műszavakról. = Állatorvosi Lapok 52 (1929) No. 5. p. 63.
1070. Csósz Gyula: Szakirodalmunk magyarsága. = Állatorvosi Lapok 52 (1929) No. 13. pp. 164–165.

1071. Bálint Sándor: Szegedi népies imádságok és ráimádkozások. = Né-
pünk és Nyelvünk 8 (1929) No. 4–6. pp. 189–190.
1072. Csefkó Gyula: Szállóigék, szólásmondók. Tanulmányok szóláskész-
letünk köréből. Bp., 1930. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 176,
[2] p. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 28.)
1073. Kiss Lajos: A szegény ember malaca. = Magyar Nyelv 2 (1930) pp.
135–143.
1074. Kallós Zsigmond: A magyar „orvos” szó eredete. = Therapia 8
(1931) No. 9. pp. 191–194.
*Hozzászólás: Wurczel Jenő – Kallós Zsigmond: Néhány szó „A
magyar orvos szó eredetéhez”. = Therapia 8 (1931) No. 13. pp.
281–282.*
1075. Csósz Gyula: A száz éves „állatorvos” szó és szaknyelvezetünk ma-
gyarossága. = Állatorvosi Lapok 55 (1932) No. 2. pp. 37–38.
1076. Beke Ödön: A magyar halnevek származása. = Halászat 33 (1932)
pp. 41–42, 49–50, 71–73.
1077. Gyallai Domokos: Solymárok. = Magyar Nyelv 28 (1932) No. 3–4.
pp. 115–116.
1078. Szilády Zoltán: Régi magyarok állatszemélynevei. = Természettu-
dományi Közlöny 64 (1932) No. 1. pp. 35–36.
1079. Beke Ödön: Halnév magyarázatok. = Halászat 34 (1933) pp. 18–19,
30–31, 51–52.
1080. Jakubovich Emil: „Az kiben béka vagyon”. + „Az kit az kő bánt”
+ Régi magyar receptek. = Magyar Nyelv 29 (1933) No. 5–6. pp.
187–189.
1081. Csósz Gyula: Szaknyelvünk magyartalansága. = Állatorvosi Lapok
57 (1934) No. 13. pp. 192–193.
1082. Beke Ödön: Halneveink történetéhez. = Halászat 35 (1934) pp.
25–26.
1083. –n –n [Zimmermann Ágoston]: A lóheréről. = Állatorvosi Lapok
58 (1935) No. 1. pp. 18–19.
1084. Csósz Gyula: Állatorvosi vonatkozású régi magyar szavaink. = Ál-
latorvosi Lapok 58 (1935) No. 3. pp. 48–51.
*Helyreigazítás: Magyary-Kossa Gyula. = Állatorvosi Lapok 58
(1935) No. 4. pp. 66–67.*

1085. –n –n [Zimmermann Ágoston]: A kosbor. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 5. pp. 81–82.
1086. László Ferenc: A húsiparban használatos idegen szavak. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 22. pp. 340–341.
1087. László Ferenc: Francos hús. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 24. pp. 365–366.
1088. Csősz Gyula: A műszótan fontossága a szaktudományban. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 4. pp. 49–50.
1089. Csősz Gyula: Orvosi műszóink és a nyelvújítás. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 15. pp. 234–236.
1090. Szendrey Zsigmond: Személynevek mint köznevek. = Magyar Nyelv 32 (1936) No. 7–8. pp. 248–259.
Állatnevekként használt keresztnévek: p. 256.
1091. Csősz Gyula: Orvosi műszavak keletkezése. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 5. pp. 83–84.
1092. Németh Gyula: Tok halnevünk eredete és néhány szó a magyarság ősfoglalkozásairól. = Magyar Nyelv 33 (1937) No. 5–6. pp. 134–141.
1093. Zimmermann Ágoston: Anatómiai és egyéb műszavak helyes kiejtése. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 18. p. 336.
1094. Csősz Gy.: Orvosi nyelvünk gyarapodása. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 16. pp. 293–295.
1095. Vörösmarty Mihály: Az orvosi kar magyar gyógyszernyelvéről. = Gyógyszerészeti Lapok 34 (1939) No. 5. p. 7.
Korábbi írásának újraközlése
1096. Varjas Béla: Egy XVI. századi magyar nyelvű orvosi kompendium. = Magyar Nyelv 36 (1940) No. 3. pp. 159–169, 193–197.; No. 4. pp. 264–269.
1097. Szendrey Zsigmond: A kígyó, házikígyó és kígyókő. Adatok a magyar szokás- és babonaszótárhoz. = Vasi Szemle 7 (1940) No. 3–4. pp. 198–202.
1098. Rapaics Raymund: Racka. = Magyar Nyelv 39 (1943) No. 3. pp. 238–239.
1099. Szabó T. Attila: Magyar növény- és gyógyszernevek a XVI. században. = Magyar Nyelv 39 (1943) No. 4. pp. 331–333.; No. 5. 391–397.

AZ ÁLLATORVOSTUDOMÁNY ÉS A MŰVÉSZETEK

NÉHÁNY BIBLIOGRÁFIAI TÉTEL AZ ÁLLATORVOSTUDOMÁNY ÉS A MŰVÉSZET KÖLCSÖNHATÁSÁNAK ILLUSZTRÁLÁSÁRA

1100. A keszthelyi Georgikon emlékpénze. = Hazai és külföldi Tudósítások 12 (1817) I. köt. pp. 259–260.
1101. A keszthelyi Georgikon emlékérmé. = Magyar Kurir 31 (1817) No. 33. p. 258.
1102. Hazai és külföldi vadászrajzok. Kiadta Bérczy Károly. Pest, 1863. Emich. 443 p.
1103. Jancsó Benedek: A pusztá befolyása a magyar költészetre. = Koszorú 7 (1885) pp. 258–261, 273–276, 289–292, 307–309, 324–326.
1104. Szent György szobra Prágában. = Egyházművészeti Lap 7 (1886) pp. 251–254.
1105. Bernáth József: A magyar orvosok és természetvizsgálók emlék-érmei. Az érmek általános megismertetése. In: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálatai. 25. köt. Bp., 1891. MOTV. pp. 576–579.
1106. Réthy László: A magyar orvosok és természetvizsgálók emlék-érmei. Az érmek részletes leírása. In: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálatai. 25. köt. Bp., 1891. MOTV. pp. 579–584.
1107. Székely Bertalan: Festészeti boncztan. Székely Bertalan történelmi festő tanár előadásai nyomán közli Végh Endre rajztanárjelölt. A 3. jav. kiadást sajtó alá rend.: Zsitvay János rajztanárjelölt. Bp., 1892. Orsz. M. Kir. Mintarajziskola és Rajztanárképző. 132 p.
A Mintarajztanodában 1876/77-től a ló-mozgástanulmányai kapcsán is elismert művész, Székely Bertalan tanította a 'Bonczalaktan' elnevezésű tantárgyat.⁴² A fenti mű 3. kiadása a legrészletesebb.

⁴² Lásd még az MTA Könyvtárának Kézirattárában őrzött anyagát a ló rajzolásáról: http://www.c3.hu/~rub/szekely_bertalan/szb2.html
Tanulmányairól lásd: Szőke Annamária – Beke László (szerk.): Székely Bertalan mozgástanulmányai. Bp., 1992. Magyar Képzőművészeti Főiskola – Balassi Kiadó. 107 p. (Tartóshullám)

1108. Ö. [Kaczián Ödön]: Mátyás király lovas szobra. Ifjabb Vastagh György⁴³ pályaműve. = Vasárnapi Ujság 41 (1894) No. 19. pp. 318–319.
1109. Gerecze Péter: A pécsi székesegyház régiségei. I. Ember és állatalakokat ábrázoló szobormaradványok. = Akadémiai Értesítő 5 (1895) pp. 36–48, 129–146, 333–361, 401–412.
1110. Leszner Rudolf: Egészség, betegség magyar közmondásokban. = Egészség 14 (1900) No. 1. pp. 27–29. + ua.: Buda és Vidéke 9 (1900) No. 14. Magyar mell. pp. 2–3.
1111. Tellyesniczky Kálmán:⁴⁴ Művészeti boncolástan. Az emberi test formáinak ismertetése. Művészek és a művészet iránt érdeklődők számára. Bp., 1900–1901. Eggenberger. 243 p.
1112. Monostori Károly: Ifj. Vastagh György állatszobrai. = Állategészség 5 (1901) No. 11. pp. 185–186.
1113. Ifjabb Vastagh György állatszobrai. = Vasárnapi Ujság 48 (1901) No. 23. (jún. 9.) pp. 375–376. + képek, pp. 368–369.
1114. Glück Gyula: Orvostudomány és szépirodalom. = Gyógyászat 43 (1903) No. 7. pp. 110–111.; No. 8. pp. 125–127.; No. 9. pp. 140–142. + ua.: Otthon 10 (1903) No. 9. pp. 66–73.
1115. Czakó Elemér: Kolozsvári Márton és György XIV. századi szobrászok. Bp., 1904. Pátria. 38 p.
1116. Bagyai Simon – Kárász Leó: Szent László nagyvárad lovasszobra. = Akadémiai Értesítő 15 (1905) pp. 211–213.
1117. Rónai Mihály:⁴⁵ Az orvos és az író. = Állatorvosi Közlöny 3 (1905) No. 3. pp. 8–9.
1118. Vetési József: Élettan és irodalom. = Magyar Szemle 17 (1905) No. 1. pp. 1–3.; No. 2. p. 10.; No. 3. pp. 18–19.; No. 4. pp. 26–27.; No. 5. pp. 34–35.; No. 6. pp. 42–43.; No. 7. pp. 50–51.

⁴³ Ifj. Vastagh György szobrai megtekinthetők az interneten keresztül is állatorvosi felsőoktatási intézményünk (Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar) állatorvostörténeti gyűjteményének jóvoltából:

<http://library.univet.hu/portre/arckepcd/index.htm>

⁴⁴ Lásd róla: Lenhossék Mihály: Tellyesniczky Kálmán (1868–1932). = Orvosi Hetilap 76 (1932) No. 7. p. 134.

⁴⁵ Lásd még a hozzá kapcsolódó publikációnkat: Karasszon Dénes: A magyar állategészségügy nagyjai: Rónai Mihály dr. (1879–1945) születésének 100. évfordulójára. = Magyar Állatorvosok Lapja 102 (Új f. 35) (1980) No. 12. pp. 803–807.

1119. Sassy János: Orvosi tudomány és művészet. = Gyógyászat 47 (1907) No. 23. pp. 402–404.; No. 24. pp. 420–423.; No. 25. p. 438.
1120. Lovik Károly: A lovas szobrok lovai. = Művészet 6 (1907) No. 2. pp. 99–105.
1121. Tábori Kornél: Budapesti állatszobrok. = Tolnai Világlapja 13 (1907) No. 1. pp. 33–34.
1122. Posta Béla: Kolozsvári Márton és György Szent György szobra. Kolozsvár, 1908. Stief J. 15 p. (Klny. az Erdélyi Múzeum-Egylet 1908. évi Vándorgyűléséből)
1123. Mihálovics Béla: A Georgikon érmei. = Numizmatikai Közlöny 8 (1909) pp. 35–37.
1124. Palágyi Menyhért. Székely Bertalan és a festészet aesthetikája. Autotyp-melléklettel. Függelék: 1. Székely Bertalan. A figurális rajz és festés alapelvei. 2. Palágyi Menyhért. Nagy nemzetek másolása és a húsfestés problémái. Bp., 1910. Eggenberger. 170 p. (Nemzeti festészetünk 1.)
1125. Gohl Ödön: Magyar orvosok emlékérméi. = Numizmatikai Közlöny 10 (1911) pp. 1–18.
1126. Kéki Lajos: Az orvos alakja a magyar szépirodalomban. In: Emlékkönyv Schuschny Henrik iskolaorvosi és egészségügyi működésének 25. évfordulója megünneplésére. Bp., 1912. Franklin. pp. 116–133.
1127. Supka Géza: Szent György budai domborműve és a nagyvárad szobrok Evlia Cselebi útleírásában. = Akadémiai Értesítő 22 (1912) pp. 28–34.
1128. Schmideg Alfréd: A Georgikon érmeinek mestere. = Numizmatikai Közlöny 11 (1912) pp. 4–5.
1129. Zimmermann Ágoston: A lovas-szobrok lovai. Adatok a ló plasztikus ábrázolásához. Bp., 1913. Pátria. 59 p.
1130. Farkas Géza: A művészeti távlat törvényei az élettan világításában. = Természettudományi Közlöny 45 (1913) (máj. 15.) pp. 405–419.
1131. Farkas Géza: A festmények nézőpontjának helyes megválasztása élettani és művészeti szempontból. = Természettudományi Közlöny 45 (1913) (jún. 1.) pp. 453–469.
1132. Zoltai Lajos: A debreceni kollégium éremtárának keletkezése és a Kazay-féle gyűjtemény. = Numizmatikai Közlöny 14 (1915) No. 4. pp. 137–143.

1133. Faludi Géza: Magyar orvosok újabb emlékérméi. = Numizmatikai Közlöny 17 (1918) pp. 7–17, 90–93; 20 (1921) pp. 49–54; 23–24 (1924–1925) pp. 24–30.
1134. Mild Gyula: A magyaróvári gazdasági akadémia 100 éves jubileuma. = Numizmatikai Közlöny 17 (1918) p. 99.
1135. Raitsits Emil: A kutya a magyar költészetben. = A Természet 16 (1920) No. 17–18. pp. 170–176.
1136. Zimmermann Ágoston: Háziállatok anatómiájának kézi atlasza. Bp., 1922. Buzárovits ny. 150 p.
Új kiad.: Bp., 1942. Garab ny. 186 p.
1137. Faludi Géza: A járványos betegségek numizmatikai emlékei. = Népegészségügy 6 (1925) pp. 213–218.
1138. Turán Géza: Az állat a zenében. = Állatorvosi Lapok 50 (1927) No. 11. pp. 144–145.
1139. Szentgáli Károly: A körmöcbányai Szent György-érmek. = Az Érem 5 (1927) pp. 15–20.
1140. Décsi Imre: Orvosi érdekességek az irodalomban. = Literatura 2 (1927) No. 8. pp. 291–293.
1141. Faludi Géza: Medicina in nummis. Bp., 1929. Globus. 76 p., 5 t.
1142. Vastagh György állatszobrainak jegyzéke. Bp., 1929. Élet ny. 39 p.
1143. Gergely Jenő: Egészség és betegség az irodalomban. = Egészség 43 (1929) No. 11. pp. 317–325.; No. 12. pp. 347–358.
1144. Bevilacqua Borsody Béla sorozata: A ló a magyar kultúrában.
A „Carrousel”. = Szent György 5 (1929) No. 2. pp. 38–43.
Jobbágyi nemes Kaszap János és a XVIII. század lovaskultúrájának francia, angol és magyar gyökerei. = Szent György 5 (1929) No. 3. pp. 67–71.
Babonás lógyógyító kuruzslások a magyar középkorban. = Szent György 5 (1929) No. 4. pp. 94–95.
A frederiksborgi dán királyi ménes története és magyar vonatkozásai. = Szent György 5 (1929) No. 7. pp. 185–188.
1145. Amant Zoltán: A ló és a lovas a magyar numizmatikában. = Szent György 5 (1929) No. 11. pp. 292–293.
1146. Amant Zoltán sorozata: A ló és a lovas a magyar medaillistikában.
Hazai veretek a westphaliai békéig. = Szent György 5 (1929) No. 13. pp. 349–351. + A Szent György érmek kora. = Szent György 5

(1929) No. 19. pp. 504–506. + *Külföldi veretek a felszabadító háborúig.* = *Szent György* 6 (1930) No. 4. pp. 90–91. + *A felszabadító háborúk kora Buda bevételéig.* = *Szent György* 6 (1930) No. 17. pp. 396–398. + *A török felszabadító háborúk kora a karlócai békéig.* = *Szent György* 6 (1930) No. 18. pp. 428–429. III. Károly kora. = *Szent György* 6 (1930) No. 21. pp. 505–506. + *Mária Terézia és II. József kora.* = *Szent György* 6 (1930) No. 24. pp. 580–581. + *I. Ferenc kora.* = *Szent György* 7 (1931) No. 3. p. 65. + *Ferdinánd kora.* = *Szent György* 7 (1931) No. 6. p. 138. + *Agyepérmek és jelvények.* = *Szent György* 7 (1931) No. 8. p. 186. + *[Befejező közlemény].* = *Szent György* 7 (1931) No. 11. pp. 255–256.

1147. Nikolett Ede: Állatorvosi jelvény a Kr. előtti V. századból. In: *Honvéd Állategészségügyi Évkönyv az 1929. évről.* Bp., 1930. Kiadja a m. kir. Honvédelmi Miniszter. p. 225.
1148. Faludi Géza: A numizmatika gyógyszerészi vonatkozásai. = *A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője* 7 (1931) pp. 319–336., 4 t.
1149. Szathmáry László: Az alkémiai érmék. = *Numizmatikai Közlöny* 30–31 (1931–1932) pp. 71–89.
1150. Amant Zoltán: A Szent György-érem utánzatokról. = *Szent György* 7 (1931) No. 19. pp. 430–431.
1151. Károly Rezső: A muhi csata hősének lovasszobra Gödöllőn. Róna József műve. = *Budapesti Szemle* 226. köt. (1932) pp. 364–371.
1152. Barczay Amant Zoltán: Még néhány szó a lovasérmekről. = *Szent György* 8 (1932) No. 6. pp. 94–95.
1153. Puder Sándor: Szépirodalom és orvostudomány. Művelődéstörténeti és irodalomtörténeti tanulmány. Győry Tibor előszavával. Bp., 1933. Novák. 138 p.
1154. Faludi Géza: Sámbock János éremgyűjteménye. = *Numizmatikai Közlöny* 32–33 (1933–34) pp. 89–91.
1155. Puder Sándor: Mit köszönhet az irodalom az orvostudománynak? = *Orvosi Hetilap* 77 (1933) No. 32. pp. 718–720., bor. 3.; No. 33. pp. 742–744., bor. 3.; No. 34. pp. 766–768., bor. 3.; No. 35. pp. 790–792., bor. 3.; No. 36. pp. 814–816.; Pótlás: No. 38. pp. 862–864. bor. 3.
Klly.: Bp., 1933. Centrum. 68 p.
1156. Faludi Géza: Magyar orvosi nagyjaink numizmatikai emlékei. = *Orvosképzés* 23 (1933) No. 3. pp. 522–528, 1 t.

1157. Szerellemhegyi Ervin: Magyar orvosok ex librisei. = Orvosi Tudósító 3 (1934) No. 2. pp. 49–54.
1158. Mesterházy Jenő: Egy híres magyar lovasszobor. = Magyar Iparművészet 38 (1935) pp. 127–137.
1159. Szirák Ferenc: A paraszt és a parasztélet rajza regényirodalmunkban. = Katholikus Szemle 51 (1937) pp. 455–470.
1160. Magyary-Kossa Gyula: Régi magyar encomiumok. = Orvosi Hetilap 81 (1937) No. 41. pp. 1045–1047.
Dicsőítő, egyben fonákul dicsőítő versek
1161. Koltay Gabriella: A falu rajza szépprózánkban. Pécs, 1938. Kultúra ny. 43 p. (A Magyar Intézet Értekezései 25.)
1162. Faludi Géza: Magyar orvosok mint numizmatikusok. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 9 (1938) No. 10. pp. 233–237.
1163. Boldizsár Iván: A bambergi lovas előtt. = Élet 30 (1939) I. pp. 404–406.
1164. Orvos az irodalomban. = Orvosi Hírlap 4 (1939) No. 9–10. p. 8.
1165. Huszár Lajos: Szent György érmek. Bp., 1940. Magyar Történeti Múzeum. 52 p., 8 t. (Bibliotheca Humanitatis Historica 4.)
1166. Herepei János: Vastagh György. = Pásztortűz 27 (1941) No. 5. pp. 273–277.
1167. László Gyula: Kolozsvári Márton és György Szent-György szobrának lószerszáma. Kolozsvár, 1942. Erdélyi Tudományos Intézet. 98 p., 8 t.
1168. Szabó Zoltán: Parasztkok. Szabó Zoltán gyűjteménye a magyar irodalom terméséből. Bp., 1942. Cserépfalvi. 240 p. XVI t.
1169. Kuti László: Az orvos mint regényhős. = Újság 19 (1943) No. 273. (dec. 11.) p. 9.

FELSŐFOKÚ ÁLLATORVOSI TANINTÉZMÉNYÜNK ALAPÍTÁSÁRÓL ÉS ELSŐ PROFESSZORÁRÓL 1944-IG MEGJELENT KÖNYVEK, DOLGOZATOK

1170. Von der Nothwendigkeit und dem Nutzen der Thierarzney besonders für Ungarn. Eine akademische Rede bey Antritt seines Lehramtes gehalten Alexander Tolnay, Professorn der Thierarzneykunde auf der königlichen hohen Schule zu Pesth. Pest, Gedruckt bey I. Michael Landerer 1787. 16 p.
*Az állatgyógyászat szükségességéről és hasznáról, különös tekintettel Magyarországra. Tolnay Sándornak, a pesti királyi főiskola állatorvostan professzorának tanszékfoglaló beszéde*⁴⁶
1171. Stipsics, Ferd. Carolus: Idealis institutorum facultatis medicae Pestiensis adumbratio. Pestini, 1790. Typis Franc. Aug. Patzko. [4], 5–106 p., 1 t., [6].
1172. [Tolnay Sándor halálára.] = Hazai's külföldi Tudósítások 13 (1818) I. köt. p. 373.
1173. Terhes Benjámin: Rövid értekezés a' pesti orvosi karról. = Tudományos Gyűjtemény 5 (1821) No. 10. pp. 68–86.
A szerző az állatorvosi oktatásról is részletesen szól
1174. Horn, Wilhelm: Reise durch Deutschland, Ungarn, Holland, Italien, Frankreich, Grossbritannien und Ireland; in Rücksicht auf medicinische und naturwissenschaftliche Institute Armenpflege U. S. w. I. Bd. Deutschland, Ungarn, Holland. Berlin, 1831. Verlag von Th. Chr. Fr. Enslein.
A pest-budai állatorvosi tanintézettről: pp. 331–333.
1175. Fejér, Georgius: Historia academiae scientiarum Pazmanianae archi-episcopalis ac M. Theresianae regiae literariae. Budae, 1835. Typ. reg. scient. 220, 95, 12 p., 3 t.
Az állatorvosi oktatásról is

⁴⁶ A beszéd magyar fordítását is közreadtuk a jelen kötetben (– a szerk. megj.)

1176. A cs. k. állatgyógyintézet, mely az országúton az eddigi „Terménytár” épületében van elhelyezve... = Budapesti Hírlap 6 (1858) No. 205. (szept. 8.) p. 3.
1177. A pesti állatgyógyintézet. = Budapesti Hírlap 7 (1859) No. 112. (máj. 14.) pp. 3–4.; No. 113. (máj. 15.) p. 3.
1178. Kátai Gábor: Történeti tanulmány a magyar egyetemi ügy körül, különös tekintettel a magyar orvosi egyetemre és irodalomra, a legrégebb időktől máig. 3. A budavári (1777–1784) és pesti (1784–1860) egyetem. = Orvosi Hetilap 4 (1860) No. 29. pp. 575–579.; No. 30. pp. 591–596.
1179. Állatgyógyászat. + Állatgyógyintézetek. + Állatgyógyintézet Pesten. In: Egyetemes Magyar Encyclopaedia. Kiadja a Szent-István-Társulat. Negyedik kötet. Asaba–Azzolino. Á–Ázsiai társaságok. Pest, 1862. Nyomatott Emich Gusztáv m. akad. Nyomdásznál. 883–894. has.
1180. Kátai Gábor: A királyi magyar egyetem története. In: A magyar ember könyvtára. 1. köt. Pest, 1863. Heckenast. pp. 232–282.
1181. Szabó Alajos: Rövid ismertetése – 1787-től–1875-ig – a budapesti m. kir. állatorvosi tanintézetnek. = Veterinarius 1 (1878) No. 2. pp. 11–15.
1182. Pauler Tivadar: A budapesti m. kir. tudományegyetem története. I. köt. I. füz. Bp., 1880. pp. 1–180.; II. füz. Bp., 1882. pp. 181–302.; III. füz. Bp., 1885. pp. 303–558.
Az állatorvosi oktatásról is
1183. Thanhoffer Lajos: Az állatorvosi tudomány és állatorvosi tanintézetünk története. Az állatorvosi szakoktatás hazánkban való megkezdése százados emlékünnepeére 1887. febr. 6-ára. Bp., 1888. Engenberger. VII, 64 p.
Faksimile kiadás: Bp., 1978.
1184. Fináczy Ernő: A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában. I. köt. 1740–1773. Bp., 1889. Akadémia. VIII, 449 p.; II. köt. 1773–1780. Bp., 1902. Akadémia. VIII, 525 p.
Az állatorvosi oktatásról is
1185. Hutýra Ferenc: Állatorvosi szakoktatásunk reformja. = Veterinarius 13 (1890) No. 2. pp. 72–79.; No. 3. pp. 122–130.; No. 4. pp. 162–172.
1186. Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány-Egyetem orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyaror-

szág ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. 122 képpel és két színes táblával. Bp., 1896. Eggenberger. XXXVI, 1003 p.

Az állatorvosi oktatásról és azon belül Tolnay Sándorról is

1187. Állatorvosi szakoktatásunk fejlődése. Beszéd, melyet a bpesti m. kir. állatorvosi főiskola felavató ünnepélyén 1899. szept. 24-én mondott Hutýra Ferenc. Bp., 1899. Franklin-Társulat nyomd. 34 p. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 1.)

Franciául is megjelent

1188. Budapesti Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola. Bp., 1900. Franklin Társ. 74, [1] p.
1189. Győry Tibor: Az állatorvostan történelmének oktatásáról. = Állatorvosi Lapok 28 (1905) No. 7. pp. 238–243.
1190. Magyary-Kossa Gyula: Adatok az állatorvosi főiskola történetéhez. = Állatorvosi Lapok 28 (1906) No. 49. pp. 583–584.; No. 50. pp. 595–596.; No. 51. pp. 605–608.; No. 52. pp. 619–622.; 29 (1907) No. 22. pp. 273–275.
1191. A Budapesti M. Kir. Állatorvosi főiskola. In: A M. kir. Mezőgazdasági Múzeum Ismertetője. Bp., 1907. pp. 54–58.
1192. Guoth György Endre: Az állatorvosi főiskolák patkolástani intézetei és a patkolástan tanítása. = Állatorvosi Lapok 38 (1915) No. 46. pp. 304–305.
1193. Magyary-Kossa Gyula: Tolnay Sándor életéhez. = Állatorvosi Lapok 43 (1920) No. 15–16. pp. 100–102.
1194. Magyary-Kossa Gyula: Orvosi szakoktatás és egyetemi élet a régi Magyarországon. = Állatorvosi Lapok 44 (1921) No. 21–22. pp. 125–126.; No. 23–24. pp. 139–140.
Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. MOKT – Eggenberger. pp. 1–58., valamint A Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola 1921. évi szeptember hó 14-én megtartott tanévnyitó ünnepélye. Bp., 1921. pp. 13–56.
1195. Magyary-Kossa Gyula: Az enyedi főiskola mint állatorvosképző intézet. = Állatorvosi Lapok 45 (1922) No. 9–10. p. 72.
1196. Zimmermann Ágoston: Állatorvosi doktorátus. (Az első száz magyar állatorvos-doktor). = Állatorvosi Lapok 46 (1923) No. 9–10. pp. 53–54.
1197. Hutýra Ferenc: Az állatorvosi főiskola multja és jövője. = Állatorvosi Lapok 47 (1924) No. 19–20. pp. 122–125.

1198. –n –n [Zimmermann Ágoston]: A m. kir. állatorvosi főiskola történetéhez. = Állatorvosi Lapok 48 (1925) No. 8. p. 81.
1199. Hutýra Ferenc: Az állatorvosi tudományok multja, jelene és jövő feladatai hazánkban. In: Gorka Sándor (szerk.): A természet-, orvos-, műszaki- és mezőgazdaságtudományi Országos Kongresszus Munkálatai Budapest, 1926. évi januarius 3–8. Bp., 1926. Egyet. ny. pp. 390–414.
1200. –n –n [Zimmermann Ágoston]: A m. kir. állatorvosi tanintézet első éveiről. = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 6. pp. 90–91.
1201. Pofók György: A lovak patkolása és a patkolókovácsok kiképzéséről. = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 12. pp. 172–173.
1202. Manninger Rezső: A M. Kir. Állatorvosi Főiskola. In: Magyar Zoltán (szerk.): A magyar tudmánypolitika alapvetése. Bp., 1927. Egy. ny. pp. 280–286.
1203. Preisz Hugó: A magyar orvosi iskolázás forrásai. In: Beszéd, melyet a budapesti kir. magyar Pázmány Péter Tudományegyetem tanácsának 1926. évi október hó 2-án tartott beiktató s a tanévet megnyitó ünnepélyes nyilvános ülésén mondott Dr. Preisz Hugó egyetemi ny. r. tanár, a kir. magyar Pázmány Péter Tudományegyetem rector magnificusa. Bp., 1927. Kir. M. Egyetemi Ny. pp. 6–63.
1204. Magyar-Kossa Gyula: Főiskolánk multjából. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXII. köt. Bp., 1928. pp. 199–202.
1205. Marek József: Tolnay Sándor emlékezete. = Állatorvosi Lapok 51 (1928) No. 7. pp. 95–96.
1206. Zimmermann Ágoston: A m. kir. állatorvosi főiskola anatómiai intézete. = Természet 24 (1928) No. 9–10. pp. 77–82.
1207. Adatok a Főiskola történetéhez. In: Czvetkovits Ferenc (összeáll.): Magyarország mezőgazdasági szakoktatása. Bp., 1930. pp. 11–113, 895–899. (M. kir. földművelésügyi miniszter kiadványai. 1930. 4. sz.)
1208. Zimmermann Ágoston: A m. kir. állatorvosi főiskola történetéhez. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 6. p. 81.
1209. Győry Tibor: Az Ország-úti Kunewalder-ház képe. = Állatorvosi Lapok 57 (1934) No. 19. p. 277.
1210. Győry Tibor: Az Orvostudományi Kar története 1770–1935. Bp., 1936. XVI, 842 p., 14 t. (A Királyi Magyar Pázmány Péter-tudományegyetem Története 3.)

1211. Zimmermann Ágoston: Az egyetemi állatorvosi osztály másfél százados jubileuma. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 4. p. 49.
1212. Magyary-Kossa Gyula: Adatok főiskolánk történetéhez. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXVIII. köt. Bp., 1937. május hó. pp. 151–155.
1213. Mócsy János: Állatorvosi Főiskola. = Búvár 3 (1937) No. 4. pp. 301–304.
1214. 150 éves a magyar állatorvosi szakoktatás. = Állatorvosi Közlöny 34 (1937) No. 4. pp. 51–56.
1215. Szabó Gusztáv: [A magyar állatorvosi oktatás megkezdéséről]. A magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója. 1787–1937. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 7. p. 108.
1216. Jármay Károly: [Az állatorvos oktatás történetéről]. A magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója. 1787–1937. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 7. pp. 108–112.
1217. Kotlán Sándor: [A magyar állatorvos oktatás történetéről]. A magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója. 1787–1937. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 7. pp. 112–116.
1218. Guoth György Endre: [Tolnay emlékbeszéd]. A magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója. 1787–1937. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 7. pp. 120–121.
1219. Az állatorvosi főiskola jubileuma. = Orvosi Hetilap 81 (1937) No. 13. p. 372.
1220. Szepes (Schütz) Béla: Személyi adatok az állatorvosi oktatás fejlődéséhez. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 2. pp. 28–29.
1221. Daday András: Miről és mit tanultak állatorvosnövendékeink 100 év előtt. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 4. pp. 65–67.
1222. Daday András: Zlamál Vilmos reformtörekvéseiről. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 21. pp. 394–395.
1223. Daday András: Adatok tanintézetünk történetéhez. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 1. pp. 12–14.; No. 8. pp. 152–153.; No. 14. pp. 264–266.
1224. Szepes (Schütz) Béla: Állatorvosi szakoktatási intézetünk vándorlása. I–III. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 10. pp. 185–193, 296.; 63 (1940) No. 17. pp. 120–121.

1225. Kotlán Sándor: Állatorvosi szakoktatási intézményünk Pestről Budára való áthelyezésének tervéről. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 10. pp. 193–194.
1226. Zimmermann Ágoston: Rectori beszédek. Bp., 1940. Állatorvosi Főisola. 167 p.
Történeti részletekkel
1227. Daday András: Az 1819-iki reformtervezet. = Állatorvosi Lapok 63 (1940) No. 16. pp. 112–114.
1228. Kotlán Sándor: A magyar állatorvosképzés története 1787–1937. Bp., 1941. Pátria. 210 p.
Ism.: Daday András. = Állatorvosi Lapok 64 (1941) No. 21. pp. 139–140.
1229. Szepes Béla: Adatok iskolánk történetéhez. Az iskola tanári állására vonatkozó pályázatok. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXX. köt. Bp., 1941. No. 2. pp. 65–67.
1230. Szepes (Schütz) Béla: Adatok az Állatorvosi Iskola történetéhez. Az állati hullák eltakarítása 1800 körül. = Állatorvosi Lapok 64 (1941) No. 19. pp. 128–129.
1231. Szepes (Schütz) Béla: Adatok iskolánk történetéhez. A kovácstanfolyam végbizonyítványa. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXX. köt. Bp., 1942. No. 6. pp. 220–224.
1232. Szepes (Schütz) Béla: Adatok iskolánk történetéhez. Tolnay Sándor és az iskola. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXXII. köt. Bp., 1944. No. 4. pp. 122–147.
1233. Daday András: Első magyarnyelvű tankönyvünkről. = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 14. pp. 82–83.

PERSZONÁLIÁK

NÉHÁNY, AZ ÁLLATORVOSTÖRTÉNET-ÍRÁS SZEMPONTJÁBÓL IS JELENTŐS ÁLLATORVOSRÓL 1944 ELŐTT ÍRT MEGEMLÉKEZÉS

1234. *Abonyi Sándor*

Zimmermann Ágoston: Dr. Abonyi Sándor. 1880–1930. = Állattani Közlemények 27 (1930) No 3–4. pp. 203–207.

Abonyi Sándor dr. [Halálozás]. = Magyarság 11 (1930) No. 241. (okt. 23.) p. 13.

Zimmermann Ágoston: Dr. Abonyi Sándor † (1880–1930.) = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 21. pp. 311–312.

Dudich Endre: A tisztikar tagjainak életrajzi adatai. Abonyi Sándor. = Állattani Közlemények 39 (1942) p. 28.

1235. *Aujeszky Aladár*⁴⁷

Aujeszky Aladár. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 5–6. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Aujeszky Aladár dr. †. = Köztelek 43 (1933) No. 23–24. p. 201.

Gerlőczy Zsigmond: Aujeszky Aladár. = Egészség 47 (1933) No. 3. pp. 67–69.

Kerbler Nándor: Dr. Aujeszky Aladár †. = Állatorvosi Közlöny 30 (1933) No. 5–6. pp. 57–59.

Zimmermann Ágoston: Dr. Aujeszky Aladár. 1869. január 11, †1933. március 9. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 6. pp. 69–72.

Dr. Aujeszky Aladáról... = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 14. p. 271.

⁴⁷ Lásd még az e témakörben megjelent tanulmányunkat: Karasszon Dénes: A mikrobiológia magyar mesterei. Emlékezés Aujeszky Aladárra, születésének 100. évfordulóján. = Orvostörténeti Közlemények 48–49 (1969) pp. 129–139.

1236. *Azary Ákos*

Azary Ákos. [Halálozások.] = Pesti Napló 39 (1888) No. 211. (júl. 31.) p. 3.

† Azary Ákos tr. = Orvosi Hetilap 32 (1888) No. 32. pp. 1069–1070.

Dr. Azary Ákos 1850–1888. = Veterinarius 9 (1888) No. 8. pp. 259–261.

Lengyel István: 1888-ban elhunyt természettudósok nekrológja. Azary Ákos. = Természettudományi Közlöny 21 (1889) No. 224. p. 597.

Azary Ákos emlékezete. A »Magyar országos állatorvos egyesület« 1891. febr. 2-án tartott közgyűlésén felolvasta Liebermann Leó. Bp., 1891. Buschmann F. könyvny. 11 p.

Liebermann Leó: Dr. Azary Ákos emléke. = Veterinarius 14 (1891) No. 2. pp. 80–88.

Azary Ákos. In: Hógyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalomával. Bp. 1896. Athenaeum. p. 223.

Azary Ákos. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 6–10. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Hutýra Ferencz: Azary Ákos emlékezete. = Állatorvosi Lapok 28 (1905) No. 24. pp. 786–792.

Azary-szobra. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 1. p. 21.

Azary Ákos... = Állatorvosi Lapok 64 (1941) No. 5. p. 29.

1237. *Berrár Mihály*

– –: Berrár Mihály dr. †. = Köztelek 39 (1929) No. 43–44. p. 994.

Berrár Mihály. [Gyászrovat]. = Budapesti Hirlap 49 (1929) No. 118. (máj. 28.) p. 12.

Guoth György Endre: Dr. Berrár Mihály †. = Állatorvosi Lapok 52 (1929) No. 12. pp. 145–148.

1238. *Breuer Albert*

Breuer Albert. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 29. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)⁷

Breuer Albert: Révai Nagy Lexikona 20. köt. Kiegészítés: Bér-Zsolt. Bp., 1927. p. 51.

Kotlán Sándor: Dr. Breuer Albert †. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 17. pp. 233–235.

Dr. Breuer Albert-emlékmű. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 23. pp. 377–378.

1239. *Brunkala Román*

Győry Tibor: Brunkala Román. Az Állatorvosi Főiskola egy elfelejtett tanára (1782–1823). = Állatorvosi Lapok 57 (1934) No. 23. pp. 338–339.

1240. *Bugarszky István*

Bitskey József: Bugarszky István emlékezete. = Gyógyszerész Szemle 6 (1941) No. 15. pp. 149–150.

Bugarszky István. = Orvosi Hetilap 85 (1941) No. 11. p. 146.

Groh Gyula r. tag gyászbeszéde Bugarszky István l. tag ravatalánál, 1941. március 5-én. = Akadémiai Értesítő 51 (1941) pp. 180–181.

1241. *Czakó Kálmán*

Nekrológ. = Köztelek 5 (1895) No. 90. p. 1781.; No. 91. p. 1804.

[Dr. telegdi Czakó Kálmánról...]. = Gazdasági Lapok 47 (1895) No. 46. p. 548.

–y–: Czakó Kálmán dr. † 1843–1895. = Orvosi Hetilap 39 (1895) No. 46. p. 548.

Rátz István: Dr. Czakó Kálmán 1843–1895. = Veterinarius 18 (1895) No. 11. pp. 497–501.

Czakó Kálmán. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 38–42. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Dr. Czakó Kálmán. = Vasárnapi Ujság 42 (1895) No. 46. p. 767.

Thaisz Lajos: Dr. Czakó Kálmán. = Természettudományi Közlöny Pótf. 28 (1896) pp. 1–5.

1242. *Csokor János*

Rátz István: Csokor János. = Állatorvosi Lapok 34 (1911) No. 22. pp. 22–23.

1243. *Dely Mátyás*⁴⁸

Jókai Mór: Sárga rózsa. Pusztai regény. Bp., 1893. Révai. 167 p.

Dely Mátyás jubileuma. = Veterinarius 23 (1900) No. 14. p. 430.

Dely Mátyás kitüntetése. = Veterinarius 24 (1901) No. 19. pp. 555–556.

Dely Mátyás. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 44. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

⁴⁸ Lásd még a róla írt cikkünket: Karasszon Dénes: Állatorvoslás és humánnum. Dely Mátyás (1830–1918) emlékezete. = Magyar Állatorvosok Lapja 103 (Új f. 36) (1981) No. 8. pp. 561–565.

- Gerő Dániel: Dely Mátyás ünneplése. = *Állatorvosi Lapok* 33 (1910) No. 30. p. 360.
- Reitz János: Dely Mátyás. = *Állatorvosi Lapok* 33 (1910) No. 33. pp. 395–396.
- [Dely Mátyás meghalt.] = *Budapesti Hirlap* 38 (1918) No. 94. (ápr. 20.) p. 7.)
- n.: Dely Mátyás †. = *Állatorvosi Lapok* 41 (1918) No. 9. pp. 74–75.
1244. *Doleschall Gábor*
Doleschall Gábor: Életem, eszményeim s negyvenkét éves orvosi gyakorlatom. Miskolcz, 1882. Ferenczi. VIII, 206 p.
Doleschall Gábor. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 45. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
Magyary-Kossa Gyula: Adatok az állatorvosi főiskola történetéhez: Doleschall Gáborról. = *Állatorvosi Közlöny* 35 (1938) No. 12. pp. 188–189.; 36 (1939) No. 1. pp. 9–10.
1245. *Dubravszky Róbert*
Dubravszky Róbert. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 46–47. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
Dubravszky Róbert. = *Állatorvosi Lapok* 35 (1912) No. 47. pp. 563–564.
Kitüntetés. = *Köztelek* 22 (1912) No. 58. p. 2092.
– ý – [Hutýra Ferenc]: Dubravszky Róbert 1858–1922. = *Állatorvosi Lapok* 45 (1922) No. 5–6. p. 41.
1246. *Eisenmayer Sándor*
Eisenmayer Sándor. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 48–49. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
1247. *Farkas Géza*
Az 1934-ben elhunyt természettudósok nekrológja. Farkas Géza. In: A király magyar Természettudományi Társulat Évkönyve 1935-re. Bp., 1934. p. 104.
Balogh Ernő: Farkas Géza. = *Orvosi Hetilap* 78 (1934) No. 38. p. 865.
Deseő Dezső: Dr. Farkas Géza †. 1872–1934. = *Állatorvosi Lapok* 57 (1934) No. 19. p. 279.
Farkas Géza egyetemi tanár meghalt. = *Budapesti Hirlap* 54 (1934) No. 207. (szept. 14.) p. 3.

Meghalt Farkas Géza, a Pázmány Péter-egyetem élettani professzora. = Nemzeti Ujság 16 (1934) No. 208. (szept. 15.) p. 7.
Farkas Géza professzor emléktábláját... = Orvosi Hetilap 79 (1935) No. 46. p. 1226.

1248. *Fokányi László*

Fokányi László † 1874–1940. = Állatorvosi Lapok 63 (1940) No. 12. p. 81–83.

Fokányi László. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 57. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Konkoly-Thege Sándor: Fokányi László dr. nyugalomba vonulása. = Köztelek 44 (1934) No. 47–48. p. 463–464.

(H.–h.): Fokányi László. = Állatorvosi Lapok 57 (1934) No. 9. pp. 123–125.

– –: Fokányi László. = Köztelek 50 (1940) No. 26. p. 545.

1249. *Galambos Márton*

Galambos Márton. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 59–81. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Magyary-Kossa Gyula: Galambos Márton életéhez. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 12 pp. 182–185.

1250. *Győry Tibor*

Brunn, Walter von: Tiberius von Győry, Edler von Nádudvar In Memoriam (9. 5. 1869–9. 1. 1938). = Orvostudomány 28 (1938) No. 2. pp. 313–317.

Daday András: Győry Tibor az orvostörténész. = Orvostudomány 28 (1938) No. 2. pp. 318–322.

Daday András: Meghalt Győry Tibor. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 2. p. 30.

Herczeg Árpád: Győry Tibor † 1869–1938. = Századok 72 (1938) pp. 128–130.

A főtitkár [Voinovich Géza] megemlékezése Bajza József és Győry Tibor I. tagok haláláról a M. T. Akadémia 1938. évi január 31-én tartott összes ülésén. = Akadémiai Értesítő 48 (1938) pp. 129–130.

Orsós Ferenc I. tag gyászbeszéde Győry Tibor I. tag ravatalánál (1938. január 12.) = Akadémiai Értesítő 48 (1938) pp. 132–133.

Vámossy Zoltán: Győry Tibor 1869–1938. = Orvosi Hetilap 82 (1938) No. 3. p. 49.

Issekutz Béla: Győry Tibor I. tag emlékezete. = Akadémiai Értesítő 52 (1942) pp. 294–299.

1251. *Hasskó Sándor*

Hasskó Sándor dr. In: Keresztény magyar közéleti almanach. 1. köt. A–L. Bp., 1940. pp. 366–367.

1252. *Hoffner József*

Schedel Ferenc titoknak a' szószékben, a' következő gyászbeszédet mondotta: Rövid idő alatt másodszor lépek e' helyre,... [Hoffner József]. (Kis gyűlés, febr. 22. 1841.) = Magyar Académiai Értesítő 1 (1841) No. 2. pp. 24–26.

Hoffner József, levelező tag. [Életrajzok az Academia' elhunyt tagjairól.] In: Magyar Tudós Társasági Névkönyv 1842-re. Buda, [1841]. pp. 75–76.

Schedel Ferenc: Életrajzi toldalék a' m. t. t. elhunyt tagjairól. – Hoffner József. = Magyar Tudós Társaság Évkönyvei 6 (1840–1842) p. 135.

Hoffner József. In: Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. Bp. 1896. Athenaeum. p. 162.

Hoffner József. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 93–95. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Magyary-Kossa Gyula: Egy magyar egyetemi tanár (Hoffner József) lakásának leírása, saját tollából (1827). Bp., 1905. pp. 97–101. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 12.)

Magyary-Kossa Gyula: Hoffner József tanár emlékezete. = Állategészségügy 8 (1928) No. 3. pp. 41–42.

Daday András: Hoffner József sérelmei a pesti egyetemen. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXXI. köt. Bp., 1942. No. 2. pp. 103–108.

1253. *Hőgyes Endre*

Hőgyes Endre. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 96. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Hőgyes Endre. In: Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. Bp., 1896. Athenaeum. p. 399. és pp. 694–700.

Tangl Ferenc: Emlékbeszéd Hőgyes Endre r. tag. felett. Bp., 1909. MTA 22 p. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek XIV. köt. 9. sz.)

1254. *Hutýra Ferenc*⁴⁹

- Magyary-Kossa Gyula: Ünnepegy az állatorvosi főiskolán. (Dr. Hutýra Ferenc állatorvosi főiskolai rektorságának 20. évfordulója). = *Állatorvosi Lapok* 43 (1920) No. 7–8. pp. 52–54.
- Hutýra Ferenc ünneplése a M. O. Á. E. XLVI. évi közgyűlésének előestélyén megtartott társvacsorán. = *Állatorvosi Lapok* 52 (1929) No. 8. pp. 105–108.
- szepeshelyi Hutýra Ferenc dr. = *Természet* 25 (1929) No. 3–4. pp. 23–24.
- Dr. Hutýra Ferenc negyven éves tanári jubileuma. 1929. évi január hó 23-án. Bp., 1929. Pátria. 30 p.
- Zimmermann Ágoston: A M. O. Á. E. alapításának 50. évfordulója. [Hutýra Ferencről]. = *Állatorvosi Lapok* 53 (1930) No. 7. pp. 91–92.
- [Hutýra Ferenc negyedfél évtizedes vezetői működése]. In: Wellmann Oszkár: Székfoglaló beszéd. = *Állatorvosi Lapok* 53 (1931) No. 21. pp. 294–295. és klny.: Bp., 1931. pp. 13–22. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai 46.)
- Dr. Hutýra Ferenc nyugalombavonulása. = *Állatorvosi Lapok* 56 (1933) No. 19. pp. 267–268.
- Preisz Hugó: Szepeshelyi Dr. Hutýra Ferenc 1860–1935. = *Orvosi Hetilap* 79 (1935) No. 1. pp. 25–26.
- Manninger Rezső: Dr. Hutýra Ferenc † 1860 szeptember 6 – 1934 december 20. = *Állatorvosi Lapok* 58 (1935) No. 1. pp. 1–4.
- [Manninger Rezső (összeáll.)]: Hutýra Ferenc irodalmi munkássága. = *Állatorvosi Lapok* 58 (1935) No. 1. pp. 4–5.
- [Hutýra Ferenc temetésén mondott beszédek, búcsúztatók.] = *Állatorvosi Lapok* 58 (1935) No. 1. pp. 5–7.
- Manninger Rezső: [Hutýra szoboravató beszéd]. A magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója. 1787–1937. = *Állatorvosi Lapok* 60 (1937) No. 7. pp. 119–120.
- Manninger Rezső: Hutýra Ferenc t. tag emlékezete. Bp., 1944. 24 p. (MTA Emlékbeszédek XXIV. köt. 6. sz.)
- Hutýra Ferenc. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 97–100. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
- Hutýra Ferenc. In: Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jele-

⁴⁹ Lásd még a róla megjelent könyvünket: Karasszon Dénes: *Hutýra Ferenc*. Bp., 1975. Akadémiai Kiadó. 160 p. (A mult magyar tudósai), CD-ROM formájában: Bp., 2002. Arcanum – Akadémiai Kiadó.

néről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. Bp. 1896. Athenaeum. pp. 797–798.

1255. *Ilosvay Lajos*

Zimmermann Ágoston [Beszéde Ilosvay Lajos ravatalánál]. = Természettudományi Közlöny 68 (1936) pp. 552–553.

Zimmermann Ágoston [Megemlékezése Ilosvay Lajosról]. = Természettudományi Közlöny 69 (1937) pp. 217–221.

1256. *Jármai Károly*

Dr. Jármai Károly... [Halálozás]. = Nemzeti Ujság 23 (1941) No. 57. (márc. 9.) p. 10.

Kotlán Sándor: Dr. Jármai Károly † 1887–1941. = Állatorvosi Lapok 64 (1941) No. 6. pp. 31–33.

1257. *Kocourek Ferenc*

Kocourek Ferenc. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 110–111. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Besskó József: Serlegbeszéd. [Kocourek Emlékbeszéd]. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 7. pp. 129–130.

1258. *Kovárzik Károly*

Dr. Kovarzik Károly 1873–1938. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 3. pp. 51–52.

– –: Halálozások. [Kovarzik Károly]. = Köztelek 48. (1938) No. 5–6. p. 51.

1259. *Liebermann Leó*

Liebermann Leó. In: Hógyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. Bp., 1896. Athenaeum. pp. 789–792.

Liebermann Leó. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 128–129. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Acél Dezső: Liebermann Leó 1852–1926. = Gyógyászat 66 (1926) No. 31. pp. 730–731.

Andriská Viktor: Liebermann Leó 1852–1926. = Orvosi Hetilap 70 (1926) No. 30. p. 799.

Zimmermann Ágoston: Liebermann Leó †. = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 15. p. 206.

1260. *Lipthay István*⁵⁰
Rátz István: Lipthay István. = *Állatorvosi Lapok* 31 (1908) No. 26. pp. 330–331.
1261. *Magyary-Kossa Gyula*
Kóssa Gyula. In: Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalomával. Bp. 1896. Athenaeum. pp. 818–819.
Kóssa Gyula. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 115–116. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
Zimmermann Ágoston: Dr. Magyary-Kossa Gyula professor nyugalomba vonulásához. = *Állatorvosi Lapok* 58 (1935) No. 14. pp. 230–231.
Magyary-Kossa Gyula dr. † 1865–1944. = *Állatorvosi Lapok* 67 (1944) No. 14. pp. 79–80.
Magyary-Kossa Gyula szakirodalmi működése. = *Állatorvosi Lapok* 67 (1944) No. 17. pp. 101–102.
diósadi Elekes György: Magyary Kossa Gyula (1865–1944). = *Orvosi Hetilap* 88 (1944) No. 29. pp. 348–349.
Vámossy Zoltán: Magyary Kossa 1864 [1865]–1944. = *Orvosi Hetilap* 88 (1944) No. 28. p. 335.
1262. *Marek József*⁵¹
Dr. Marek József tanár kitüntetése. = *Állatorvosi Lapok* 44 (1921) No. 21–22. p. 129.
Dr. Marek József professor nyugalomba volt. = *Állatorvosi Lapok* 58 (1935) No. 17. pp. 273–274.
Zimmermann Ágoston: Dr. Marek József egyénisége. = *Állatorvosi Lapok* 61 (1938) No. 7. pp. 137–139.
Zimmermann Ágoston: Dr. Marek József egyénisége. = *Állatorvosi Közlöny* 35 (1938) No. 4. pp. 59–61.
Marek József. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 137–139. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

⁵⁰ Lásd még a róla írt cikkünket: Karasszon Dénes: Lipthay István szerepe az önálló magyar állategészségügy szervezetének kialakulásában. = *Magyar Állatorvosok Lapja* 109 (Új f. 42) (1987) No. 5. pp. 299–305.

⁵¹ Lásd még a róla írt könyvünket: Karasszon Dénes: Marek József. Bp., 2003. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 65, XL p. (Tudós tanárok – tanár tudósok)

1263. *Mihálka Antal*

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 8. köt. Bp., 1902. 1253–1255. has.

Mihálka Antal. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 150–151. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

1264. *Monostori (Krausz) Károly*⁵²

Wellmann Oszkár: Monostori Károly †. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 40. pp. 149–151.

Wellmann Oszkár: Monostori Károly †. = Köztelek 27 (1917) No. 23 pp. 937–938.

Monostori Károly. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 152–156. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

1265. *Nádaskay Béla*

Nádaskay Béla. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 162–166. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Zimmermann Ágoston: A M. O. A. –E. alapításának 50. évfordulója. [Nádaskay Béláról]. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 7. pp. 92–95.

– –: Dr. Nádaskay Béla 1848. IV. 30. †1933. XII. 6. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 24. pp. 331–333.

Zimmermann Ágoston: Dr. Nádaskay Béla síremlékénél. = Állatorvosi Lapok 61 (1938). No. 11. p. 215.

Zimmermann Ágoston: Dr. Nádaskay Béla szobrának leleplezése. = Állatorvosi Lapok 62 (1939) No. 7. pp. 131–133.

1266. *Pesthy Béla, koronczói*

– –: Koronczói Pesthy Béla 1879–1938. = Keszthelyi Hírlap 49 (1938) No. 2. (jan. 9.) p.

– –: Koronczói Pesthy Béla. = Köztelek 48 (1938) No. 5–6. p. 51.

1267. *Plósz Béla*

Plósz Béla. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 179–180. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Berrár Mihály: Dr. Plósz Béla nyugalombavonulása. = Állatorvosi Lapok 44 (1921) No. 5–6. pp. 31–32.

⁵² Lásd még a róla szóló publikációnkat: Karasszon Dénes: Monostori professzor és a „Veterinarius” hatása a hazai állattenyésztési szakirodalom fejlődésére. = Magyar Állatorvosok Lapja 100 (Új f. 33) (1978) No. 6. pp. 363–366.

Dr. Plósz Béla ünneplése. = *Állatorvosi Lapok* 56 (1933) No. 11. p. 165.

1268. *Preisz Hugó*⁵³

Preisz Hugó. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 181–183. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

S. J.: Preisz Hugó 1860–1940. = *Gyógyászat* 80 (1940) No. 29–30. p. 353.

Manninger Rezső: Preisz Hugó †. = *Állatorvosi Lapok* 63 (1940) No. 15. p. 101.

Preisz Hugó professort... = *Orvosi Hetilap* 84 (1940) No. 28. p. 362.

Went István: Preisz Hugó 1860–1940. = *Orvosi Hetilap* 84 (1940) No. 28. p. 353.

1269. *Raitsits Emil*

Kotlán Sándor: Dr. Raitsits Emil † 1882–1934. = *Állatorvosi Lapok* 57 (1934) No. 7. pp. 89–91.

–: Raitsits Emil dr. = *Köztelek* 44 (1934) No. 27–28. pp. 270–271.

1270. *Rátz István*⁵⁴

Rátz István. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 185–188. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Hutýra Ferenc l. tag beszéde Rátz István l. t. ravatalánál 1917 márcz. 2-án az Állatorvosi Főiskola aulájában. = *Akadémiai Értesítő* 28 (1917) pp. 142–144.

Zimmermann Ágoston: Rátz István emlékezete. = *Állattani Közlemények* 16 (1917) No. 3. pp. 145–154.

Zimmermann Ágoston: Dr. Rátz István †. = *Állatorvosi Lapok* 40 (1917) No. 9. pp. 53–55.

Zimmermann Ágoston: Rátz István emlékezete. = *Állatorvosi Lapok* 40 (1917) No. 33. pp. 220–221., No. 34. pp. 225–226.

Hutýra Ferenc: Rátz István levelezőtag emlékezete. Bp., 1918. MTA. 34 p. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek XVII. köt. 19. sz.)

Dr. Rátz István emléke. = *Állatorvosi Lapok* 48 (1925) No. 4. p. 39.

⁵³ Lásd még a róla megjelent publikációinkat: Karasszon Dénes: In honorem professoris Hugó Preisz. = *Annales Immunologiae Hungaricae* 26 (1986) pp. 15–24.; uő.: Preisz Hugó (1860–1940) emlékezete. = *Orvosi Hetilap* 127 (1986) No. 42. pp. 2568–2571.

⁵⁴ Lásd még a róla szóló publikációinkat: Karasszon Dénes: Rátz István professzor és a „Veterinarius” jelentősége a parazitológia történetében. = *Magyar Állatorvosok Lapja* 100 (Új f. 33) (1978) No. 7. pp. 439–442.

- Zimmermann Ágoston: Rátz István emlékezete. = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 5. pp. 63–65.; No. 6. pp. 77–79.
- Dudich Endre: A tisztikar tagjainak életrajzi adatai. Rátz István. = Állattani Közlemények 39 (1942) p. 37.
1271. *Regéczy Nagy Imre*
Regéczy Nagy Imre. In: Hőgyes Endre: Emlékkönyv a budapesti királyi magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának multjáról és jelenéről. Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmával. Bp. 1896. Athenaeum. p. 219.
Regéczy Nagy Imre. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. p. 219. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
1272. *Rhorer László*
Rhorer László. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 193–194. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
Dr. Neubauer Konstantin: Rhorer László †. (1874–1937). = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 18. p. 316.
Zechmeister László: Rhorer László. 1874. október 18. – 1937. augusztus 25. = Pannonia 4 (1938) No. 1–2. pp. 52–55.
1273. *Rodiczky Jenő, sippi*
Kovács Imre: Rodiczky Jenő. Megemlékezés. Bp., 1915. Pátria. 14 p. (Klny. az OMGE évkönyvéből.)
1274. *Schwenszky Ármin*
Schwenszky Ármin. In: (Magyary) Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 202–203. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
Guoth Gy. Endre: Schwenszky Ármin †. = Állatorvosi Lapok 50 (1927) No. 3. p. 34.
1275. *Szabó Alajos, negyedi*
Negyven esztendő. [Szabó Alajost 40 éve nevezték ki tanárrá.] = Veterinarius 9 (1886) No. 10. pp. 289–290.
Szabó Alajos. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 209–212. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)
1276. *Szabó Zoltán*
Mándy György: Szabó Zoltán dr. †. = Mezőgazdasági Kutatások 17 (1944) No. 4. pp. 136–137.
Halmai János: Dr. Szabó Zoltán. = Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 20 (1944) No. 4. pp. 325–328.

Szabó Zoltán dr. In: Keresztény magyar közéleti almanach. II. köt. M-Zs. Bp., 1940. p. 982.

-n-n.: Dr. Szabó Zoltán (1882, †1944). = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 12. p. 71.

1277. *Szakáll Gyula*

Szakáll Gyula. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 213–216. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

1278. *Szilády Zoltán*

Dudich Endre: A tisztikar tagjainak életrajzi adatai. Szilády Zoltán. = Állattani Közlemények 39 (1942) pp. 38–39.

1279. *Tangl Ferenc*

Tangl Ferenc. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 230–232. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Dr. F. G.: Tangl Ferenc †. = Állatorvosi Lapok 40 (1917) No. 52. pp. 338–339.

Lévy Lajos: Meghalt Tangl Ferencz dr. = Gyógyászat 57 (1917) No. 52. p. 30.

Hári Pál: Tangl Ferencz. = Orvosi Hetilap 62 (1918) No. 1. pp. 10–12.

Hutýra Ferenc l. t. beszéde Tangl Ferencz r. t. ravatalánál 1917 december 22-én. = Akadémiai Értesítő 29 (1918) pp. 78–79.

Preisz Hugó: Tangl Ferenc r. t. emlékezete. Bp., 1924. MTA. 14 p. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek XVIII. köt. 15. sz.)

1280. *Thanhoffer Lajos*

Dr. Thanhoffer Lajos. = Veterinarius 13 (1890) No. 6. pp. 261–263.

Thanhoffer Lajos. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 233–235. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Thanhoffer Lajos. 1842–1909. = Vasárnapi Ujság 56 (1909) No. 14. p. 271.

Thanhoffer Lajos † (1843– 1909) = Orvosi Hetilap 53 (1909) No. 13. pp. 242–243.

Lévy Lajos: Thanhoffer Lajos 1843 nov. 23. – 1909 márcz. 23. = Gyógyászat 49 (1909) No. 13. p. 207.

Zimmermann Ágoston: Dr. Thanhoffer Lajos. 1843–1909. Születésének centenáriuma alkalmából. = Állatorvosi Lapok 66 (1943) No. 1. p. 4.

1281. *Tolnay Sándor*⁵⁵

1282. *Tormay Béla*⁵⁶

Tormay Béla. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 254–259. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Rátz István: Tormay Béla. = Állatorvosi Lapok 30 (1907) No. 1. pp. 1–2.

Rátz István levelező tag beszéde Tormay Béla l. tag ravatalánál Budapesten 1906. december 31-én. = Akadémiai Értesítő 18 (1907) pp. 61–62.

Rátz István: Tormay Béla levelezőtág emlékezete. Bp., 1915. MTA. 31 p. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek XVII. köt. 4. sz.)

Rátz István: Tormay Béla emlékezete. = Állatorvosi Lapok 38 (1915) No. 13. pp. 80–81.; No. 14. pp. 89–91.; No. 16. pp. 101–102.; No. 17. pp. 107–108.

Zimmermann Ágoston – Guoth György: A M. O. A. –E. alapításának 50. évfordulója. [Tormay Béláról]. = Állatorvosi Lapok 53 (1930) No. 7. pp. 90–91, 98–100.

1283. *Varga Ferenc*

Igazgatóváltás az állatorvosi akadémián. [Varga Ferenc nyugalomba vonulásakor.] = Veterinarius 20 (1897) No. 9. pp. 263–265.

Varga Ferenc. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 268–270. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

1284. *Vigadi Virgil*

Bory Gusztáv: † Dr. Vigadi Virgil 1877–1933. = Állatorvosi Lapok 56 (1933) No. 8. p. 118.

1285. *Wellmann Oszkár*

Marek József t. és ig. tag, osztályelnök gyászbeszéde Wellmann Oszkár r. tag ravatalánál, 1943. május 7-én. = Akadémiai Értesítő 53. (1943) pp. 282–284.

Battha Pál: Wellmann Oszkár dr. †. = Magyar Állattenyésztés 5 (1943) No. 10. pp. 146–148.

⁵⁵ Tolnay Sándor életművét a jelen kötetben külön fejezetben mutatjuk be (– *a szerk. megj.*)

⁵⁶ Lásd még a róla írt cikkünket: Karasszon Dénes: A magyar állategészségügy nagyjai: Tormay Béla (1839–1906). = Magyar Állatorvosok Lapja 102 (Új f. 35) (1980) No. 12. pp. 795–799.

Dr. Wellmann Oszkár †. 1876. október 8. – 1943. május 4. = Állatorvosi Lapok 66 (1943) No. 10. pp. 55–57.

Hr.: Wellmann Oszkár dr. †. = Köztelek 53 (1943) No. 19. pp. 412–413.

1286. *Zimmermann Ágoston*⁵⁷

Zimmermann Ágoston. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 276–277. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

Zimmermann Ágoston dr. In: Keresztény magyar közéleti almanach. II. köt. M–Zs. Bp., 1940. p. 1208.

Dudich Endre: A tisztikar tagjainak életrajzi adatai. Zimmermann Ágoston. = Állattani Közlemények 39 (1942) pp. 39–40.

1287. *Zlamál Vilmos, morvai*⁵⁸

Dr. Zlamál Vilmos. = Veterinarius 9 (1886) No. 12. pp. 353–355.

Galgóczy Károly: Emlékezés dr. Zlamál Vilmos, a M. Tud. Akadémia levelező tagja felett. Bp., 1888. MTA. 10 p. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékszédek V. köt. 3. sz.)

Zlamál Vilmos. In: Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. pp. 277–279. (Állatorvosi Kézi Könyvtár 8.)

– – [Zimmermann Ágoston]: Zlamál bonctana. = Állatorvosi Lapok 45 (1922) No. 7–8. pp. 53–54.

Gyóry Tibor: Emlékezés Morvai Zlamál Vilmosra. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXII. köt. Bp., 1928. pp. 6–14.

Manninger Rezső: [Zlamál emlékezés]. = Állatorvosi Lapok 54 (1931) No. 7. pp. 108–109.

Daday András: Zlamál Vilmos reformtörekvéseiről. = Állatorvosi Lapok 61 (1938) No. 21. pp. 394–395.

Szepes Béla: Adatok iskolánk történetéhez. Zlamál Vilmos tanárunk doktori címe. In: Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXX. köt. Bp., 1941. No. 2. pp. 63–65.

⁵⁷ Lásd még az e témakörben megjelent cikkünket: Karasszon Dénes: Zimmermann Ágoston és az „Állatorvosi Lapok” jelentősége az összehasonlító anatomia és fejlődéstan történetében. = Magyar Állatorvosok Lapja 100 (Új f. 33) (1978) No. 8–9. pp. 511–516.

⁵⁸ Lásd még az e témában közölt publikációkat: Karasszon Dénes: Zlamál Vilmos és a szabadságharc, 150. évforduló. In: A magyar állatorvosok I. világtalálkozójának krónikája. Bp., 1998. Kiadja a Magyar Állatorvosok Világszervezete. pp. 120–123.